

HEYDƏR ƏLİYEV - 100

AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

Təhsil
millətin
gələcəyidir!

Heydər Əliyev

Azərbaycan Respublikasının
Elm və Təhsil Nazirliyinin orqanı

10 may 2023-cü il
№18 (9026)

www.muallim.edu.az
muallim@edu.gov.az

Xüsusi
buraxılış

ƏBƏDIYAŞAR LİDER

Hər bir insan üçün onun milli mənsubiyəti onun qürur mənbəyidir. Mən həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən AZƏRBAYCANLIYAM!

Bizim hər birimiz elmi dərəcəmizdən, biliyimizdən, təhsil səviyyəmizdən aslı olmaya-raq, bütün nailiyyətlərimizə görə məktəbə, müəllimə borcluyuq.

Həyatını müəllimliyə həsr edən insanlar, həqiqətən, fədakar, xalqına, millətinə sədəqətli və eyni zamanda qəhrəmanlıq göstərən insanlardır.

Biz müstəqil dövlət olaraq özümüzün təhsil sistemimizi istədiyimiz kimi qururuq. İndiyə qədər yaranmış təməlin üzərində Azərbaycan təhsili, məktəbi bundan sonra daha da təkmilləşəcəkdir.

Təhsilimizin məqsədi gənc nəslə, uşaqlara təhsil verib onları gələcəyə hazırlamaqdır. Hər bir insan gərək, eyni zamanda vətəndaş olsun. Mütləq vətəndaş olsun. Dövlətinə sadıq, millətinə sadıq, ənənələrinə sadıq, xalqına sadıq vətəndaş olsun.

Milli ideologiyamızı hər yerdə tətbiq etmək üçün məktəblərdə Azərbaycan xalqının tarixinin tədrisinə çox ciddi fikir vermək lazımdır... Gənclərimiz öz tarixini, öz tarixi keçmisiyi gərək yaxşı bilsinlər. Çünkü mənəviyyatımız, gənclərin bugünkü və gələcək mənəviyyatı bununla bağlıdır.

Xoşbəxt adamam ki,
ATA
vəsiyyətini yerinə yetirdim

Heydər Əliyevin müstəsnə
xidmətlərindən biri
Azərbaycandan kənarda ali
təhsilli kadrların hazırlanmasıdır

İlk Prezident
təqəüdçüləri

Ümummilli Liderimiz
və natiqlik məharəti

⇒ Səh.2

⇒ Səh.4

⇒ Səh.6

⇒ Səh.7

Əziz Şuşa, sən azadsan!

Heydər ƏLİYEV,
Ümummilli Lider

**Şuşasız Qarabağ,
Qarabağsız isə,
ümumiyyətlə,
Azərbaycan yoxdur**

Şuşa bütün
azərbaycanlılar üçün
əziz bir şəhərdir,
əziz bir torpaqdır,
əziz bir qaladır,
əziz bir abidədir...
**Şuşasız Qarabağ,
Qarabağsız isə,
ümumiyyətlə,
Azərbaycan yoxdur.**

İlham ƏLİYEV, Müzəffər Ali Baş Komandan

**Xoşbəxt adamam ki,
ATA
vəsiyyətini yerinə yetirdim**

Bu tarixi bir gündə Azərbaycan xalqına bu müjdəni vermək mənim həyatımda bəlkə də ən xoşbəxt günlərimdən biridir.
Əziz Şuşa, sən azadsan!
Əziz Şuşa, biz qayıtmışq!
Əziz Şuşa, biz səni dirçəldəcəyik!
Şuşa bizimdir! Qarabağ bizimdir!
Qarabağ Azərbaycandır!

Mən bu gün, eyni zamanda, Ulu Öndər Heydər Əliyevin məzarını ziyarət etdim, onun ruhu qarşısında baş əydim. Ürəyimdə dedim, xoşbəxt adamam ki, ata vəsiyyətini yerinə yetirdim. Şuşanı azad etdik! Bu, böyük Qələbədir! Şəhidlərimizin, Ulu Öndərin ruhu şaddır bu gün! Gözün aydın olsun, Azərbaycan! Gözünüz aydın olsun, dünya azərbaycanlıları!

Mən əminəm
ki, müstəqil
Azərbaycanın
gələcəyini
qoruyub saxlaya
bilən gənc
nəsillər yetişir

Azərbaycan gəncləri orduda xidmət etməyi öz şərəfli borcları hesab etməlidirlər

Ə siz gənclər! XXI əsr sizin əsriniz, sizin dövrünüz olacaqdır. Siz və sizin kimi Azərbaycan gəncləri, yeni yetmələri, yüksək təhsilli insanları həmin əsrдə müstəqil, azad respublikamızı yaşıdadacaqsınız, inkişaf etdirəcəksiniz. Biz bu işləri sizin öhdənizə buraxacağıq. İqtisadi və mədəni quruculuq sürəti də, gələcəkdə respublikamızın ictimai həyatının səviyyəsi də nəticə etibarı ilə sizdən, gənclərin bütün indiki nəslindən, onların bacarığından, qabiliyyətindən, biliyindən asılı olacaqdır.

Biz keçmişlərdən fərqli olaraq, in-di müstəqil Azərbaycanın gələcəyini formalasdırıraq, müstəqil Azərbaycanın gələcək fəaliyyətini formalasdırıraq, müstəqil Azərbaycanın vətəndaşlarını formalasdırıraq və məktəbdə, universitetdə formalasañ gənc, Azərbaycanın gələcək fəal vətəndaşı gərək mənəviyyatca saf olsun. Gərək o, vətənpərvərlik hissi ilə yaşasın, vətənpərvərlik hissi ilə tərbiyə olunsun.

Azərbaycan gəncləri orduda xidmət etməyi öz şərəfli borcları hesab etməlidirlər. Hərbi xidmet etməyen gənc həyatın sinaqlarından çıxa bilməz. Mən də bunu bir daha bildirmək istəyirəm ki, hər bir azərbaycanlı gənc orduda xidmət etməklə özünü yüksəldir, həqiqi vətəndaş edir, ölkəsində özünü hüquqlu bir insan edir. Ordu mövzusu, ordunun yaranması, formalasması bizim bütün həyatımızda əsas mövzulardan biri olmalıdır, gənclərin orduda xidmət etmək üçün təribyələndirilməsi bizim əsas vəzifələrimizdən biri olmalıdır və bu vəzifələri biz ardıcıl suretdə həyata keçirməliyik.

Bu gün sizin qarşınızda xoşbəxt bir yol açılıbdır. Eyni zamanda sizin üzərinizə böyük məsuliyyət düşür. Bu sizin şəxsi vətəndaşlıq məsuliyyətinizdir. Həmçinin valideynlərinizin, müəllimlərinizin, doğma Vətəninizin qarşısında məsuliyyət daşıyırsınız. Azərbaycanı sevmək azərbaycanlıq hissiyatını özündə cəm etmək deməkdir. Mən əminəm ki, Azərbaycanın gələcəyi etibarlı əllərdədir. Çünkü bizim bugünkü gəncliyimiz sağlam düşüncəli gənclərdir, vətənpərvər gənclərdir, xalqını, milletini sevən gənclərdir. Mən əminəm ki, müstəqil Azərbaycanın gələcəyini qoruyub saxlaya bilən gənc nəsillər yetişir.

“ Özüm də təsəvvür etmədən gördüm ki, Azərbaycan üçün yeni bir ali məktəb yaratmışam. Azərbaycanın ərazisində olmayan, ancaq respublikamız üçün kadr hazırlayan yeni bir ali məktəb”.

Heydər ƏLİYEV

Heydər Əliyevin müstəsna xidmətlərindən biri Azərbaycandan kənarda ali təhsilli kadrların hazırlanmasıdır

Emin ƏMRULLAYEV,
Azərbaycan Respublikasının elm və təhsil naziri

İnkaredilməz faktdır ki, adı dövlətçiliyin rəmzinə çevrilən, nadir idarəcilik və liderlik keyfiyyətlərinə malik olan Ulu Öndər müstəqil Azərbaycanın siyasi, iqtisadi, hüquqi, sosial-mədəni əsaslarını yaradan və inkişafını temin edən qüdrətli şəxsiyyətdir. Onun genişmiqyaslı fealiyyətində təhsilin inkişafı hər zaman prioritet sahə kimi mühüm yer tuturdu. Təhsilin cəmiyyətin inkişafında rolunu daim yüksək qiymətləndirən dahi rəhbərin qəbul etdiyi qərarlar, uzaqgörənliliklə irəli sürdüyü ideyalar, tarixi tövsiyələr bu gün də ölkəmizdə təhsil islahatlarının əsas istiqamətlərinin müəyyənlendirilməsinə öz töhfəsini verməkdədir.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycan təhsilinin inkişafındaki müstəsna xidmətlərindən biri 1970-1980-ci illərdə Azərbaycandan kənarda ali təhsilli kadrların hazırlanmasıdır. Məhz bu dahi şəxsiyyətin təşəbbüsü ilə keçmiş SSRİ-nin nüfuzlu ali məktəblərinə ölkə üçün ehtiyac duyulan ixtisaslar üzrə 15 minden artıq azərbaycanlı gənc göndərilmiş, yüksəkxitəsli mütəxəssislər kimi hazırlanmışdır. Heydər Əliyevin böyük seyrləri, o zamanki Sovet hökuməti ilə ən yüksək səviyyədə apardığı çətin danışqları neticəsində 1978-ci ildən etibarən her il 800-900 tələbə göndərilməsinə nail olmuşdur. Belə böyük sayıda tələbənin göndərilməsi bir də ona görə mümkün olmuşdu ki, dil problemi, bəzən xalqımıza qarşı mənfi münasibət mane olmasın deyə, Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə namızedlər Azərbaycanda müvafiq ali məktəblərdə müsabiqədən keçərək respublikadakı kənara göndərilirdilər. Azərbaycandan kənarda ali təhsil almış

mütəxəssislərlə görüşdə Ümummilli Lider fəxrə qeyd etmişdi: “Özüm də təsəvvür etmədən gördüm ki, Azərbaycan üçün yeni bir ali məktəb yaratmışam. Azərbaycanın ərazisində olmayan, ancaq respublikamız üçün kadr hazırlayan yeni bir ali məktəb”. Çünkü o zaman Azərbaycanın en böyük universiteti olan Bakı Dövlət Universitetinə her il təxminən respublikadan kənara göndərilən sayı tələbə qəbul olunurdu.

Qeyd edək ki, 1998-ci ildə Azərbaycandan kənarda ali təhsil almış mütəxəssislərlə Heydər Əliyevin görüşü olmuşdu və həmin görüşdə Ulu Öndər program xarakterli bir nitq söyləmişdi. Bu gün həmin nitqi oxuyarkən heyət etməyə bilmirsən. Bu dahi şəxsiyyət öz əməyinin bəhrəsinə görərək necə de sevinir, məzunları öz övladları adlandırır, onlarla nece fəxr etdiyin döndən vürgüləyir. Heydər Əliyev demədi: “O vaxt men inanırdım: vaxt gələcək ki, bu kadrlar Azərbaycana lazımla olacaq. Vaxt gələ-

Ümummilli Lider tərəfindən əsası qoyulmuş xaricdə təhsil ənənəsi Prezident İlham Əliyev tərəfindən böyük uğurla davam etdirilir

cək ki, Azərbaycan müstəqil olacaq və bu kadrlar Azərbaycanın müstəqilliyini temin edəcəklər”. Həqiqətən də Heydər Əliyevin qayğısı ilə təhsil almış həmin kadrlar 50 ilədək bir müddət ərzində Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafına töhfələr vermiş, aparıcı dövlət qurumlarına və fealiyyət sahələrinə rəhbərlik etmişlər. Azərbaycandan kənarda kadr hazırlığının müstəsna əhəmiyyəti bir də onunla bağlı idi ki, onların təhsil alıqları ixtisaslar üzrə Azərbaycanın ali məktəblərində kadr hazırlığı, demək olar ki, aparılmışdır.

Əlamətdar həldir ki, Azərbaycandan kənarda təhsil almış minlərlə kadrlar Azərbaycanda elmin və təhsilin inkişafına böyük töhfələr vermişlər. Hazırda 1970-1988-ci illərdə Azərbaycandan kənarda təhsil almış 450 nəfərdən çox mütəxəssis ali təhsil və elmi müəssisələrdə çalışırlar. Heydər Əliyevin xeyr-duası ilə peşəkar mütəxəssislər kimi yetişmiş həmin kadrlar onlara göstərilən etimadı doğrultmuşlar.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən əsası qoyulmuş xaricdə təhsil ənənəsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən böyük uğurla davam etdirilmişdir. Cənab Prezidentin təşəbbüsü ilə 2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Programı” həyata keçirilmişdir. İnsan kapitalının inkişafına yönəlmış həmin program çərçivəsində ümumilikdə 3558 nəfər gənc Dövlət Neft Fondu hesabına maliyyələşdirilməklə dünyadan 32 ölkəsinin 379 aparıcı universitetində təhsil almışdır. Həmin universitetlər dünyadan 500 ən güclü universiteti sırasındadır.

Program çərçivəsində təhsil almış tələbələrin böyük əksəriy-

yəti ölkəmizə qaytmışdır. Hazırda məzunların 60 faizi özəl, 40 faizi dövlət sektorlarında fealiyyət göstərir. Program təqaüdçüləri ölkə iqtisadiyyatının müxtəlif sahələrində, ayrı-ayrı dövlət qurumlarında (nazir, nazir müavini, millət vəkili), beynəlxalq təşkilatlarda (BMT), transmili şirkətlərde (“Microsoft”, “Google”, “Bloomberg”, “Samsung”, “LG”, “BP” və s.) və özəl sektorda töhfələrini verməkdəirlər. Sevindirici haldır ki, məzunlar arasında universitetlərimizdə akademik fealiyyətə möşğül olanlar da az deyildir.

Fərqli edirəm ki, həmin Programın məzunlarından biri də mənəm. Dövlətimizin yaratdığı xaricdə təhsil imkanı mənim və mənim kimi minlərlə Azərbaycan gəncinən həyatını əhəmiyyətli şəkildə deyismişdir. Dünəyanın əldə etdiyimiz peşəkar bilik və səriştələri bu gün ölkəməməzən sosial-iqtisadi inkişafına sərf etmək, əhəmiyyətini sahələrə töhfələr vermeklə vətəndaşlıq borcumuzu yerinə yetirməyə çalışırı.

Bu siyasetin davamı kimi “2019-2023-cü illər üçün ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliliyinin artırılması üzrə Dövlət Programı” təsdiq edilmişdir. Programa əsasən dünyadan aparıcı universitetləri ilə birgə ölkəmizdə 4 beynəlxalq iki diplom programına başlanmışdır və həmin programlar üzrə 616 tələbə təhsil almaqdadır, öten il 42 tələbə məzun olmuşdur. Eyni zamanda Program çərçivəsində 7 prioritət ixtisas istiqaməti üzrə dünyadan 22 ölkəsində beynəlxalq reytinq cədvəlləri üzrə top 500-lükde yer alan 82 universitetdə 207 doktorant təhsil almaqdadır.

Öten il təsdiq edilmiş “Gənc-

lərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair 2022-2026-ci illər üçün Dövlət Programı” çərçivəsində her il 400 nəfər olmaqla, ümumilikdə 2000 nəfərdək vətəndaşımızın xaricdə nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində bacalavriat və magistratura seviyyələrində təhsil almazı nezərdə tutulmuş. Programın icrasının ilk ilində dünyadan 110 nüfuzlu xarici ali təhsil müəssisəsinə 14 prioritət ixtisas istiqaməti üzrə 400 nəfərdək gənc təhsil almaq üçün göndərilmüşdür.

Ölkənin və əhəmiyyətin tərəqqisində ali təhsilli kadrların aparıcı rolunu yüksək qiymətləndirən Ulu Öndər ali təhsilin inkişafına çox böyük diqqət yetirirdi. Bildiyimiz kimi, məhz onun təşəbbüsü ilə 1970-1982-ci illərdə Azərbaycanda yeni ali məktəblər yaradılmışdır. Əgor 1960-ci illərin sonunda respublikada 12 ali məktəb var idisə, 1982-ci ildə artıq 21 ali təhsil müəssisəsi fealiyyət göstərirdi. Bu illərdə ali məktəblərdə təhsilalanların sayı 70 mindən 100 minə yüksəlmüşdir.

Müstəqillik illərində də Ümummilli Lider tərəfindən ali təhsilin inkişafı ilə bağlı əhəmiyyətli qərarlar qəbul edilmişdir. 1997-ci ildə bacalavriat təhsilini başa vuran məzunlar ilk dəfə olaraq magistratura seviyyəsində təhsil başlamışdır. 2000-ci ildə ali təhsil müəssisələrinin şəbəkəsi optimallaşdırılmış, onlara universitet statusu verilmişdir.

Ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin qayğısı neticəsində ali təhsilin və insan kapitalının inkişafı dövlət siyasetinin əsas istiqamətlərindən birini təşkil etmişdir. Məhz bu dövrə ali təhsil müəssisələrinin şəbəkəsi daha da inkişaf etmiş, onların sayı 2003-cü ildəki 46-dan 51-ə, təhsil-

alanlarının sayı isə 120 mindən 220 minə, ali təhsil müəssisələrinin qəbul olanlarının sayı 25 mindən 50 minə çatmışdır.

Azərbaycanda ən müasir tələblərə cavab verən ADA Universiteti, Bakı Ali Neft Məktəbi, M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin, İ.M.Səçenov adına Birinci Moskva Dövlət Tibb Universitetinin Bakı filialları yaradılmışdır. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarına xaricə getmədən aparıcı ölkələrin ali təhsil standartları çərçivəsində keyfiyyətli təhsil almaq imkanının yaradılması məqsədilə Azərbaycan-Fransız Universiteti (UFAZ) fealiyyətə başlamışdır. Dövlət başçısı tərəfindən ali təhsilin elçətanlığının artırılması, tələbələrin sosial müdafiəsinin yaxşılaşdırılması, ölkədə yüksəkxitəslə, peşəkar kadrların hazırlanması, ali təhsildə rəqabət mühitinin formalasdırılması sahəsində əhəmiyyətli qərarlar qəbul olunmuşdur. Son illərdə təqaüd alan tələbələrin və dövlət sifarişi yerlərinin sayı 50 faizi çatdırılmış, təhsil tələbə kredit sistemi yaradılmış, 16 min tələbə bi-

bu imkandən yaranmışdır.

Dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin ölkəmiz və xalqımız qarşısında misilsiz xidmətləri unudulmazdır. Müstəqil Azərbaycan yaşadıqca, inkişaf etdiyəcə xalqımızın iftihamı olan Heydər Əliyevin uzaqgörən ideyaları da yaşayacaq. Əminlik ki, Heydər Əliyevin yaratdığı etibarlı təməle, ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin inkişaf strategiyasına, müasir dövrün çağrışlarına uyğun olaraq növbəti illərdə Azərbaycan təhsili keyfiyyət göstəricilərinə, shəhərliliyinə və rəqabətqabiliyyətliliyinə görə aparıcı təhsil sistemlərindən birləşdiriləcəkdir.

“Bizim hər birimiz elmi dərəcəmizdən, biliyimzdən, təhsil səviyyəmzdən asılı olmayıraq, bütün nailiyyətlərimizə görə məktəbə, müəllimləmə borcluyuq”, - bu sözler müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin banisi, Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevə mexsusdur. Ulu Önder Heydər Əliyev elm və təhsilin inkişafına böyük qayğı ilə yanaşır, bu sahədə görülen işlər xüsusi önem veridir. Ümummilli Lider ölkədə təhsil istahatları aparılmışının zəruriliyini vurgulayaraq, her bir inkişafın elm və təhsildən asılı olduğunu qeyd edirdi. Prezident Heydər Əliyev tədris ilinin başlaması ve "Bilik Günü" münasibətə ümumi təhsil müəssisələrinə gedir, müəllimləmə və şagird kollektivi ilə görüşür, onların fealiyyətinə böyük stimul verir. Belə bir xoşbəxtliyi iki dəfə yaşayan ümumi təhsil müəssisələrindən biri də T.İsmayılov adına 6 nömrəli məktəb-liseydir. Azərbaycan Respublikasında 2023-cü ilin "Heydər Əliyev İli" elan edilməsinə nəzərə alaraq 6 nömrəli məktəb-liseyə olduq, direktor Gülsən Orucovanın və müəllim heyətinin Ümummilli Liderlə bağlı xatırlarını dinlədi.

"Mən inanıram ki, 6 nömrəli məktəb özünün gözəl ənənələrini davam etdirəcək"

"Həmin əlamətdar günü xaturladıqca iftixar hissini yenidən yaşayıram"

Gülsən Orucova, Bakı şəhəri T.İsmayılov adına 6 nömrəli məktəb-liseyin direktoru: "Men 1992-ci ildən bu məktəbdə Azərbaycan qabosunun ilk müəllimi kimi işləməye başlamışam. Fealiyyət göstərdiyim 31 il ərzində iki tarix yaddaşmda dərin iz buraxıb: 2001-ci il Ulu Öndərin və 2011-ci il Prezident İlham Əliyevin məktəbimizə goldikləri gün. O vaxt dərslər sentyabrın 1-də başlayırdı və avqustun 31-də məktəbin direktoru hamımları topladı ki, sabah Ulu Öndər bizim məktəbə gələcək. Men də ibtidai sinif müəllimi olaraq Ulu Öndərin goliş ilə bağlı öz birinci sinif şagirdlərimə axşamdan belə bir şeir yazdım:

*Bu gündən məktəbliyəm, yaxşı oxumalyam,
Vətənimə xeyrli, dəyərlər olmalyam.
Heydər baba verirsa bu gün xeyir-duamı
Daha motin addımla atram ilk addımı.*

Men də şərəf oldu ki, Ümummilli Liderimizi şəxson qarşılardan biri de men oldum. Ulu Öndər məktəbimizde iki dəfə olub. 1977-ci ildə cənab Prezident İlham Əliyev mözun olduğu vaxt və 2001-ci ildə. Ulu Öndər 2001-ci ildə məktəblə tanış olduğu müddətdə görüşdən mömən qalmışdı və sonda da nitqini belə bir cümlələrə bitirmişdi: "Men inanıram ki, 6 nömrəli məktəb milli-mənəvi dəyərlərə esaslanan qabaqcıl məktəb olaraq qalacaqdır". Həqiqətən de bu, müəllimlərə verilən bir mesaj idi ki, bu etimadı doğrultmaq, bu etimada layiq olmaq hər birimizin borcu. Əslində müəllim, bir ziyan olaraq bizim borcumuz tekəc akademik biliklər öyrətmək deyil. Biz milli dəyərlər ruhunda ənənələrə sadıq olaraq tariximizi, mədəniyyətimizi, incəsənətimizi yaşada biləcək əsl Azərbaycan vətəndaşı yetişdirməliyik. Bu gün bizim hər birimizin bir müəllim olaraq nümunəmiz var. Məktəbimizin fəxri mözuni cənab Prezident bütün bu deyilənlərin hamısını özündən cəmləndirən bir Azərbaycan vətəndaşdır və bu da bizim üçün bir örnekdir. Bəli, biz fəxrlərdir ki, tarix yazar mözun məzəb bizim məktəbin mözumudur. Məktəbimizin 6-ci mərtəbəsində Prezident İlham Əliyevin attestatı nümayis olunur. Ulu Öndər Heydər Əliyevlə bağlı məktəbimizin Heydər Əliyev Muzeyi var. Burada isə Ümummilli Liderin attestat, tarifnameleri və s. nümayis olunur. Bu da bizim uşaqlar üçün bir örnekdir. Bu gün bizim şagirdlərimiz nailiyyətləri Ulu Öndərin tövsiyələrinə sadıq olduğunu bildirir. Heydər Əliyev təhsilin hər bir sahəsini gözəl bilirdi. İstər şagirdlərə

ister müəllimlərə verdiyi suallar hər birimizi hayecanlandırırırdı, amma no xəş bize ki, həmin imtahandan üzüag çıxdıq və Ulu Öndər də bu məktəbdən mömən qaldı. Bu gün də həmin əlamətdar "Bilik Günü" - nü xaturladıqca eyni iftixar hissini yenidən yaşayıram".

"Dahi insanı görmək, suallarına cavab vermek çox xəş idir"

Təranə Səmədova, təşkilatçı: "Men 30 ilə yaxındır 6 nömrəli məktəb-liseyde təşkilatçı olaraq fealiyyət göstərirəm. 2001-ci ildə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin məktəbimizə golisində men də iştirak etmişdim. Belə bir dahi insanı həyatda görmək, onuna təməs olmaq, onun suallarına cavab vermək çox xəş idir. Eyni zamanda məsuliyətçidir. Hamımız çox həyecanlıdır idik. Lakin gorus zamani Heydər Əliyev də sadıqli ilə elə bir şərait yaratdı ki, hər kəs özünü çox rahat hiss edirdi. Heydər Əliyev 1977-ci ildə məktəbimizə gəlməsindən dənisi, burada işleyen müəllimlərin adlarını çəkdi. Heydər Əliyevin həm bir valideyin, həm də dövlət başçısı kimi məktəbimizə dəyər vermişim həm hamımız üçün, şagirdlər üçün də çox xəş idir. Onun bize verdii dəyər qarşımızdakı məsuliyyəti artırır və gələcəyə ümidi qanadlandırır".

"Ulu Öndər mənə, məktəbin kollektivinə uğurlar arzuladı"

Zarema Almazova, biologiya və iqtisadiyyat müəllimi: "Men 1989-cu ildən bu məktəbdə çalışıram. Eyni zamanda 10 il bu məktəbdə oxumışım və mezun olmuşam. Mənim anam Emma Kazimova cənab Prezident İlham Əliyevin biologiya müəllimi olub. 1977-ci ildə İlham Əliyev məktəbi bitirəndə mən də bu məktəbin 8-ci sinif şagirdi idim. Həmin gün biz bilirdik ki, İlham Əliyevin valideynləri gelecek və səbirsizliklə ham onların golisini gözləyirdi. Mənim anam Heydər Əliyevlə görüşüb səhəbat etdi. Onun həmin mətbətərənən xatırda qalan fotosu var idi. Anam bu şəkilə baxıb həmişə fərəhənləri. 2001-ci ildə bize məlumat veriləndə ki, Heydər Əliyev yeniden bizim məktəbə gələcək, hamımız, xüsusiətən anam çox sevindir. Həmin şəkli də götürdü və 2001-ci il sentyabrın 1-də Heydər Əliyevlə məktəbimizde iki dəfə görüşdü. Anam Ulu Öndər səhəbat edərkən 1977-ci ildə çəkdirdikləri fotosu ona göstərdi. Men çox fəxrlə edirdim ki, Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevlə həyatda iki dəfə rastlaşmışam. Heydər Əli-

yev müəllimlərə çox səmimi, maraqlı səhəbat edirdi, hamımız xəş sözler deyirdi. Bildirdirdi ki, biz cavan da olsaq üzərimizə çox məsuliyətli iş götürmüştək. Heydər Əliyev məndən sorusdu ki, "Siz həm biologiya, həm də iqtisadiyyat üzrə necə dərs deyirsiniz? Axi bular ferqli sahələrdərdir". Ulu Öndər mənə və məktəbinin kollektivinə böyük uğurlar arzuladı".

"Heydər Əliyev bizimlə səmimi səhəbat etdi"

Sədəqət Məmmədova, biologiya müəllimi: "Men də 30 ilə yaxındır ki, bu məktəbdə çalışıram. İlk dəfə Heydər Əliyevi 1975-ci ildə görmüşəm. Men onda məktəbi bitirmişəm və o zaman elə Ulu Öndərin soyi noticəsində qəbul imtahanlarını yüksək səviyyədə verən uşaqları Azərbaycandan xaricə, Rusiya Federasiyasına, Moskva, Leningrad, Voronej və s. şəhərlərə göndərirdilər. Men də imtahanlarda yüksək nəticə göstərdiyim üçün Moskva şəhərindəki Pirogov adına ikinci Tibb Universitetinə eksperimental tibbi-biologiya fakültəsində qəbul olunmuşdum. Avqust ayında tələbələrə xəbər verildi ki, hamımız bir reyslə Moskvaya uçmalyıq. Yola düşməmədən qabaq isə indiki Heydər Əliyev Sarayında Ulu Öndər Heydər Əliyevlə görüş keçirildi. Heydər Əliyevlə ikinci görüşümüz 2001-ci ildə 6 nömrəli məktəb-liseyde baş verdi. Men onu çox yaxından gördüm. Məhtərem Prezidentimiz İlham Əliyevin biologiya müəllimi Emma Kazimova ilə men yan-yana durmuşdum. Heydər Əliyev bizimlə çox mehribən göründü, səmimi səhəbat etdi. O, məktəbimizin müəllimlərə xəş sözler söyleyərək cənablığı, nailiyyətlər arzuladı".

"Hamımız Heydər Əliyevin golisini çox təntənəli gözləyirdik"

Şəhla Muxtarova, rus bölməsində Azərbaycan dilü müəllimi: "Men 1992-ci ildən bu məktəbdə çalışıram və Heydər Əliyevin məktəbimizə golisi bugünkü kimi xatırımdır. Balaca qızım birinci sinfə gedirdi və mən onu məktəbə getirdim. Hamımız Heydər Əliyevin golisini çox təntənəli gözləyirdik. İndi də gözümüz qarşısındır ki, necə asta, səssiz maşın yaxınlaşdı, dayandı və Heydər Əliyev qapıdan içəri keçdi. Ulu Öndər hamimiz salamlaşdı, məktəbə daxil oldu, mətbətələri, sinifləri gördü, məktəb kollektivi ilə tanış oldu. Sonra hamımızı məktəbin həyətinə yığıldılar. Ümummilli Lider heç bir müəllimi diqqətdən kənar qoymadı. Onun çıxışı

T.İsmayılov adına 6 nömrəli məktəb-liseyin müəllimləri həmin günü qurur və fəxrlə xatırlayırlar

di, qol qaldırıb onlara bir ata, baba kimi rəqs edirdi, onlara qayğı gösterirdi. Ona görə də bütün uşaqları onu "Heydər baba" adlandırdılar və əsil baba məhəbbəti ilə sevirdilər".

"Həmin gün bayram oldu bizim üçün"

Nərgiz İbrahimova, fizika müəllimi: "Men də 30 ildən çoxdur 6 nömrəli məktəb-liseyə fealiyyət göstərirəm. 2001-ci ildə biz biliyəndə ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev bizim məktəbə gələcək, sevincimiz və həyecanımızın hədd-hüddüd yox idi. Həmin gün geldi. Böyük şəxsiyyət, dahi insan Heydər Əliyevi biz məktəbimizdə, qarşımızda gördük. Ulu Öndər davranışlı, semimiyəti, sadəliyi, sualları, qayğısı ilə elə səmimi bir ortam yaratdı ki, bizim həyecanımızdan osorəlamət qalmadı. İnanın, men başqa heç bir insanda bu cür semimiyət görməmişdim. Biz həmişə nümunə kimi həmin "Bilik Günü" nü xatırlayırdıq. Həm müəllimlər, həm şagirdlər, həm də valideynlər Ümummilli Liderin məktəbimizə golisində çox sevinir və bu hadisədən qurur duyurdı. Həmin gün daim yaddaşmımızdan silinməyəcək bayram oldu bizim üçün".

"Heydər Əliyev hər bir sözü çox mühüm əhəmiyyət dəsyiridir"

Nərgiz İsmayılova, psixoloq: "Men psixologiya üzrə fəlsəfe doktoruyam və 1993-cü ildən 6 nömrəli məktəb-liseyə fealiyyət göstərirəm. 2001-ci ildə Heydər Əliyev bu məktəbə gələndə bizim məktəbə təzə təmirdən çıxmışdım. Yadimdادر, Heydər Əliyev direktorla bərabər, ardınca da müəllimlər məktəbin bütün mətbəbelərini, sinif otalarını gözdi və məktəbədə aparan işlərdən çox razı qaldı. Ulu Öndər nitqində deyəndə ki, "uşaqlar ailənin, dövlətin sorvotidir" qızım başını qaldırdı Heydər Əliyevlə dedi: "Men sorvetəm, ana!". Bilişiniz, uşaqlar çox diqqətə Heydər Əliyevlə qulq asırdılar. O uşaqlar çox sadə, mehbərbəncasına danışdı. Men baxıb fikirlərindən ki, böyük insan, dahi şəxsiyyət işinin çox olmasına baxmayaqaraq qıymətli vaxtını ayırb uşaqlara necə böyük diqqət göstərir, onlara səhəbat edir, onlara öyüd-nəsihət verir. Ulu Öndər sadə, gülgülü uşaqlarla danışmağa davam edirdi. Uşaqlara deyirdi, ki: "Siz gərek yaxşı təlim-tərbiya alısanız, fiziki cəhətdən sağlam olısanız, fiziki tərbiyəyə fikir versəniz, idmanla məşğul olısanız". Hamımızın yadindadır ki, Heydər Əliyev uşaq evlərində kənar qoymadı. Heydər Əliyev təhsilin hər bir sahəsini gözəl bilirdi. İstər şagirdlərə

Lamiya ƏLİMƏRDANOVA

İlk Prezident təqaüdçüləri

“Müstəqil Azərbaycanda bilik alan hər bir gənc gələcəkdə Azərbaycanın mənəfəyi üçün çalışmağı qarşısına məqsəd kimi qoymalıdır. Ona görə, gərək o, öz ölkəsini yaxşı tanısın, öz tarixini yaxşı bilsin və seçdiyi ixtisasda sadəcə, mütəxəssis yox, ən yüksək səviyyəli mütəxəssis olmağa çalışın... Universitetlərdə insan gənclik həyatını yaşayır. Mən sizə deyə bilerəm ki, bu, insannın həyatının ən gözəl bir hissəsidir. Mən arzu edərdim ki, bizim hər bir gənc, hər bir tələbə bu dövrü uğurla keçsin. Çünkü bu dövrdə gəncin formallaşması, onun lazımi bilik alması, lazımi mənəvi dəyərləri dərk etməsi, milli dəyərləri dərk etməsi, müasir dünyani dərk etməsi onun gələcəyinin əsasıdır, təməlidir”.

Heydər ƏLİYEV

Prezident təqaüdü təhsil sahəsində yüksək nailiyotlər əldə etmiş tələbələrə dövlət qayğısını gücləndirmək, onların təhsil alması üçün daha əlverişli şəraitin yaradılmasını təmin etmək və təhsilə olan həvəslərini artırmaq məqsədilə təsis edilib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydar Əliyev 3 sentyabr 2001-ci il tarixində “Azərbaycan Respublikasının ali məktəb tələbə-

ləri üçün Prezident təqaüdünün təsis edilməsi haqqında” Fərmanına uyğun olaraq ilk dəfə 2001-2002-ci tədris ilində qəbul imtahanlarında yüksək nəticə əldə etmiş 25 tələbəyə Prezident təqaüdünün verilməsi ilə bağlı Sərəncam imzalandı. Ulu Önder Heydar Əliyev hər il ali məktəb yüksək balla daxil olan gənclərlə Prezident Sarayında görüş keçirir, yüksək nəticələrə görə

tələbələri təbrik edir və onlara təhsildə uğurlar arzulayır. Prezident təqaüdünün o zaman təsis edilməsi ictimaiyyət tərəfindən sevincə qarşalandı, ən başlıcası isə ali məktəblərə hazırlaşan gənclər arasında böyük ruh yüksəkliyi və sağlam rəqabət əhvalı-ruhiyyəsi yaradı. Sonradan Prezident İlham Əliyevin müvafiq sərəncamları ilə təqaüdçülərin sayı və məbləği artırılıb. Dövlət

İmtahan Mərkəzinin Elm və Təhsil Nazirliyi ilə birgə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi münasibətilə həyata keçirdiyi “İlk Prezident təqaüdçüləri” layihəsi maraqlı təşəbbüs lərindən biridir. Bu layihə Prezident təqaüdçülərini cəmiyyətə yenidən tanır. Biz də həmin gənclərin bir neçəsini oxucularımıza təqdim edirik.

“Prezident təqaüdüne layiq görülməyim hədsiz sevindirici oldu”

AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda elmi işçi olan Sübhən Məmmədov ilk Prezident təqaüdçülərindəndir. O, Bakı Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsinə 564 balla qəbul olmuşdur.

-14 yaşından əlliyyim qazandığımdan, yəni, 6-ci sinifdən Sağamlıq imkanları möhdud uşaqlar üçün 5 nömrəli respublika xüsusi internat məktəbində təhsil almışam. Universitetdə oyani təhsil almağı çox arzulayıdım. Mənim üçün o dövr çox çətin idi. Atam təzəlikcə rəhmətə getmişdi və ailəməzə maddi vəziyyət yaxşı deyildi. Artıq qiyabi təhsil alacağımı qərənləşdirəməğim mənə çox pis təsir göstərmədi. Gözənləmədən Prezident təqaüdünə layiq görülməyim bizzət üçün sevindirici hadisə oldu. Universitet illərində bu təqaüd mənə maddi baxımından çox dəstək oldu. Elmi fəaliyyətimi hazırla da davam etdirir, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında çalışıram. Aspiranturada “Avesta”nın alınan və Azərbaycan filoloji fikrində araşdırılması problemləri” mövzusunda elmi iş götürməş, müdafiə mərhəlesindəydim. 2010-2017-ci illərdə “Avesta”nın tədqiq etmişəm, bir sıra məqalələr müəllifiyəm. 2017-ci ildən isə Malayziya ədəbiyyatının tədqiqi üzrə çalışıram.

Gənclərimizə də tövsiyə edərdim ki, çoxlu mütləkə edib özlərini maarifləndirsinlər, təhsillərini davam etdirirək elmle məşğul olsunlar.

“Həyəcan, xoşbəxtlik, qürur, sevinc...”

Aytekin Hüseynova “ADA” Universitetində tələbə qəbul üzrə mütəxəssisidir. O, 2002-ci ildə 649 balla Bakı Dövlət Universitetinin “Beynəlxalq münəsibətlər” ixtisasına qəbul olaraq Prezident təqaüdünə layiq görüldü. Onun fikirləri ilə tanış ola:

- Prezident təqaüdçüləri sərasına daxil olmayıñ mahiyətinə həmin gün dərk etmirdim. Yaşadığım hissə sözə ifadə etmək qeyri-mümküñ idi. Çünkü həmin an bir neçə hissə eyni zamanda keçirdim: Həyəcan, xoşbəxtlik, qürur, sevinc. Prezident Aparatının akt zələndə dahi şəxsiyyət Heydar Əliyevlə görüş anı göldi və bu zaman anladım ki, insan tutduğu vəzifəsindən, mövqeyindən aslı olmayaq her kəso bərabər yanış malı və hörmət etməlidir. Görüş zamanı dövlət başçısi hər bir təqaüdçü ilə ayrı-ayrılıqla danışdı, təbrik etdi, təhsilərində uğurlar dildi...

Universitetin bakanlar pilləsinə bitirdikdən sonra magistratura təhsilimi də BDU-nun beynəlxalq münəsibətlər fakültəsində aldım. Daha sonra Niderland Krallığının Maastricht Universitetində mənecəment ixtisası üzrə təhsilimi davam etdirdim. Sonra isə Prezident yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasında siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru adını layıq görüldüm. Hazırda “ADA” Universitetində tələbə qəbul üzrə mənecər vəzifəsində çalışıram. Hər il bu universitetə on yaxşı tələbələri qəbul edirəm. Bütün abituriyentlər tövsiyə edir ki, öz vaxtlarını düzgün deyərləndirsinlər. Çox çalışımaq və zamanı səmərəli böləmək, dəyərləndirmək uğurlu geleceyinə töminatdır.

“Biz xalqımıza layiqli xidmət etmək üçün çalışmalıyıq”

Süni intellekt üzrə mütəxəssis Rauf Fətullayev də ilk Prezident təqaüdçülərindən, 672 balla Bakı Dövlət Universitetinin tətbiqi riayiyət fakültəsinə daxil olan Rauf Fətullayev Ulu Öndərlə Prezident sarayındakı görüşünü belə xatırlayır:

- Gözənləmədən evə zəng göldi ki, Prezident Sarayında dövlət başçısı ilə görüşə devətliyəm. Sevincimin hədd-hüdudu yox idi. Bu zaman bize Prezident təqaüdünə layiq görüldüyüümüzü söyləməmişdilər. Görüş zamanı Prezident təqaüdünə veriləcəyini eşitdiyimiz an isə bizim üçün iki qat sevindirici oldu...

Ulu Öndərin çıxışından sonra başa düşdüm ki, biz sadəcə öz mənəfəyimiz üçün deyil, öz ölkəsinə, millətinə layiqli xidmət etməyi, dəha çox uğur qazanacağımızı qarşımıza məqsəd qoymalı və bunun üçün çalışmalıyıq. Heydar Əliyev ister sovet dönenimde, ister müstəqillik dövründə gördüyü quruculuq işlərində, ölkəmizi dağıntılarından qoruyub inkişaf yoluna yönəldirən, öz ölkəsi üçün xidmətlər göstərən bir şəxs kimi buna bariz nümunə idi. Universiteti bitirdikdən sonra təhsilimi magistratura pilləsində davam etdirdim, süni intellekt sahisi üzrə namizədlik dissertasiyasını müdafiə etdim. Hazırda Azərbaycan dil üçün süni intellekt sistemlərinin hazırlanması ilə məşğulam.

“Dövlət rəhbəri tərəfindən xüsusi təqaüdə layiq görülmək çox gözəl an idi”

Filoq Murad Seyidov 2001-ci ildə 554 balla Azerbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin filologiya fakültəsinə qəbul olaraq Prezident təqaüdünə layiq görüldü:

- Universitet illərində maddi çatınlıkları qarşılıqlıda ailənin vəziyəti qonaqbəxş deyildi. Dövlət başçısının məni Prezident təqaüdünə layiq görməsi bu baxımdan bizim ailə üçün çox sevinçli xəber oldu. Universitet illərindən odəbiyyatçı olmağı düşünürdüm, amma dilçiliyə olan marağma görə müəllimlər məni bu yöndə istiqamətləndirdilər. Elmi karyeramda Buludxan Xəlilovun çox böyük zəhməti oldu. O, “Azərbaycan dilində asemantikləşmiş söz kökləri” mövzusunda elmi işimə rəhbərlik etdi. Azərbaycan dilçiliyi üçün hər zaman aktual olan bu mövzu üzrə elmi işimi müdafiə edərək alımlı dərəcəsi aldım. Hazırda filologiya üzrə fəlsəfə doktoruyam. Asemantikləşmiş söz kökləri mənasını ifirmiş söz kökləri deməkdir. Elmi işimdə kökləri çox dərin qatlara gedib çıxan iki sintretik söz kökündən 1450 söz kökünə aydınlıq gotirmişəm. Dilimizdə kökləri itmiş, hazırlıda isə mövcud olan sözləri müəyyən etmişəm...

Nəzrin SEYİDƏLİYEVA

Natiqlik meharətinin mükəmməlliyi ancaq onunla izah oluna bilməz ki, o, təkcə dinləyicilərə hansısa məlumatı çatdırır, bu mükəmməllik həm də onunla hesablanır ki, öz obyektində nitqinin subyekti baredə aydın təsəvvür, böyük maraq yarada, yaxud induksiya şəklində cavab ala bilir. Belə çıxışlar həmişə meydana çıxardığı ajiotajla xarakterli olur... Çıxışın auditoriyaya toxunması və maraq oyatması, ilk baxışda, natiqin nüfuzu və yaxud onun xüsusi psixoloji ehvali-ruhiyyəsi ilə bağlıdırsa, ekstremal halları da istisna etmək mümkün deyil. Nə cür olmasından asılı olmayaraq, proses zamanı nəticənin ancaq çıxış edənin leksik bağı, məntiqi vurguları, bədii ifadə və sətilərinin zənginliyindən yaranmadığı, daha çox intellektual potensialın həll-edici söz sahibi olduğu mütləqdir. O faktoru unutmaq lazımlı deyil ki, natiqlik üsullarının praktiki tətbiqi prosesində əldə edilə bilən xüsusi özünüidarəetmə bacarıqları tələb edilir. Natiqlik sənətinin yaranma tarixini antik ədəbiyyatın unikal məzmun və formada təzahür etdiyi qədim Yunanıstanda axtaranlar ele əvvəlcədən o qənaətə gəliblər ki, sənətin başlıca mayası fərdi intellektidədir. Heç bir qədim mədəniyyət - nə Misir, nə Akkad, nə Çin, nə də Hind mədəniyyətində kompleks yanaşmalara yunanlar kimi ciddi diqqət yetirmir, dialektikanın və danışq söz sənətinin məzmun və üslub mükəmməlliyyinə yüksək standartlar vermirdilər. Müasir natiqlik ənənələri Qədim Yunanistan və Romanın qədim ritorikasından qaynaqlandığı birmənəli qəbul edilsə də, bununla belə, müasir natiqlik üsullarının texniki inkişaf şərtlərinə əsaslandığını iddia edənlərin sayı az deyil. Son iki yüz ilin dünyaca məşhur natiqlərinin keçdiyi yolu, qazandığı möhtəşəm nailiyyətləri şərtləndirən amillərlə bağlı fikir yürüdənlərin arqument zəifliyi də faktdır.

Ümummilli Liderimiz və natiqlik mahareti

Mahirə HÜSEYNOVA,
*ADPU-nun Beynəlxalq əlaqlar üzrə
prorektoru, filologiya elmləri doktoru, professor*

O da faktdır ki, natiqlik sənəti tekçə uzaq dövrlərdə Roma konsulları və legionerlərinə parlaq karyera qurmağa kömək etməyib, bu məharət günümüzə qədər müxtəlif siyasetçilərin siyasi olimpə gedən yolda ağlagəlməz rol oynayıb. Belə şəxsiyyətlərin sırasında ABŞ-in on altıncı prezidenti, Amerikanın milli qəhrəmanı, karyera yüksəlişində özünün natiqlik məharətinə borclu olan Abraham Linkolnu xatırlamamaq olmur. Kasib ailədə doğulsa da, hüquq təhsili alan Linkolnun prezidentliyə gedən yolu şifahi nağılçılıqlan keçib və o, ilk dəfə məhz bununla məşhurlaşdı, insanlar hətta onun hekayelerini dini ləmək üçün uzaqdan gəlirdilər. Gettisburqda, Milli Əsgərlər Qəbiristanlığının açılışında söylədiyi çıxışı günümüze qədər ABŞ tarixinin ən uğurlu nitqlərindən biri kimi tarixə düşüb. Hər növbəti çıxışının mövzusunu seçərkən ingilis dilinin bütün qrammatik və zəngin leksik normalarını birmənalı olaraq gözleyən Lincoln, hər fürsətdə öz fikirlərini müzakirə etməkdən cəkinmir, səslənən tənqidə dia-

Bundan əlavə, silahlı bitərəfliliyin davam etməsi üçün pulumuz, silahımız, sənayemiz, qısaca, lazımi sursatlarımız da yox idi. Antanta dövlətlərinin, xüsusilə ingilislerin pul verməməyi bir yana, gəmilərimizi ələ keçirərək xalqın əziyyətə topladığı gəmiqayırmaya aid yeddi milyon lirəmizi məcburi alımları, Antanta dövlətlərinin mühabibə elan etmələri, Osmanlının xeyrinə olmayan Ermənistan Respublikası yaratmağa qərar verdiklərini bildirmələri və hətta bolşeviklərin paylaşıdığı gizli müqavilələrdən də göründüyü kimi, İstanbulun Çar Rusiyasına vəd edilməsi mühabibəyə Antanta dövlətlərinə qarşı girməyimizin məcburi olduğunu göstərən açıq-aydın faktlardır” (“TBMM açılış danışı”). TBMM. 24 aprel 1920).

etməkdən çəkməm, səsiyənə təlqinə dəq-qətlə yanaşırıdı. Bu ona öz mövqeyini mü-dafiə etmək üçün parlaq arqumentlər tap-maqla bərabər, nitqini tekmilləşdirməyə yardım olan vasitələrdən birinə çevrilirdi. Yaqub Qədri Qaraosmanoğlu “bu çıxışın Qazi Mustafa Kamal Paşanın siyasi karye-rası müddətindəki ən möhtəşəm nitqlərdən biri olduğunu” qeyd edəcək (“Yaqub Qədri Qaraosmanoğlu, Liseedebiyat.com sitesi, Erisim tarifi 29.07.2011”).

Jurnalıñ, yazıçı və edəbiyatçı № bel mükafatçısı olsa da, gənc yaşlarından Böyük Britaniya, daha sonra dünya siyasetində parlaq mövqə tuta bilən, ölkəsinin Baş naziri kimi məsuliyətli vəzifəyə layiq görülen, İkinci Dünya müharibəsinin əksər dövrlərində həmin vəzifədə qalan Uinston Çörçill tarixə daha çox misilsiz natiq kimi düşüb. Çörçill nitqin emosionallığına və natiqin öz ideyalarına sədaqətinə böyük əhəmiyyət verir və bunu öz komandasının yanında belə ifadə edirdi: "Əger özünüz öz sözlərinizə inanmırınsızsa, başqalarını necə inandırı bilərsiniz?". O da var ki, nitq mədəniyyəti üzrə ən istedadlı araşdırmaçılardır. Çörçillin uğurlu nitqinin köklərini müəyyənləşdirə bilmüşdilər: sadəliyi qiymətləndirmək və dinləyicilərin mahiyyəti qavramasına mane olan çox mürəkkəb, iddialı hər şeyi rədd etmək. Bir sözlə, o, hesab edirdi ki, "qısa sözlər ən yaxşısidir" və insan ondan öz çıxışlarını sadələşdirməyi, onları aydınlaşdırmağı öyrənə bilər.

Birinci Dünya müharibəsində Osmanlı ordusunda xidmətdə olan, mühəribənin sonunda Osmanlı imperiyasının meğlub olmasının ardıcılca İslıqlıliyyət müharibəsi- Türk milletinin tozlu şəhərə çevriləndiklərinə, həmçinin əsaslı təsirini və zənginləşməsinə daha çox qayğı göstərmək lazımdır. Bu, respublikanın bütün ədəbiyyatçıları, Yazarlar İttifaqının ən mühüm vəzifələrindən biridir. Azərbaycan dilinin

saflığına, kütlələrin nitq mədəniyyətinə da-im qayğı göstərilməlidir”.

Onu xatirlatmaq hökmən vacibdir ki, Azərbaycan dilinə və onun qorunması ilə bərabər, inkişafına diqqət və qayğısı. Ümummilli Liderin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi birinci dönəmdən daha geniş spektrdə müstəqil Azərbaycan Respublikasının Prezidenti olduğu dövrlərdə qabarlıq göründür. Azərbaycanlılığı dövlət siyasetinin başlıca tərkib hissəsi kimi qəbul edən Prezident Heydər Əliyev buna görə idi ki, həmin siyasetin tərkib hissələrini birmənalı olaraq dilə gətirirdi: "Milli ideologiyamızın ikinci hissəsi bizim milli-mənəvi dəyərlərimizdir. Milli-mənəvi dəyərlərimiz bizim ana dilimizdir. Azərbaycan dilidir, bizim dinimizdir, bizim adət-ənənələrimizdir".

İstənilən auditoriyanın nəzərəçarpacıq hissəsini daha çox məntiqin dominantlığını müşahidə edənlər kifayət qədərdir. Bu da ondan irəli gelir ki, şüurumuz hər şeydə sistem, nizam və məntiq axtarmağa meyillidir. Bizim təfəkkürümüzdə hadisələrin inkişafının məntiqi öz əksini tapır. Bu, "əksinitapma" həm də onunla xarakterikdir ki, Ümummilli Lider nitqində bədii ifadə vəsiti lərindən yeri göldikcə, dil koloritinin bütün incəliklərindən bəhrələnməklə, bütün nitqlərində səmimidir. Məntiqi vürgüldəndən yerli-yerində, ustalıqla bəhrələnən Heydər Əliyev buna görədir ki, fikrini nəinki auditoriyasına çatdırmaqdır, həmçinin onun düzgün məcraya yönəldilməsində heç kimlə müqayisə olunmaz idi. Ümummilli Liderin belə çıxışlarının biri, Xocalı soyqırımının onuncu ildönümü ilə əlaqədar Azərbaycan xalqına müraciəti unikalıdır. Nitqin cazibəsi, ilk növbədə, Ümummilli Liderin səmimiyyi, faktlardan yerli-yerində istifadə etməsi ilə bağlıdır. O məşhur nitqin hədəfi, əslində Ümummilli Liderin yaşılmış faciənin miqyası və onun dehşətləri barədə eşitməli olan, lakin heç cür eşitmək istəməyən beynəlxalq güc mərkəzləridir. "Bu gün man-

nəlxalq güc mərkəzləridir: "Bu gün mən xalqımızın tarixində kədərli və faciəli bir səhifə olan Xocalı soyqırımı müasibətlə sizə müraciət edirəm. Bu qəddar və amansız soyqırımı aktı insanlığın tarixinə ən dəhşətli kütləvi terror hadisələrindən biri kimi daxil olmuşdur. Xocalı faciəsi iki yüz ilə yaxın bir müddətdə erməni şovinist-millətçiləri tərəfindən azərbaycanlılara qarşı müntəzəm olaraq həyata keçirilən etnik təmizləmə və soyqırımı siyasətinin davamı və ən qanlı səhifəsidir" ("Azərbaycan" qəzeti. 26 fevral 2002-ci il).

Nitq mədəniyyəti normalar sistemidir və bu normalar sistemindən hər bir natiqin necə istifadə etməsi individual yanşımalar- dan asılıdır və buna görədir ki, mütexəssis-lər nitq mədəniyyətini dilçiliyin tətbiq sa-həsi kimi görür və xarakterizə edirlər. Nitq mədəniyyətinin ən diqqətçəkən möqamı dialektik məntiqin hadisələrə müəyyən ya-naşması ilə təzahür edir. Hər bir natiq nit-qində mövzunun həsr olunduğu anlayışın

məzmununu açır, müəyyən mühakimələri ifadə edir və tamaşaçılar üçün bəzən gözlənilməz nəticələrə gəlir. Əgər o, aydın və ardıcıl, əsaslı danışrsa, dinləyicini hipnozedici təsir bağışlayan “dəmir” məntiqin əsirliyindən “xilas etmək”, demək olar ki, mümkünsüz olur. Ümməmilli Liderin yaddaqlanan coxsayılı nitqlərindən biri, Azə-

daşaların yəsəyin inteqrasiyənini, Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevə Moskva Dövlət Universitetinin fəxri doktoru diplomunun təqdimatı zamanı çıxışdır. O çıxışın konfiqurasiyasının heyrətamız incəliklə yaradıldığından şahidi oluruz. Moskva Dövlət Universiteti Rusiya ali təhsil müəssisələrinin şəksiz lideri olmaqla bərabər, beynəlxalq arenada öz nüfuzu ilə seçilir. Həcm-cə elə də böyük olmayan nitqində Ümummilli Lider universitetin Rusiya elminin inkişafında oynadığı möhtəşəm rolu vurğulamaqla bərabər, bu təhsil müəssisəsinin Azərbaycanın mədəni, həmçinin ictimai-siyasi həyatında oynadığı rolu qeyd edir: "Moskva Universiteti çoxlarına, o cümlədən də bizə - Azərbaycan xalqına, azərbaycanlılara əzizdir.

Azərbaycanda demokratik mətbuatın banisi Həsən bəy Zərdabi hələ 1865-ci ildə Moskva Universitetini bitirmişdir.

1918-ci ildə - Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi qazandığı ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin hökumətinə başçılıq etmiş Fətəli Xan Xoyski 1901-ci ildə Moskva Universitetində təhsilini başa çatdırmışdır. Sonrakı illərdə minlərlə, on minlərlə insan, o cümlədən azərbaycanlılar Moskva Universitetində təhsil almışlar. Biz Azərbaycan üçün, xalqımız üçün yüksək səviyyəli alimlər, təhsil, elm və mədəniyyət ocaqları üçün mütəxəssislər və xadimlər hazırlanmasına görə Moskva Dövlət Universitetinə minnətdarlıq" ("Xalq qəzeti" 26-27 fevral 2002-ci il)

Natiqlik məharətində heç də az rol oynamayan nitqdə ardıcılılığı təmin edəcək tezislərin əhəmiyyəti şübhəsizdir və onların dəlillərlə dəstəklənməsi, yaxud arqumentlərlə əsaslanması mütləqdir. Arqumentlər natiqin ifadə etdiyi fikirlər zamanı ortaya çıxıa biləcək suallara cavab verir: "Biz neyi təlqin edirik?" Təlqinlərse tutarlı faktlara əsaslanmaqla yaranıa bilər. Bu faktlarsa statistik məlumatlar, iqtisadi qanunlar kimi nəzəri müddəəalar, dünya təcrübəsinə əsaslanan mühakimələr və ibrətamız tarixi analoqlar ola bilər.

Birbaşa, müşahide və mülahizələrlə, yəni mənTİqi nəticələrlə sübut edə bilərsiniz. Birinci tələb odur ki, mənTİq arqumentləri bilavasitə tezisin arqumentləri ilə əla-qəli olmalıdır, eks halda, nitq, ilkin niyyət-dən çox-çox uzaq bir fikrin təsdiqinə yönəllən cehddən başqa bir şey olmayacağımı əminliklə demək olar. İkinci tələb odur ki, arqumentlər inandırıcı olmalı, yəni dinişəyi-cidə tərəddüd yaratmamalıdır. Bu tələb pozulduqda, yanlış səbəbin mənTİqi səhvi (arqument açıq-aydın yetərsiz olarsa) və ya səbəbin gözlənilməsi xətası (arqumentlərdə inandırıcılıq motivasiyası qabarıqdırsa) yanır. Yanlış əsasda çıxarılan nəticə açıq-aydın yalandır, sübut edilməmiş bir nəticə-də saxtakarlığı istisna etmir.

Arqumentlər üçün üçüncü tələb, tezis-dən asılı olmayaq, onların etibarlılığıdır. Əgər belə deyilsə, "sübutda daire" xətası baş verir.

Natiqlik məharəti inandırma bilməkdir. Bunun üçündür ki, “ritorika”nın çox zaman inandırma sənəti adlandırırlar. Təsadüfi deyil ki, Aristotel ritorikani “her hansı bir mövzuya inandırmağın mümkün yollarını tapmaq bacarığı” olduğunu deyir, Platon isə bunu birmənali olaraq “zehni idarə etmək sənəti” adlandırırdı.

- Nitq mədəniyyətinin cilalanması prosesi aşağıdakı şərtlər daxilində diqqəti cəlb edir:

  - 1) Ədəbi dilin normalarını bilmək;
  - 2) Ən çox onlara uyğun seçmək imkanı və rülmüş nitq vəziyyətində dəqiq, uyğun söz və ifadələr;
  - 3) linquistik vasitələrdən (sinonimlər, tərəflər, fiqurlar, frazeoloji vahidlər) və ekstralinqvistik vasitələrdən istifadə etməklə əldə edilən nitqin ifadəliliyi (jestlər, mimika, intonasiya, nitqin sürəti, pauzalar, səs səviyyəsi).

Bu məqamda bir amili xatırladıq ki, natiqlik sənətinin spesifik xüsusiyyətlərini bilmək, hələ məsələnin hamısı deyil. Başlıca məsələ, Siseron demiş, dİNləYicinidə hansı assosasiyanı yaratmaq istəyinizdir. Belə məqamda metaforalardan yerli-yerində istifadə edilməsi məqsədə aparan on səmərəli yollardan biri sayılır. Metaforanı çox zaman mütəxəssislər gizli müqayisə adlandırırlar. Uğurlu metaforalar hadisələrin məhiyyətini daha yaxşı başa düşməyə, onları görünməyə, duyğuları oyatmağa və uzun müddət yaddaşlarda qalmağa imkan verir. Natiq davamlı olaraq dİNləYicilərinə danışacağı hadisələrin təsvirlərini axtarıır. Şekillər həyatı müşahidə etdikdə, eks etdirdikdə, empatiya qurduqdə doğulur. Onlar hansısa hadisəyə emosional reaksiyamızın və asosiativ düşüncə qabiliyyətimizin sintezi kimi yaranır. Hesab edirik ki, buna nümunə kimi Ümummilli Liderimizin Milli Elmlər Akademiyasının Naxçıvan Bölməsinin yaradılmasına həsr olunan müşavirədəki çıxışından bir parçamı cəstirmək olar: "Mən deha çox

bir parçanı göstərmək olar: "Mən daha çox istərdim ki, Naxçıvan xanlığının tarixi çox gözəl yazılsın. Naxçıvan xanlığının çox böyük tarixi var. Bu xanlıq nə vaxt yaramıbdır, fəaliyyəti nədən ibaret olubdur? Axı, Naxçıvanı idarə ediblər. İrəvan xanlığı var. Naxçıvan xanlığı ilə İrəvan xanlığı bir-birləşdirilmişdir. İndi ermənilər deyirlər ki, yox, orada ermənilər olubdur. Amma həqiqətən İrəvan xanlığıdır. Naxçıvan xanlığını siz dərindən öyrənəndə, mütləq İrəvan xanlığına gedib çıxacaqsınız. İrəvan xanlığı haqqında Ermənistanda tapmadığınız materialları Rusiyanın arxivlərində, Sankt-Peterburqdə, rus imperiyasının arxivlərində tapacaqsınız və görəcəksiniz ki, nələr var" (*Milli Elmlər Akademiyasının Naxçıvan Böləsinin yaradılmasına həsr olunan müşavirədəki çıxış*. "Azərbaycan" qəzeti 13 avqust 2002-ci il).

avqust, 2002-ci il).

Ümmümilli Liderimizin natiqlik məhərətinin bütün qaydalarından yerli-yerində faydallanması böyük dövlət adaminın nitqlərini daha canlı, canlı olduğu qədər də ca-zibəli edirdi. Nitqlərdə pauzalar (məhz pauzalar zamanı deyilənlərin başa düşülməsi baş verir, sual vermək mümkün olur), ince humor çalarlarının qatılması, mənali nitq zamanı hazırlıcaq iradalar, on başlıcası, nitq boyu həkim kəsilən səmimiyyət, bunlar hamısı Ulu Öndərin nitqindəki canlılığı şərtləndirən amillər idi.

Azərbaycan təhsil sisteminin inkişaf strategiyasını Heydər Əliyev yaratdı

BU günlərdə böyük bir şəxsiyyətin, azerbaycanlıların Ümummilli Liderinə çevrilmiş dahi insanın -
yedər Əliyevin anadan olmasının 100 illik yubileyini vəd edirik. 2023-cü il bütövlükde Ulu Öndərin adı ilə qızılıdır. Prezident İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamla "Azerbaycan Respublikasında 2023-cü il Heydər Əliyev İli" elan edilib. Həmin sərəncamda deyir: "Heydər Əliyev öz xalqını zamanın mürəkkəb təsisi-siyasi sınaqlarından uğurla çıxarmış və ardıcıl müvafiq apararaq onu müstəqilliyyət qovuşdurmuş qüdəşli şəxsiyyətdir. Azərbaycan xalqı yeni əsre və yeni müstəqilliyyət məhz Heydər Əliyev zəkasının işığında qəbul qoymusdur. Davamlı yüksələş yolunda inamlı irəvan müasir Azerbaycan Heydər Əliyevin həyat

Liləyən müasir Azərbaycan Heydər Əliyevin həyat amalının təntənəsidir".

Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölkəmizə rəhbərliyinin birinci dövrü Sərəncamda çox yığıcam, amma dolğun ifadə edilib: "Azərbaycana rəhbərliyinin birinci dövründə Heydər Əliyev özünün qeyri-adi idarəcilik bacarığı, polad iradəsi və yüksək vətənpərvərliyi sayesində, uzaqgören və məqsədönlü qərarları ilə çox qısa müddədə respublikamızda sosial-iqtisadi, elmi-texniki və mədəni sahələrin inkişafında böyük sıçrayışa nail olmuşdur. Tariximizin gedisatının və həyatımızın ahənginin köklü surətdə dəyişdiyi, azadlıq və müstəqillik duyularının milli düşüncəmizdə üstünlük təşkil etməye başlığı bu illər Azərbaycanın quruculuq salname-sinin ən parlaq səhifələridir. Ulu Öndərin xalqın yaradıcılıq enerjisini bir məqsədə yönəltməklə tarixi yadaşın bərpası istiqamətində atdıği qətiyyətli addımlar o dövrdə milli ruhun canlanmasına xidmət göstərmiş, özünüdəki və soy-köke qayıcıdı təmin etmiş, müstəqil dövlət quruculuğuna aparan yoluñ təməl daşına çevrilmişdir". Sərəncamda qeyd edilənlər onun ölkəmizə bə Bu da o deməkdir ki, xalqın bütöv bir ili öz liderinin adəsəbsiz deyil. Bir də ki, Onun xalqına həsr etdiyi ömr

yindən məcburən istefaya göndərilməsi xalqı sarsıldı. Hər kəs böyük bir təhlükənin yaxınlaşdığını hiss edirdi. Çox keçmədən hiss edilənlər baş verdi. Əvvəlcə, Qarabağın Ermənistana bir-ləşdirilməsi tələbi ortaya çıxdı, ardınca 1990-ci ilin yanlı qırğınları...

Heydər Əliyevi xalqdan, liderlikdən, həkimiyətdən uzaqlaşdırmaq cəhdləri isə eks nəticə verdi. Moskvada mətbuat konfransı keçirərək qanlı qırğınıları pisleyen Ulu Öndər həm xalqına, həm dünyaya həqiqətləri anlatdı. O, bu qanlı cinayəti qətiyyətlə pislədi, cinayətkarların cəzalandırılmasını tələb etdi və etiraz olaraq Kommunist partiyasından çıxdı. Bu addımla xalq onu yanında hiss etdi, dünya blokadada olan xalqın həqiqətlərini öyrəndi. Təzyiq və təqiblərə baxmayaraq, Heydər Əliyev Azərbaycana qayıtdı. 1990-ci il noyabrın 17-də Naxçıvan şəhərində Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin xalqın iradəsinin ifadəsi olan, müstəqillik, azadlıq və suverenlik rəzməzine çevrilən üçüncü bayrağının Dövlət Bayrağı kimi qəbul edilməsi Heydər Əliyevin özünün başlatdığı milli oyanış prosesinin nəticəsinin elanı, Azərbaycan xalqının azadlıq mübarizəsində gözlənilən böyük qələbənin müdafiəcisi idi.

10. 09. 2011 г. в 10:00 ч.

Beləliklə, Heydər Əliyev hakimiyyətə qatıldı. Amma o qayıdanda vəziyyət qoyub getdiyi kimi qalmamışdı. Təhsil sistemi tənozzüllə uğramış, tədris prosesi pozulmuş, aspiranturaya, doktoranturaya qəbul prosesi, demək olar ki, dayandırılmışdı. Nəinki təhsil, Azərbaycan elm-i də xeyli zərər görmüşdü. O dövrdə baş verənlərə münasibət bildirərkən Heydər Əliyev deyirdi: “Doğrudur, müstəqillik əldə olunan zaman və onun ilk illərində Azərbaycanın təhsilində çox bərbad vəziyyət var idi. Bu bərbad vəziyyət də 1988-1989-cu illərdən Azərbaycanda yaranmış çox mənfi ictimai-siyasi, gərgin daxili siyasetin nəticəsi idi. Bütün bunlar hamisi Azərbaycanın məktəblərinə, təhsil sisteminə çox mənfi təsirini göstərmişdi”.

Təhsilde hərəkətlənmə 1993-cü il Prezident seçkilərində seçicilərin 90 faizdən çoxunun səsini qazanan Heydər Əliyevin həmçinin qayıdışı ilə yenidən başladı. Azerbaycan Prezidenti seçilən Heydər Əliyev müstəqil dövlətimizin Konstitusiyasının hazırlanması ilə bağlı təşəbbüs irolu sürdü. Beləliklə, ilk milli Konstitusiya hazırlanaraq 1995-ci il noyabrın 12-də Ümumxalq səsverməsində qəbul edildi. Həmin Konstitusiyamın 42-ci maddəsində vətəndaşların təhsil hüququ təsbit edildi. Beləliklə, təhsil sahəsində həyata keçiriləcək yeni islahatlar üçün hüquqi zəmin yaradıldı. Məhz bu

Tabelle 1 ist hierfür beispielhaft dargestellt.

Prezident Heydər Əliyev 1999-cu il iyunun 15-də “Azərbaycan Respublikasının təhsil sahəsində İslahat Programı”ni təsdiq etdi. Üç mərhələdən ibarət olan bu islahat programı miqyasına, əhatə dairəsinə və müddətinə görə en böyük Dövlət Programı id. Və təhsil sisteminin XXI əsrin çağışlılarına cavab verməsinə, Avropa əmək bazarına çıxışın təmin edilməsinə yönələn qərarların başlanğıcı oldu. Ulu Öndər Heydər Əliyevin dediyi kimi, “Azərbaycanın təhsil sistemində keçmiş ənənələrdən, nailiyyətlərdən böyük potensialdan istifadə edərək

təhsil sistemini yeni tələblərə uyğunlaşdırma
islahatlar həyata keçirmək işi başlanmışdı".

Öz təşəbbüsü ilə 1996-ci ildə “Avropa region dövlətlərində tədris kurslarının, ali təhsil haqqında diplomların və elmi dərcələrin tanınması barədə 1979-cu il 21 dekabr tarixli Konvensiya qoşulmaq haqqında” və 1997-ci ildə “Avropa regionunda ali təhsil sahəsində ixtisaslıların (kvalifikasiyalıların) tanınması haqqında Konvensiyانın təsdiq edilməsi barədə” qanunlar qəbul edildi. Bu, milli təhsil sisteminin ənənələrə və əldə edilmiş nailiyyətlərə söykənərət tədricən Avropa təhsil məkanına integrasiyasına hazırlıq idi.

“Azərbaycan Respublikasının təhsil sahəsində İslahat Programı”ndan irəli gələn məsələlərin həlli, o cümlədən təhsilin idarə olunmasında yeni principlerin berqərar olması, təhsilin dünya standartlarına uyğunlaşdırılması, onu məzmunundan köklü keyfiyyət dəyişikliklərinin aparılması təhsil sisteminin təkmilləşdirilməsinə tələb edirdi. Prezident Heydər Əliyev 2000-ci ilin iyununda “Azərbaycan Respublikasında təhsil sisteminin təkmilləşdirilməsi haqqında” Fərman imzaladı. Sənədə əsasən, məktəbəqədər təhsil müəssisələri və ümumi təhsil müəssisələrinin ibtidai sinifləri üçün pedaqoqi kadrlar hazırlanacaq, müəllimlərin əlavə təhsili, müasir tələblərə cavab veren attestasiya mexanizmi yaradılacaq, təhsil sisteminde yeni şəraitə uyğun idarəetmə mexanizmi qurulacaq. Təhsil müəssisələrinin özüñüdərətən əsasında fəaliyyətinin təşkili, təhsil müəssisələrində verilən təqəüdlərin stimullaşdırıcı rolu nümunə artırmaları dəməhz bu sənədin nəzərdə tutduğu başlıca vezifələr idi. Fərmanın icrası ilə tədris prosesinin səmərəliliyini artırmaq da planlaşdırılmışdı. Nette cədə icbari ümumi orta təhsilin optimal müddətinin, müəllimlərin illik və həftəlik tədris yükünün minimum həddi müəyyənləşdirildi, təhsil

sisteminin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, təhsil işçilərinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, təhsilin keyfiyyətine nəzarət mexanizminin hazırlanması reallaşdırıldı.

“Təhsil hər bir dövlətin, ölkənin, cəmiyyətin həyatının, fəaliyyətinin mühlüm bir sahəsidir. Cəmiyyət təhsilsiz inkişaf edə bilməz”, - deyə Prezident Heydər Əliyev təhsil sahəsində islahatların daha da sürətləndirilməsi məqsədiylə 2002-ci il oktyabrın 4-də “Azərbaycan Respublikasında ümumtəhsil məktəblərinin müvafiq texniki bazasının möhkəmləndirilməsi haqqında” Sərəncam imzaladı. Bununla ümumtəhsil məktəbləri şəbəkəsinin genişləndirilməsi, maddi-texniki bazarın möhkəmləndirilməsi

zəmin yaradıldı.
2003-cü ilin fevralında imzalanan "Azərbaycan Respublikasında yeni ümumtəhsil məktəblərinin tikintisi, əsaslı temiri ve müasir tədris avadanlıqları ilə təmin olunmasına dair programın (2003-2007-ci illər) təsdiq edilməsi haqqında" Sərəncam isə ümumtəhsil müəssisələrinin şəbəkəsinin genişləndirilməsində ve müəsirləşdirilməsində əhəmiyyətli rol oynadı.

“Dövlət dilinin tətbiqi işinin təkmilləşdiriləməsi haqqında” 2001-ci il 9 avqust, “Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında” Qanunun tətbiq edilməsi barədə” 2003-cü il yanvar tarixli fərmanlar da təhsilin inkişafında böyük əhəmiyyətə malik idi. Tarixi, siyasi və milli əhəmiyyət kəsb edən latin qrafikasına keçidin təmin edilməsi həm müstəqilliyin möhkəmlənməsi, həm də türkəlli dövlətlərin gələcək birliliyi istiqamətində həyata keçirilməsi

uçgurlu layihələrdən oldu

Təhsil sahəsində yüksək nəticələr əldə etmiş tələbələrə dövlət qayğısimi gücləndirmək, onların təhsil alması üçün daha olverişli şərait yaradılmasını təmin etmək və təhsilsə olan həvəslerini artırmaq məqsədilə ali məktəbə qəbul imtahanlarında ən yüksək nəticə göstərən 102 nəfər tələbə üçün Prezident təqaüdünün təsis edilməsi ilə bağlı fərman Ulu Önderin gəncələrin ali təhsil almalarına böyük dəstəyinin təza-hürü idi. Prezident təqaüdü gənclər arasında yüksək bilik, bacarıq, səriştələr və yüksək əxlaqi dəyərlər qazanmaq uğrunda yarışa çevrildi. Bu, xalqa, müstəqil dövlətə sədaqətlə xidmət edəcək yaradıcı şəxsiyyətin formalasdırılması-na verilən böyük töhfələrdən biri idi.

Heydər Əliyev ırsınə üz tutarkən bir məsələni də qeyd etmək vacibdir. Müstəqilliyimizin ilkin mərhələsində ümumtəhsil məktəblərinin dərslik problemi ortaya çıxanda Ulu Öndər bütün məktəblərin dünya standartlarına cavab verən dərsliklərlə təmin edilməsi barədə qərar qəbul etdi. Təhsil sahəsində məqsədönlü və ardıcıl dövlət siyasəti nöticəsində qısa müddədə ümumtəhsil məktəblərinin şagirdləri üçün 152 adda yeni dərslik, 50-dək adda dərs vəsaiti hazırlanı və ümumtəhsil məktəblərində istifadə edilən 182 adda dərsliyin 83 faizi yeniləndi. Bu islahatın davamı olaraq artıq 2019-2020-ci tədris ilinə I-XI siniflər üçün 338 adda 7.2 milyon nüsxədən artıq dərslik və müəllimlər üçün metodik vəsait çap edilib məktəblərə paylaşıldı. Bu, təhsil tarixində dərslik çapı sahəsində ən yüksək göstərici idi. 2019-2020-ci tədris ilində yeni fənn kurikulumlarının tətbiq edildiyi XI siniflər üçün yeni dərsliklər hazırlanmış, beləliklə, I-XI siniflərdə istifadə edilən 400-dən çox dərsliyin məzmununun yenilənməsi prosesi başa catdırıldı.

Xüsüsilə vurğulamaq istərdik ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev 2000-ci ilin sentyabrında yeni dərs ilinin başlanması münasibətilə Bakı şəhərinin Nərimanov rayonundakı 82 nömrəli tam orta məktəbin kollektivi ilə görüşü zamanı

"Tarix" dərsliyi ilə maraqlandı. Bu dərsliyin Azərbaycanın gerçek tarixini eks etdirmədiyi-nin fərqi vərdi və bunu dərhal qeyd etdi. Bunu-nla da kifayətlənməyib, görüşdən sonra ger-çək tariximizin yazılması ilə bağlı tapşırıq verdi və yeni dərsliklərin hazırlanması məqsədile maliiyə vəsaitinin ayrılması haqqında səren-cam imzaladı. Ulu Öndər Azərbaycanın qədim dövlətçilik tarixinin gənclərə, xalqımıza, dün-yaya düzgün çatdırılmasının dövlətimizin müs-təqiliyi və suverenliyi üçün necə böyük əhə-miyyətə malik olduğunu bir daha vurguladı. Bu, böyük dövlət xadiminin dövlətçilik və vətən-dashlı məmənliyi idi.

Təbii ki, torpaqlarının 20 faizi Ermənistan tərəfindən işğal edilmiş, 1 milyondan çox vətəndaşı məcburi köçküñ və qaçqın olan, müstəqillik yolunda ilk kövrək addımlarını atan bir dövlətdə bu ləvihələri həyatə kecirmək o qədər

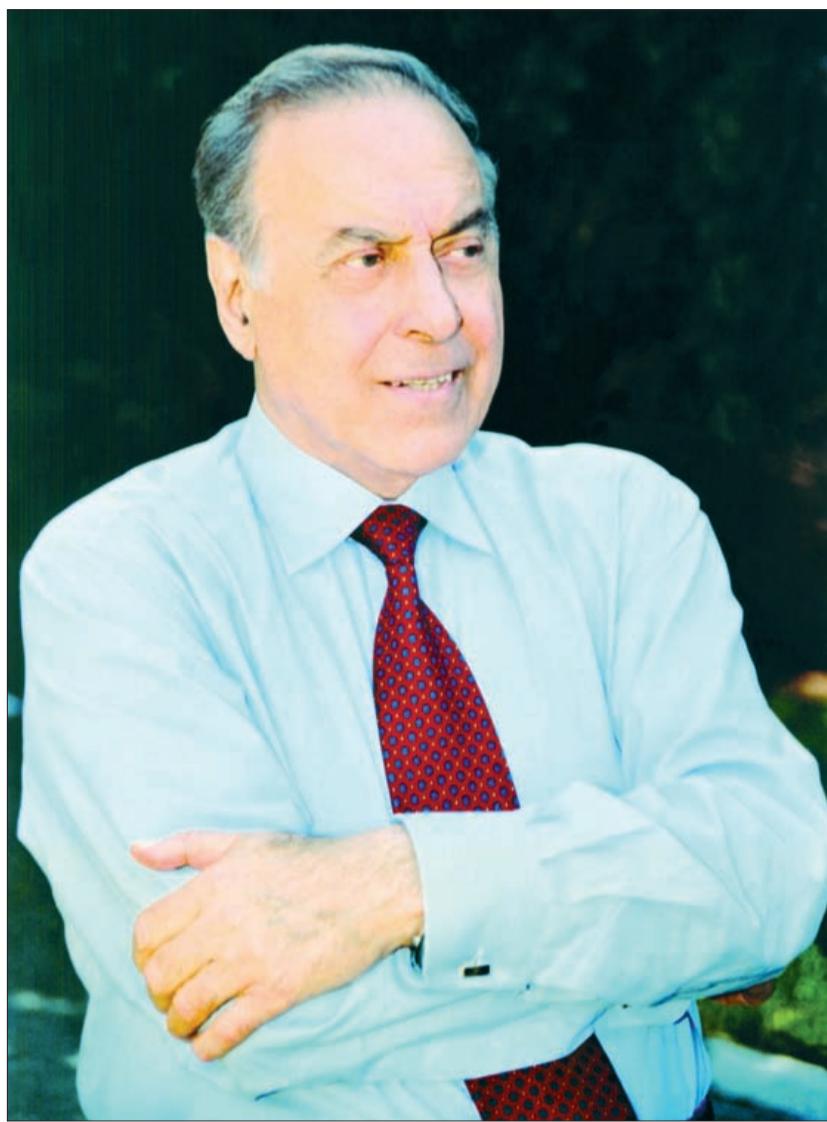
əvvələdə bu layihəni nüvədə keçirmək və qədər də asan məsələ deyildi. Amma milli təhsil sisteminin yenidən qurulması layihəsinin gerçekləşdirmək mümkün oldu. Yeni təhsil sisteminin yaradılması, yeni dersliklərin və programların hazırlanması çətin olsa da, müstəqil yeni nəqli formalasdırmaq, torpaqlarını erməni işgalindan azad etmək, demokratik, hüquqi dövlət qurmaq istəyən Azərbaycan üçün xüsusi əhəmiyyətə malikdir.

→ Arduino 9

Heydər Əliyevin Azərbaycan təhsilinin inkişafı yolundakı titanik xidmətlərindən biri de 1970-80-ci illərdə şəxsi təşəbbüsü və daimi qayğısı sayəsində Azərbaycandan kənarda - keçmiş SSRİ-nin 50-dən artıq böyük şəhərinin 170-dən çox tanınmış ali məktəbində respublikamızın iqtisadiyyatı, elm, təhsil və mədəniyyətinin 80-dən artıq sahəsini ehətə edən və ən zəruri ehtiyac duyulan 250-dən çox ixtisas üzrə 15 minden artıq azərbaycanlı gencin ali təhsil almasına, yüksək ixtisaslı mütəxəssislər kimi hazırlanmasına imkan və şərait yaratmasıdır. Ulu Önder 1970-80-ci illərdə Azərbaycandan kənarda təhsil almış həmin mütəxəssisləri "Azərbaycanın yetirmələri", "Azərbaycanın milli sərvəti" kimi yüksək qiymətləndirərək onların potensial imkanlarının vahid amal - milli dövlətçilik məfkurəsi olan azərbaycançılıq ətrafında cəmləşdirilməsi, müstəqil Azərbaycanın sosial-siyasi, iqtisadi və mədəni quruculuğunda səmərəli istifadə olunması, bu tarixi-mədəni ənənələrin bərpası və yeni məzmunda - müstəqilliyin prinsiplərinə uyğun şəkildə inkişafına kömək məqsədilə həmin mütəxəssislərlə görüşməyin vacibliyindən danişarkən Azərbaycan gənclərinin I Forumunda (1996, 2 fevral) demişdir:

"Burada 70-80-ci illərdə hər il 800-900 nəfər gəncin Azərbaycandan kənarda olan təhsil ocaqlarına göndərilmesi yada salındı. Doğrudan da, hər il burada, bu salonda biz həmin gəncləri Moskvaya, Leningradqa, Kiyeve, başqa - başqa şəhərlərə yola salındı, onlara xeyir - dua verirdik, onlara yüksək təhsil almaq üçün, yaxud bizim respublikamızda olmayan ixtisasları monimsemək üçün həmin təhsil mərkəzlərinə göndərirdik. Bunlar öz bəhərəsini verir. Burada deyildi ki, indi həmin təhsil ocaqlarında təhsil almış, mütəxəssis kimi fəaliyyət göstərən şəxslərin comitiyəti yaranıb. Mən bə comitiyəti salamlayram, ona çox böyük ehtiramı bildirirəm və çalışacağım ki, bu comitiyət üzvləri ilə görüşür. Çünki vaxtla bəla kadrların hazırlanması üçün mən xeyli seylər göstərməşim".

1998-ci il avqustun 31-də Azərbaycandan kənarda təhsil almış mütəxəssislərin bir qrupu ilə Ulu Öndərin görüşü keçirildi və bu görüş müstəqil Azərbaycanın memarı və qurucusu Heydər Əliyev həmin nəslin nümayəndələri - özünün yetirmələrinin, haqlı olaraq "Heydər Əliyev kadrları" adlandırılaraq keçmiş mezunlarının, xalq arasında deyildiyi kimi, "inoqorodnik"lərin bayram təntənesinə əvvəldi... Ümummülli Lider görüştükdə derin məmən, parlaq nitq ilə XX əsr Azərbaycan təkəli tarixinə qızıl harflərə yazılmış həmin milli-mədəni hadisələrə dair bir çox mətbətlərə aydınlıq götürdü, çağdaş təhsil salnaməmizin bu şərəfi sehihofusun özəbi imzasını qoydu, bu sahədə keçmişlər yola yekun vuraraq qardaşlıq duran vezifələrin aydın və mükemmel konsepsiyasını verdi...

Aydın oldu ki, 1970-80-ci illərin tarixi-mədəni əhəmiyyəti uğurlarından biri 70-ci illərin ortalarından başlayaraq hər il 800-900 nəfər, 80-ci illərin əvvəllərindən isə ilə ilə 1000-1400 nəfər qədər Azərbaycan gəncinin respublikadan kənarda keçmiş SSRİ-nin möşəhur ali məktəblərinə təhsil almağa göndərilmələri olub. Bu faktları, xüsusun 1970-80-ci illərdə Azərbaycanın sosial-iqtisadi və mədəni potensialının süretilə gücləndirilmesi, bunun üçün respublikadan kənarda şəxslərə yüksək milli və hərbi mütəxəssislərin sistemli şəkildə hazırlanması sahəsində Heydər Əliyevin apardığı məqsədönlü işləri, hayata keçirdiyi qlobal tədbirlərə ətraflı təhlil edən siyasi analitiklərin gəldiyi "Heydər Əliyev hələ o illərdə SSRİ-nin dağlılaşğını və Azərbaycanın müstəqil dövlət olacağını görürüm" kimi noticinen doğruluğunu tarix və zaman təsdiqledi...

Maraqlıdır ki, Ulu Önder özü də həmin görüşdə bu faktı bələ etiraf etmişdir: "Bütün bunların hamisi o vaxtlar Azərbaycanın gələcəyi üçün yeni mütəxəssislər hazırlamaq məqsədi daşımışdır. Mən bu gün çox böyük məmənliyət hissi ilə qeyd edirəm ki, bu, şəxsin menim təşəbbüsümələ olmamışdır. Mən hələ o vaxtdan ölkəmizin gələcəyini barədə dəstəsümüzəm, həmin illərdən başlayaraq gələcəyimiz haqqında düşünmüştəm. Zaman keşdi, artıq biz XX əsrin sonlarını yaşayırıq. İndi isə sizinlər görüşərək və problemlərə daim şəxsan məsələlərə əlavə olaraq Azərbaycanın XXI əsri haqqında düşünürəm".

Dördüncü da, bù, Azərbaycanın çağdaş tarixində Heydər Əliyev həqiqətlərinin təntənesi, qələbesi, milli təhsil və ziyanlı tariximizin qızıl harflərə yazılmış şəhəfəlidir. Heydər Əliyevin 1970-1980-ci illərdə respublikadan kənarda azərbaycanlı gənclərin təhsil almalarına geniş imkan yaratmasına və bu işə dair qayğı göstərənini qiymətləndirərək, onun tarixi deyərinin qiymasını münyəyyonlaşdırıb və həqiqəti də etiraf etməlyik. Ulu Önder Azərbaycandan kənara Vətən üçün ali təhsil almağa göndərilen azərbaycanlı gənclərin sayıının iləbərt artırmamasının hansı çətinliklər və gərgin mübarizələr bahasına başa gəldiyindən danişarkən demişdir:

Heydər Əliyev və Azərbaycandan kənarda təhsil

Ümummülli Liderin əsasını qoymuş xaricdə təhsil ənənələri bu gün də yaşayır və qalib gəlir

"... Mən bu işə başladım, genişləndirdim. Özüm də təsəvvür etmədən gördüm ki, "Azərbaycan üçün yeni bir ali məktəb yaratmaq..."

Bu, tarixi həqiqətdir ki, bu rəmzi, simvolik ali məktəbin - universitetin yaradıcısı və rohbəri Heydər Əliyev idi. Bu gün ister ölkəmizdə, isterse de xarici ölkələrdə yaradılmışdır. 1970-80-ci illərin on önemli hadisələrindən biri kimi indi müstəqillik dövründə ölkəmizdə çox zəruri olan ilk orta ixtisas və ali hərbi təhsil mütəxəssislərinin yaradılması ilə yanaşı, o illərdə keçmiş SSRİ-nin ali hərbi məktəblərinə azərbaycanlı gənclərin sistemi şəkildə göndərilməsi faktı qeyd etməliyik. Bunlar Heydər Əliyevin bərabərliyi ilə həyatə keçirilmişdir. Onun qayğısı 1972-ci ilden etibarən hər il 300-400, 1970-ci illərin sonu və 1980-ci illərin əvvəllerindən Azərbaycandan kənara ildə 800-900 nəfər gənc keçmiş SSRİ-nin böyük tacirbəye malik ali hərbi məktəblərinə təhsil almağa göndərilib. Bundan əlavə, 1971-ci ildə Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Bakıda C.Naxçıvanski adına hərbi məktəb yaradıldı və bununla da Azərbaycanda hərbi məktəblər şəbəkəsinin sonrakı inkişafında mühüm rol oynadı. Bu gün müstəqil Azərbaycanın milli orduşuna rohbərləndən və ya etnis zabitlərinə əksəriyyəti, məhz Heydər Əliyevin o illərdə təhsil almağa göndərdiyi mazunlardır. 1970-ci illərdən etibarən respublikadan kənara ali təhsil almağa göndərilməsi də intensiv xarakter almış və 1978-ci ildə respublikadan kənara hər il 800-900 gəncin göndərilməsinə nail olunmuşdu ki, bu da əvvəlki illərdə müqayisədə həm tələbə, həm ali məktəb, hem də ixtisasların sayı baxımından yüksək artım sürəti ilə seçilir. Belə ki, tezək 1977-ci ildə 1970-ci illə müqayisədə göndərilen tələbələrin sayı 14 dəfənən çox artdıq 700 nəfərə yaxın olmuşdur. 1975-ci ildən başlayaraq gənclərin respublikadan kənara ali təhsil almağa göndərilməsi də intensiv xarakter almış və 1978-ci ildə respublikadan kənara hər il 800-900 gəncin göndərilməsinə nail olunmuşdu ki, bu da əvvəlki illərdə müqayisədə həm tələbə, həm ali məktəb, hem də ixtisasların sayı baxımından yüksək artım sürəti ilə seçilir. Belə ki, tezək 1977-ci ildə 1970-ci illə müqayisədə göndərilen tələbələrin sayı 14 dəfənən çox artdıq 700 nəfərə yaxın olmuşdur. 1975-ci ildən başlayaraq gənclərin respublikadan kənara ali təhsil almağa göndərilməsi də intensiv xarakter almış və 1978-ci ildə respublikadan kənara hər il 800-900 gəncin göndərilməsinə nail olunmuşdu ki, bu da əvvəlki illərdə müqayisədə həm tələbə, həm ali məktəb, hem də ixtisasların sayı baxımından yüksək artım sürəti ilə seçilir. Belə ki, tezək 1977-ci ildə 1970-ci illə müqayisədə göndərilen tələbələrin sayı 14 dəfənən çox artdıq 700 nəfərə yaxın olmuşdur. 1975-ci ildən başlayaraq gənclərin respublikadan kənara ali təhsil almağa göndərilməsi də intensiv xarakter almış və 1978-ci ildə respublikadan kənara hər il 800-900 gəncin göndərilməsinə nail olunmuşdu ki, bu da əvvəlki illərdə müqayisədə həm tələbə, həm ali məktəb, hem də ixtisasların sayı baxımından yüksək artım sürəti ilə seçilir. Belə ki, tezək 1977-ci ildə 1970-ci illə müqayisədə göndərilen tələbələrin sayı 14 dəfənən çox artdıq 700 nəfərə yaxın olmuşdur. 1975-ci ildən başlayaraq gənclərin respublikadan kənara ali təhsil almağa göndərilməsi də intensiv xarakter almış və 1978-ci ildə respublikadan kənara hər il 800-900 gəncin göndərilməsinə nail olunmuşdu ki, bu da əvvəlki illərdə müqayisədə həm tələbə, həm ali məktəb, hem də ixtisasların sayı baxımından yüksək artım sürəti ilə seçilir. Belə ki, tezək 1977-ci ildə 1970-ci illə müqayisədə göndərilen tələbələrin sayı 14 dəfənən çox artdıq 700 nəfərə yaxın olmuşdur. 1975-ci ildən başlayaraq gənclərin respublikadan kənara ali təhsil almağa göndərilməsi də intensiv xarakter almış və 1978-ci ildə respublikadan kənara hər il 800-900 gəncin göndərilməsinə nail olunmuşdu ki, bu da əvvəlki illərdə müqayisədə həm tələbə, həm ali məktəb, hem də ixtisasların sayı baxımından yüksək artım sürəti ilə seçilir. Belə ki, tezək 1977-ci ildə 1970-ci illə müqayisədə göndərilen tələbələrin sayı 14 dəfənən çox artdıq 700 nəfərə yaxın olmuşdur. 1975-ci ildən başlayaraq gənclərin respublikadan kənara ali təhsil almağa göndərilməsi də intensiv xarakter almış və 1978-ci ildə respublikadan kənara hər il 800-900 gəncin göndərilməsinə nail olunmuşdu ki, bu da əvvəlki illərdə müqayisədə həm tələbə, həm ali məktəb, hem də ixtisasların sayı baxımından yüksək artım sürəti ilə seçilir. Belə ki, tezək 1977-ci ildə 1970-ci illə müqayisədə göndərilen tələbələrin sayı 14 dəfənən çox artdıq 700 nəfərə yaxın olmuşdur. 1975-ci ildən başlayaraq gənclərin respublikadan kənara ali təhsil almağa göndərilməsi də intensiv xarakter almış və 1978-ci ildə respublikadan kənara hər il 800-900 gəncin göndərilməsinə nail olunmuşdu ki, bu da əvvəlki illərdə müqayisədə həm tələbə, həm ali məktəb, hem də ixtisasların sayı baxımından yüksək artım sürəti ilə seçilir. Belə ki, tezək 1977-ci ildə 1970-ci illə müqayisədə göndərilen tələbələrin sayı 14 dəfənən çox artdıq 700 nəfərə yaxın olmuşdur. 1975-ci ildən başlayaraq gənclərin respublikadan kənara ali təhsil almağa göndərilməsi də intensiv xarakter almış və 1978-ci ildə respublikadan kənara hər il 800-900 gəncin göndərilməsinə nail olunmuşdu ki, bu da əvvəlki illərdə müqayisədə həm tələbə, həm ali məktəb, hem də ixtisasların sayı baxımından yüksək artım sürəti ilə seçilir. Belə ki, tezək 1977-ci ildə 1970-ci illə müqayisədə göndərilen tələbələrin sayı 14 dəfənən çox artdıq 700 nəfərə yaxın olmuşdur. 1975-ci ildən başlayaraq gənclərin respublikadan kənara ali təhsil almağa göndərilməsi də intensiv xarakter almış və 1978-ci ildə respublikadan kənara hər il 800-900 gəncin göndərilməsinə nail olunmuşdu ki, bu da əvvəlki illərdə müqayisədə həm tələbə, həm ali məktəb, hem də ixtisasların sayı baxımından yüksək artım sürəti ilə seçilir. Belə ki, tezək 1977-ci ildə 1970-ci illə müqayisədə göndərilen tələbələrin sayı 14 dəfənən çox artdıq 700 nəfərə yaxın olmuşdur. 1975-ci ildən başlayaraq gənclərin respublikadan kənara ali təhsil almağa göndərilməsi də intensiv xarakter almış və 1978-ci ildə respublikadan kənara hər il 800-900 gəncin göndərilməsinə nail olunmuşdu ki, bu da əvvəlki illərdə müqayisədə həm tələbə, həm ali məktəb, hem də ixtisasların sayı baxımından yüksək artım sürəti ilə seçilir. Belə ki, tezək 1977-ci ildə 1970-ci illə müqayisədə göndərilen tələbələrin sayı 14 dəfənən çox artdıq 700 nəfərə yaxın olmuşdur. 1975-ci ildən başlayaraq gənclərin respublikadan kənara ali təhsil almağa göndərilməsi də intensiv xarakter almış və 1978-ci ildə respublikadan kənara hər il 800-900 gəncin göndərilməsinə nail olunmuşdu ki, bu da əvvəlki illərdə müqayisədə həm tələbə, həm ali məktəb, hem də ixtisasların sayı baxımından yüksək artım sürəti ilə seçilir. Belə ki, tezək 1977-ci ildə 1970-ci illə müqayisədə göndərilen tələbələrin sayı 14 dəfənən çox artdıq 700 nəfərə yaxın olmuşdur. 1975-ci ildən başlayaraq gənclərin respublikadan kənara ali təhsil almağa göndərilməsi də intensiv xarakter almış və 1978-ci ildə respublikadan kənara hər il 800-900 gəncin göndərilməsinə nail olunmuşdu ki, bu da əvvəlki illərdə müqayisədə həm tələbə, həm ali məktəb, hem də ixtisasların sayı baxımından yüksək artım sürəti ilə seçilir. Belə ki, tezək 1977-ci ildə 1970-ci illə müqayisədə göndərilen tələbələrin sayı 14 dəfənən çox artdıq 700 nəfərə yaxın olmuşdur. 1975-ci ildən başlayaraq gənclərin respublikadan kənara ali təhsil almağa göndərilməsi də intensiv xarakter almış və 1978-ci ildə respublikadan kənara hər il 800-900 gəncin göndərilməsinə nail olunmuşdu ki, bu da əvvəlki illərdə müqayisədə həm tələbə, həm ali məktəb, hem də ixtisasların sayı baxımından yüksək artım sürəti ilə seçilir. Belə ki, tezək 1977-ci ildə 1970-ci illə müqayisədə göndərilen tələbələrin sayı 14 dəfənən çox artdıq 700 nəfərə yaxın olmuşdur. 1975-ci ildən başlayaraq gənclərin respublikadan kənara ali təhsil almağa göndərilməsi də intensiv xarakter almış və 1978-ci ildə respublikadan kənara hər il 800-900 gəncin göndərilməsinə nail olunmuşdu ki, bu da əvvəlki illərdə müqayisədə həm tələbə, həm ali məktəb, hem də ixtisasların sayı baxımından yüksək artım sürəti ilə seçilir. Belə ki, tezək 1977-ci ildə 1970-ci illə müqayisədə göndərilen tələbələrin sayı 14 dəfənən çox artdıq 700 nəfərə yaxın olmuşdur. 1975-ci ildən başlayaraq gənclərin respublikadan kənara ali təhsil almağa göndərilməsi də intensiv xarakter almış və 1978-ci ildə respublikadan kənara hər il 800-900 gəncin göndərilməsinə nail olunmuşdu ki, bu da əvvəlki illərdə müqayisədə həm tələbə, həm ali məktəb, hem də ixtisasların sayı baxımından yüksək artım sürəti ilə seçilir. Belə ki, tezək 1977-ci ildə 1970-ci illə müqayisədə göndərilen tələbələrin sayı 14 dəfənən çox artdıq 700 nəfərə yaxın olmuşdur. 1975-ci ildən başlayaraq gənclərin respublikadan kənara ali təhsil almağa göndərilməsi də intensiv xarakter almış və 1978-ci ildə respublikadan kənara hər il 800-900 gəncin göndərilməsinə nail olunmuşdu ki, bu da əvvəlki illərdə müqayisədə həm tələbə, həm ali məktəb, hem də ixtisasların sayı baxımından yüksək artım sürəti ilə seçilir. Belə ki, tezək 1977-ci ildə 1970-ci illə müqayisədə göndərilen tələbələrin sayı 14 dəfənən çox artdıq 700 nəfərə yaxın olmuşdur. 1975-ci ildən başlayaraq gənclərin respublikadan kənara ali təhsil almağa göndərilməsi də intensiv xarakter almış və 1978-ci ildə respublikadan kənara hər il 800-900 g

“Urəkdən şadıq ki, gənclərin yeni böyük dəstəsi respublikanın hüdudlarından kənarda təhsil almağa gedir, şadıq ki, Moskvanın, Leningradın, Kiyevin və ölkənin başqa şəhərlərinin ali məktəblərində Azərbaycandan olan tələbələrin sayı ildən-ilə artır... Ölkənin ali məktəblərində oxuyan Azərbaycan gənclərinin təhsildəki yaxşı göstəriciləri bizi sevindirir. Lakin siz bu göstəriciləri daha da yüksəldə bilərsiniz və yüksəltməlisiniz... Biz ümid edirik və inanırıq ki, yaxşı oxuyacaqsınız, biliklərə yiyələnəcəksiniz, mənəviyyatca zənginləşəcəksiniz, elm və mədəniyyətin ən qiymətli sərvətlərinə bələd olacaqsınız”.

Heydər ƏLİYEV

“Burada bizim tələbələr çox yaxşı oxuyurlar”

Azərbaycan təhsilinin son yarıməsrlik dövrünü əhatə edən yeniləşmə və intibah mərhəlesi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin hakimiyyəti illərinə təsadüf edir. Bu illər, təsadüfi deyildir ki, təhsilimizin qızıl dövrü adlandırılır. Məhz bu dövrdə Azərbaycanda təhsil sahəsində aparılan islahatlar, yeni təhsil müəssisələrinin yaradılması, mövcud məktəblərin infrastrukturunun yeniləşdirilməsi, universitet şəbəkəsinin genişləndirilməsi, ali təhsil müəssisələrinin sayının artırılması və elmə, təhsilə dövlət dəstəyi inqilabi dəyişikliklərinə əsasını qoymuşdur. Heç şübhəsiz ki, azərbaycanlı gənclərin keçmiş ittifaqın ayrı-ayrı şəhərlərində nüfuzlu universitətlərdə, institutlarda təhsil almağa göndərilməsi də əsası Ulu Öndər tərəfindən qoyulan xaricdə təhsil ənənələrinin uğurla davam etdirilməsi idi. Ölkəmizdə dərin minnətdarlıq hissi ilə qarşılanan bu siyaset 70-80-ci illerde neçə-neçə azərbaycanlı gəncin universitet təhsili almaq xəyallarının gerçəkləşməsinə imkan vermişdir. Bəs, Ulu Öndərin təşəbbüsü və xeyir-duası ilə təhsil almağa göndərilən gənclər o illəri necə xatırlayırlar?

Çox gözəl, unudulmaz bir gün idi.

Her şey indiki kimi yadimdadır. MDU-da avqust ayında tətil vaxtı id. Gözlərimiz özündə MDU bütün möhtəşəm görkəmi ilə durdur. Bizi qarşılıyaraq yataqxanalarda yerlə temin etdilər. Azərbaycanın Moskvadakı nümayəndəliyinin əməkdaşı bizimlə moşşul idi. Bizi otaqla temin etdilər, men MDU-nun botanika ixtisasına qəbul olmuş bir azərbaycanlı və özbəkistanlı tələbə ilə bir otşa düşdüm. Birinci semestri 2 “4” və 2 “5”-lə başa vurdum. Şəhər məktəbini bitirdiyimdən rus dili mənim üçün bir az çətin deyildi. Amma tam rus dilli deyildim, çünki Azərbaycan bölüməni bitirmişdim. Amma imtahanı yaxşı vermişdim. Hətta imtahan götürən müəllim məni tərifləyib dedi ki, adətən digər respub-

oleymişdi, o anlar mənim inindiyədək yaşıdadır. Ulu Öndər çox möhtəşəm bir çıxış etdi. Bizi tələbələri şəhənə dəvət etdilər, sonra öz yerlerimizi tutduq.

Mon nə demek isteyirəm? Menim heyatda qazandığım bütün nailiyyətlərə, bütün elmi uğurlarına görə aldığı yüksək seviyyəli təhsilə borcluyam. Bize bu imkani yaratmış Ulu Öndər Heydər Əliyevə borcluyam. Yəni, MDU-da, təhsil illərində qazandığım bilişləri indi də tətbiq edirəm. Orda gördükümüz alimlərlə olan tömaslar, bilişlər, ünsiyyət və s. mənim heyatmda xüsusi önəmlü rol oynayıb. Moskva və digər şəhərlərdə təhsil alan tələbələrimiz daim Heydər Əliyevin ciddi diqqət və qayğısı ilə əhatə olunmuşdu. Hətta Azərbaycan mutabati tez-tez Moskvada təhsil alan tələbələrlə görüşür, onların təhsili və qayğıları ilə maraqlanır. Tez-tez tələbələrimizdən məqalələr dərc olunurdu, müsahibələr almırı. Moskvadakı Azərbaycan nümayəndəliyinin dəstəyi ilə mütəmadi görüşlər təşkil olunurdu. Əger hansı çətinliklərimiz olurdu, nümayəndəliyimə məktubla müraciət olunurdu. Bizi tələbələrimizə maddi yardımalar da edilirdi.

Bizi Moskvada keçirilən bir çox görüşlərə dəvət edildilər. Məsələn, mən V kursda oxuyurdum, aspirant idim. 1981-ci ildə Ulu Öndərin bilavasitə təşəbbüsü və iştirakı ilə Moskvadakı İttifaqlar Evinin Sütunlu salonunda dahi Nizami Gəncəvinin 840 illik yubileyi keçirildi. Yubiley tədbirinə biz tələbələri dəvət etmişdik. Yadimdadır, tədbirdə Ümummilli Lider Heydər Əliyev, Zərifə xanım Əliyeva da iştirak edirdi. Ulu Öndər teatrın foyesində hamyla salamlıb səhəbat etdi. Bu cür anlar heç vaxt unudulmur, yaddaşlarda silinməz xatır kimi yaşayır.

Oruc MUSTAFAYEV

Gülnar ƏZİZÖVA,
M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət
Universitetinin məzunu, Azərbaycan
Tibb Universitetinin professoru

“Moskva Dövlət Universitetinəⁿ
qəbul olundugum üçün
çox sevinirdim”

- 1977-ci ildə Bakıdakı 18 nömrəli məktəbi qızıl medalla bitirdim. Məktəbin kimya təməyllü sinifində oxuyurdum. Bize kimyani o zaman Azərbaycanda məşhur olan müəllimlərdən Müstafa Salmanov tədris edirdi. Təbii ki, fikrim kimya, biologiya, tibb sahələri üzrə idi. Bakıda ali təhsil alası olsaydım, Tibb Universitetinə gederdim. O zaman Tibb Universitetinə maraqlı və diqqət çox idi. Amma mən öyrəndim ki, Ümummillili Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə keçmiş İttifaqın ayrı-ayrı şəhərlərindəki nüfuzlu universitetlərə müsabiqədənənar qəbul var. Məndən evvel məktəbimizdən bir məzun M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin kimya fakültəsinə qəbul olunmuşdu. Müsabiqədənənar qəbul indiki Bakı Dövlət

“Heydər Əliyevin çıxışında öz adımı eşidəndə çox sevindim”

Universitetində təşkil olılmışdı. Məndə universitetə getdim, orada həqiqətən xarici ali məktəblərə qəbul həyata keçirildi. Müsabiqədənənar ixtisasların siyahısı da var idi. Mən sənədlərimi M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin biokimya ixtisasına verdim. Bir imtahanından, riyaziyyatdan beş çiymət alaraq universitetə qəbul olundum. O zaman bir yerə 8 nəfər müraciət etmişdi. Cəmi 2 nəfər qəbul oldu, onlardan biri mən idim. Təbii ki, Moskva Dövlət Universitetinə qəbul olunduğum üçün çox sevinirdim.

“Ümummillili Liderlə görüşdən evə çox yüksək əhvali-ruhiyyədə gəldim”

İmtahanlardan sonra bizə elan olundu ki, iyul ayının sonu, avqustun əvvəlində Respublika Sarayında Ulu Öndər Heydər Əliyevlə görüş keçiriləcək. Görüşdə mən də iştirak etdim. Ümummillili Lider gənclər arasında çox dolğun çıxış etdi, onlara çox gözəl məsləhətlər verdi. Ümummillili Liderlə görüşdən evə çox yüksək əhvali-ruhiyyədə gəldim. Bizi deyilmişdi ki, indiki ADNSU binası yanında toplaşmaçıq, bizi hava limanına aparacaq xüsusi avtobus ayrılmışdı. Bizi valideynlərimiz yola salırdı. Gəncləri hava limanına apardılar. Dövlət hesabına biletlərimiz alınmışdı. Bizi təyyarəyə mindirib Moskvaya yola saldılar.

likalardan gələnlər zəif olurlar: “Əksinə, Gülnara fənni yaxşı bili”. Azərbaycanlı gənclər çox mehruban idilər. Yuxarı kursda riyaziyyatda oxuyan tələbələrimiz hətta bizə köməklik edirdilər. Tahir adlı bir tələbəmiz bizi riyaziyyatdan müxtəlif funksiyaları sadə dildə izah etdi.

“MDU-nun məzunu olduğumu biləndə məni çox diqqətlə qarşılıqlıdır”

Tələbəlik həyatının sonrakı illəri artıq asan idi. Moskva həyatına adaptasiya olunmuşdum. III kursun payızı idi. Bizi xəber verildi ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin Moskva Bədəye Akademik Teatrında (MXAT) biz tələbələrlə görüşü olacaq. Moskvadakı nümayəndəliyimin dəstəyi ilə yənə de ayrı-ayrı ali məktəblərdə oxuyan tələbələrimiz görüşə gəlmişdilər. Mon Heydər Əliyevin çıxış zamanı öz adımı eşidəndə çox sevinirdim. Ulu Öndər çıxışında qeyd etdi: “Burada bizim tələbələr çox yaxşı oxuyurlar. Məsələn, Gülnara Şəfiyeva”. Bu, mənim üçün böyük sevinc və stimul idi. Mən uzun müddət bu sözlerin tasırı altında idim. Universiteti bitirdikdən sonra məni akademik Y.Ovcinnikovun kafedrasında saxladılar. SSRİ Elmlər Akademiyasının Bioüzvü Kimya Institutunun aspiranturasında qaldım və 1988-ci ildə dissertasiya işimi müdafiə etdim. Artıq

ailə də qurmuşdum, 2 övladım var idi.

Daha sonra Bakıya qayıtdım və məni yənə də Akademiyaya (AMEA) göndərdilər. Elmi işimi vaxtından əvvəl müdafiə etdiyime görə burada özüm iş tapmaq vaxtım var idi. Yolumu Azərbaycan Tibb İnstitutunun biokimya kafedrasına saldım. Özümü Moskva Dövlət Universitetinin məzunu kimi təqdim etdim.

MDU-nun məzunu olduğumu biləndə məni çox diqqətlə qarşılıqlıdır. Bu, təsadüfi deyildi. Çünkü biz şəxson Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü və böyük fədakarlığı sayəsində keçmiş İttifaqın ən nüfuzlu ali məktəblərində təhsil alaraq vətəne dönmüşdük. Mənən ATU-də sentyabr ayından işə başlayacağımı dedilər. 1988-ci ildən mən ATU-nun biokimya kafedrasında çalışıram. Əvvəlcə baş müəllim, sonra dosent oldum. Sonra elmi mövzü götürürdüm, 2015-ci ildə doktorluq dissertasiyasını müdafiə etdim. Hazırda biologiya üzrə elmlər doktoru, professoram və artıq beş ildir ki, kafedranın müdürü vəzifəsinə yerinə yetirirəm.

“Əldə etdiyim nailiyyətlərə görə Heydər Əliyevə borcluyam”

Onu da xatırlayıram ki, 1998-ci ilin avqust ayında Ümummillili Lider Heydər Əliyev bizimlə daha bir görüş keçirdi. Yadimdadır ki, görüş indiki Heydər Əliyev adına Sarayda təşkil olunmuşdu. Ümummillili Lider salonda bizdən bir sıra qabaqda

Ulu Önder Heydar Əliyev elə bir tarixi şəxsiyyətdir ki, onun böyüküyünə hər daqiqə, hər an, hər yerdə hiss edirsin, duyursan. Bu nurlu, dahi insanın siması gözlərimiz önündə yenidən canlanır və düşünürsən ki, o, səninlə birlikdə xalqımızın aydın sabahlarına doğru addimlaşır. Ümummilli Liderin Azərbaycan xalqı qarşısında göstərdiyi xidmətləri sayımaq qurtarmaz. Bu xatire yaşında onun yalnız təhsil sahəsinə göstərdiyi diqqətdən, o cümlədən sovet respublikalarının aparıcı universitetlərində Azərbaycan üçün mütəxəssis hazırlamışmış işinə verdiyi töhfədən danışmaq istəyirəm. Heydar Əliyev respublikamıza rəhbər təyin olunduğu elə ilk ildən - 1969-cu il-dən başlayaraq Azərbaycan hökumətinin xüsusi Dövlət Programını qəbul etdirək, azərbaycanlı gənclərin mütəmadi qaydada Moskva, Leningrad, Kiyev, Vornej, Dnepropetrovsk və s. şəhərlərde yerləşən nüfuzlu universitet və institutlara müsabiqəden kənar qaydada Azərbaycan ali məktəblərində hazırlığı aparılmayan nadir ixtisaslar üzrə təhsil almış üçün göndərilməsinə nail oldu. O xoşbəxt anları yaşayan gənclərdən biri de mən idim. Bu gün Heydar Əliyev ideyasının yetişdirdiyi mütəxəssislərdən biri olmağımla fəxr edirəm.

Bu gün Heydar Əliyev ideyasının yetişdirdiyi mütəxəssislərdən biri olmağımla fəxr edirəm

imtahanlarını uğurla verib Moskva Geodeziya Aerofotoplanalma və Kartografiya Mühəndisleri İnstitutuna (indiki Moskva Dövlət Geodeziya və Kartografiya Universitetinə) qəbul olundum. Bize bildirdilər ki, 29 avqust 1977-ci il tarixində Respublika Sarayında (indiki Heydar Əliyev Sarayı) Azərbaycan Mərkəzi Komitəsinin Birinci katibi Heydar Əliyevin iştirakı ilə Sovetlər Birliyinin mütlək şəhərlərində yerləşən nüfuzlu universitet və institutlarda birinci kursuna qəbul olunmuş azərbaycanlı gənclərin yolasına tədbir keçiriləcəkdir.

Həmin gün - 29 avqust 1977-ci il tarixi heç vaxt mənim yaddaşından silinməz. Mon Ulu Öndərin nurlu simasını ilk defə idı yaxından gördüm. Heydar Əliyev bizim həmmizimiz tələbə adı qazanmağımız münasibəti ilə təbrik etdi, təhsil alacağımız şəhərlərdə özümüzü daha layeqətli aparmağı, yüksək təhsili yiyələnməyi və biliklər qazanmağı, rus dilini mükəmməl öyrənməyi tapşırı və digər öyüd-nəsihətlər verdi. Yaxşı xatirələrim, Ümummilli Lider həmin görüşdə: "Siz getdiiniz şəhərlərdə özünüüz kimsəsiz hiss etməyin, sizin arxanzadə Azərbaycan xalqı, Azərbaycan dövləti durur, men dururam", - söyləmişdi. Qeyd etmək istəyirəm ki, o vaxtlar Ulu Öndərin bu sözlerini mənim hayat eşiymi, gücümü bira-beş artırılmışdır. Məsələn ondan ibarət idı ki, instituta qəbul imtahanları ərefəsindən mən cox düşkün əhvali-ruhiyədə idim. Ona görə ki, orta məktəbdən son buraxılış imtahanı verdiyim günlərdə atam dünənşini deyişdi. Bu hadisə məni olduqca sarṣılmışdı. Həttə institut qəbul imtahanlarında iştirak etmək istərdim. Belə bir psixoloji durumda olmamıqəm baxmayaraq özümü toplayıb qəbul imtahanlarını uğurla verdim və institut tələbəsi oldum. Ulu Öndərin birinci kurs tələbələri ilə keçirdiyi yolaslama görüşü, o görüşdən aldığım tövəssətlər və enerji məni yenidən hayatı qaytarırdı desəm, sohbet etmərəm. Ona görə də Ulu Öndərin bu diqqət və qayğısına yüksək təhsilimlə cavab verəcəymə söz verdim. Həqiqətən de, Moskva bəylik əzmkarlıqla çalısbı təhsilə yüksək nüfəcələr elədə etdim və əsasən "əla" qıymətlər almışa nail oldum.

Onu da qeyd edim ki, biz tələbələr təhsil alıǵıǵı illərdə Ulu Öndərin tapşırıǵına əsasən Azərbaycan Respublikasının Moskva şəhərində yerləşən nümayəndəliyi, xüsusi də nümayəndəliyin təhsil üzrə əməkdaşları tərəfindən daim qayğı və maddi-mənəvi köməklərə əhatələnmişdir. Bunlarla yanaşı Heydar Əliyev özü de bəzimlə - respublikadan kənar şəhərlərin universitet və institutlarında təhsil alan tələbələrə daim maraqlanır və imkan yarananda görüşlər keçirildi.

Yaxşı yadimdadır, Ulu Öndərin Moskva şəhərində oxuyan azərbaycanlı tələbə-gənclərlərə belə bir görüşü 1979-cu ildə M.Qorki adına Moskva Bədii-Akademik Teatrının Sarayında keçirilmişdi. İclas zalının rayasatında Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasının dövlət və hökumət rəhbərləri, o vaxtı Azərbaycan Kommunist Partiyasının büro üzvləri, yüksək vəzifeli şəxslər yoxlaşmışdır. İndi daqiq Moskvdə namizədlər dis-

" Bu gün respublikamızın elçilərinin böyük bir dəstəsini ölkənin Moskva, Leningrad və başqa şəhərlərinin ali məktəblərinə göndərərkən, bu tribunadan çıxış edən tələbələri diniyəyərən bir daha yəqin edir-sən ki, bizdə həqiqətən istedadlı gənclər yetişir. Onların telim-terbiyəsi ilə yorulmadan məşgul olmaq bizim vəzifəmizdir... Biz Azərbaycan elçilərini yola salarkən ümid edirik ki, hər biriniz göstərilən etimadı doğruldacaq, partiyamızın və dövlətimizin səmərəli təhsil üçün yaratdıqları əlverişli şəraitdən maksimum istidafə edəcəksiniz. Biz inanırıq ki, hər biriniz öz yüksək şəxsi məsuliyyətinizi dərk edərək respublikaya yaxşı hazırlıqlı mütəxəssis kimi qayıdaqsañız".

Heydər ƏLİYEV

O xoşbəxt anları yaşayan gənclərdən biri də mən idim

sertasiyasını müdafiə edib texnika elmlər namizədi elmi dərəcəsinə layiq görüldüm və Azərbaycana qayıtdım. Əvvəlcə Azərbaycan Neft və Kimya Institutunda, 1992-ci ildən isə Bakı Dövlət Universitetində baş müəllim, dosent, professor, Geodeziya və kartografiya kafedrasının müdürü, hal-hazırda isə həm de Coğrafiya fakültəsinin dekanı vəzifəsimi icra edirəm.

Beləliklə, bizi Moskvdə yerləşən Azərbaycan nümayəndəliyi tərəfindən həmin görüşə dəvət etdi. Eyni zamanda görüşə bizim oxuduğumuz universitet və institutların rektörələri, prorektörələri dəvət almışdır. Mənim yanındı təhsil aldığı Moskva Dövlət Geodeziya və Kartografiya Universitetinin tədris işləri üzrə prorektör, professor Bakanova Valentina Vladimirovna əyloşmuşdur. Görüşdə bəzən çıxışlardan sonra söz Ulu Öndər Heydar Əliyev verildi. Salon sükutu qərəb oldu və onun alovuya çıxış hamı vələ etdi. Yüksek natürlüq məharəti və nitq medeniyyəti ilə söylədiyi fikirlər, azərbaycanlı tələbələrə xitab: "Elmlərin sirlərinə yaxşı yiyələnəm, rus dilini mükəmməl öyrənən. Siz burada Azərbaycanın elçiləriniz, çalışın xalqımızı yüksək seviyyədə temsil edin", - kimi öyüd-nəsihətlər onilliklər keçə də, hələ də qulaqlarımızda səslənir.

Bu görüşün məzmununu Ulu Öndər öz uzaqgöreniyi ilə nece düşünmüşdür, elə də oldu: bizə oxuduğumuz institutlara rəhbərlikləri tərəfindən diqqət dəha aratıldı. Sən demə, bu görüşün mahiyəti hem də, bir növ, bizləri - azərbaycanlı tələbələri Moskva Universiteti və institutlarının rəhbərlərinə tapşırmaq, bizlərə olan diqqətin dəha da artırmış diplomatik gedişlə onların nəzərinə ətəkdirmək üçün təhsil almış olduğum universitetlərdə müvafiq şəraitin yaradılması ilə bağlı mənim də fikirlərimi Ulu Öndər geodeziya-kartografiya sahəsinə diqqət göstərmə və hər il müsabiqədənənə karşılamaqda xahiş etmişdim.

Ulu Öndər əvvəlcə bizlər dəlinəmək istədiyi bildirdi və bir sıra çıxışlardan sonra, nəhayət, söz Heydar Əliyevə verildi. Ümummilli Lider öz çıxışında bizləri öz övladı kimi sevdikini, bizlər üçün darixdən və ona görə də bu görüşün keçirildiyini bildirdi. Söyledi ki, o, bizim hamummı, əyani olmasa da, qiyab tənqidi. Respublikadan konar universitet və institutlara təhsil almağa gəndərilən tələbələrin siyahısı verilmiş kitabçaları o, öz arxivində saxlayır və zaman-zaman onu vərəqələkde, bizlər bir da yadına salır. O, dedi ki, siz Azərbaycan dövlətinin, xalqının əynəmli kapitalisiniz. Sizləri Azərbaycanın dövlət və hökumət idarəetmə strukturlarına, institutlarına iş, qulluqə dəvət edirəm. Siziz potensialınızdan tam və səmərəli istifadə olunmalıdır. Təhsil Nazirliyinə də yüksək keçmiş mütəxəssislerin siyahısını tərtib edib, Azərbaycan Respublikasının Prezident Aparatına, Nazirlər Kabinetinə təqdim etməyi tapşırı. O siyahıda mənim də andın çıxılırdı.

Heydar Əliyev çıxışından gotirdiyim sitatdan da aydın görünür ki, o, respublikadan konar universitet və institutlarda təhsil almış mütəxəssislər necə yüksək qiymət verirdi.

Həmin görüşdə Ulu Öndər, həmçinin, Sovetlər Birliyi süqutu uğradıqdan sonra keçmiş sovet respublikalarının təhsil nazirlikləri arasında əlaqələrin zəifləməsi səbəbindən elmi əməkdaşlıq sahəsində de meydana çıxmış çətinliklərin aradan qaldırılması ilə bağlı Təhsil Nazirliyinə müvafiq tədbirlərin görülməsi tapşırımı verdi. Məhz bu çalışmaların nəticəsində mən 2001-ci ildə yenidən Moskva Dövlət Geodeziya və Kartografiya Universitetinə eyanı məqsədi doktoranturaya göndərildim.

Mən deyərdim ki, Ulu Öndər öncədən gələcək qabiliyyətinə mafik nadir fenomen bir insan idi. O, əvvəlcəndən göründü, hiss edirdi ki, çox keçməz Azərbaycan müştəqil, öz tale-

yinin sahibi olan bir ölkə olacaqdır. Ona görə də hər ixtisaslar sahəsində, respublikamızda hazırlanı dəvət etdi. Eyni zamanda yəqin edir-sən ki, SSPI dövründə bizim respublikamızda ərazimizin geodezik-kartografiya baxımdan təminatlı digər respublikalardan çağırılan, əsasən slavyan mənşəli mütəxəssislər tərəfindən həyata keçirildi və xoritələrin təribatı zamanı coğrafi obyektlərin adlarının (toponiimlərin) yazılışında böyük qusurlar baş verirdi: onların qulaqları adları necə eşidirsə, xoritələrə elə yazardılar. Bu, gəstirdiyim coşxayı qüsurlarla bir misaldır. Ona görə də Ulu Öndər geodeziya-kartografiya sahəsinə diqqət göstərmə və hər il müsabiqədənənə karşılamaqda xahiş etmişdim.

Heydar Əliyev dünyasını dəyişdikdən sonra ne yaxşı ki, onun böyük zəhmətlər he-sabına formalasdırıldı siyasi-iqtisadi kurs, o cümlədən təhsilsənə bağlı siyasi dəyişmə olaraq qaldı və bu gün ölkə Prezidenti canab İlham Əliyev, eləcə də Birinci vitse-prezident, Heydar Əliyev Fonduunun prezidenti Mehriban xanım Əliyeva tərafından uğurla davam etdirili. Sovetlər dövründə mütəxəssis hazırlığını SSRİ dövləti hüdudlarında təqdim etməyi tapşırı. O siyahıda mənim də andın çıxılırdı.

Heydar Əliyev çıxışından gotirdiyim sitatdan da aydın görünür ki, o, respublikadan konar universitet və institutlarda təhsil almış mütəxəssislər necə yüksək qiymət verirdi.

Həmin görüşdə Ulu Öndər, həmçinin, Sovetlər Birliyi süqutu uğradıqdan sonra keçmiş sovet respublikalarının təhsil nazirlikləri arasında əlaqələrin zəifləməsi səbəbindən elmi əməkdaşlıq sahəsində de meydana çıxmış çətinliklərin aradan qaldırılması ilə bağlı Təhsil Nazirliyinə müvafiq tədbirlərin görülməsi tapşırımı verdi. Məhz bu çalışmaların nəticəsində mən 2001-ci ildə yenidən Moskva Dövlət Geodeziya və Kartografiya Universitetinə eyanı məqsədi doktoranturaya göndərildim.

Mən deyərdim ki, Ulu Öndər öncədən gələcək qabiliyyətinə mafik nadir fenomen bir insan idi. O, əvvəlcəndən göründü, hiss edirdi ki, çox keçməz Azərbaycan müştəqil, öz tale-

Məqsəd QOCAMANOV,
Bakı Dövlət Universitetinin Geodeziya
və Kartografiya kafedrasının müdürü,
texnika elmləri doktoru,
professor, Əməkdar müəllim

“ Təhsil hər bir dövlətin, ölkənin, cəmiyyətin həyatının, fəaliyyətinin mühüm bir sahəsidir. Cəmiyyət təhsilsiz inkişaf edə bilməz. Təhsilsiz xalq müasir şəraitdə öz imkanlarını həyatına sərf etmək üçün çox problemlərlə rastlaşar. Azərbaycan xalqının gələcəyi, müstəqil Azərbaycanın gələcəyi gənclərin bu gün aldiqları bilik, təhsil və tərbiyədən asılıdır. Çunki hər bir xalqın səviyyəsini onun bilik səviyyəsi müəyyən edir. Xüsusən, aparıcı qüvvə, hər bir ölkənin, hər bir millətin aparıcı qüvvəsi onun bilikli nümayəndələridir. Hər bir dövlət əgər istəyirsə ki, öz ölkəsinin inkişafını təmin etsin, öz millətinin elmini, mədəniyyətini dünya standartlarına çatdırınsın, o, mütləq hər şeydən çox təhsilə fikir verməlidir, təhsilin inkişafına səy göstərməlidir, təhsil üçün bütün imkanları yaratmalıdır”.

Heydər ƏLİYEV

Heydər Əliyev irsinin təbliğİ

Təhsil işçilərinin əsas vəzifələrindən biri kimi

Müasir Azərbaycan dövlətinin memarı, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyi münasibətilə 2023-cü ilin respublikamızda “Heydər Əliyev İli” elan edilməsi mühüm və əlamətdar tarixi əhəmiyyət kəsb edir. Hələ sağlığında xalqımızın qəlbində əbədi heykəlini ucaltmış Ulu Öndər müstəqilliyimizin qorunması, gücləndirilməsi və ölkəmizin hərərafli inkişafı naminə misilsiz xidmətlər göstərib. Məhz dahi şəxsiyyətin güclü siyasi iradəsi, yüksək intellekti və uzaqgörenliyi, əzmkar və yorulmaz fəaliyyəti, zəngin idarəçilik təcrübəsi sayəsində Azərbaycan dünyasının siyasi xəritəsində silinmək təhlükəsindən xilas olub və dövlətçilik təməllərini möhkəmləndirib.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlı olan müstəqil və qüdrətli Azərbaycanın dinamik, davamlı və hərtərəfli inkişafı hazırda yeni keyfiyyət mərhələsində uğurla davam etdirilir. Əbədiyəşar liderin layiqli siyasi varisi, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan tarixinin şanlı səhifələrini yazmaqdadır. Əminlik ki, xalqımızın milli sərvəti hesab edilən Heydar Əliyevin zəngin və çoxşaxəli irsi əbədi olaraq doğma Azərbaycanımızın tərəqqisi və xoşbəxt gələcəyinə parlaq işq saçacaqdır.

Heydər Əliyev və Azərbaycan gəncliyi

2023-cü ilin fevralın 1-də MDU-da “Heydər Əliyev İli” və 2 Fevral - Azərbaycan Gəncləri Gününe həsr olunan “Ümummilli Lider Heydər Əliyev və Azərbaycan gənciyi” mövzusunda elmi konfrans keçirilib. Ulu Öndərimizin və Vətən uğrunda canından keçən qəhrəman şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Konfransda Azərbaycan Gəncləri Günüün Ümummilli Lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlı olduğu diqqətə çatdırılıb və Ulu Öndərin Azərbaycan gəncinə verdiyi yüksək dəyərdən bəhs edilib. Qeyd edilib ki, hazırda Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə gənclər siyaseti uğurla davam etdirilir, cəmiyyətin gələcəyi və aparıcı qüvvəsi hesab edilən gənclərə yüksək diqqət və qayğı göstərilir, onların hərtərəfli inkişafı istiqamətində geniş imkanlar yaradılır. Vurğulanıb ki, bu gün gənclərimizin elm, təhsil, mədəniyyət, inqasət, idman və ictimai həyatın digər bütün sahələrində əldə etdikləri nailiyyətlər məhz dövlətin uğurlu gənclər siyasetinin məntiqi nəticəsidir.

Konfransda Müzəffər Ali Baş Komandanımızın qətiyyətli siyaseti və rəşadətli Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin yenilməz gücü sayəsində qazanılan tarixi Zəfərdən danışılıb və qeyd olunub ki, 44 günlük Vətən müharibəsində yüksək qohrəmanlıq və fədakarlıq göstərən Azərbaycan gənci həm informasiya cəbhəsində, həm də döyük meydanda öz gücünü bir daha dünyaya nümayiş etdirdi və tarixi ədalətin bərpası olunmasında mühüm pay sahibi oldu. Azərbaycanın daha da güclənməsi və tərəqqisi namına gənclərimizin üzərillərinə düşən vəzifələrin öhdəsindən bundan sonra da layiqince geleceyinə əmənilik ifadə edilib və əbədiyasaş lider Heydər Əliyevin gənclərimiz üçün miras qoymuş zəngin dövlətcilik irsinin öynənilməsi və təbliğinin önəmi vurğulanıb. Sonra MDU-nun əməkdaşları və tələbələri “Ümummilli Lider Heydər Əliyev və dövlət gəncləri siyaseti”, “Azərbaycan gəncinin düşüncəsində Heydər Əliyev fenomeni”, “Azərbaycanın geleceyinin uğurlu təminatı müasir bilik və bacarıqlara söyleyişlənən gənclərdir”, “Millətinə və dövlətinə sadıq vətəndaş olmaq hər bir tələbə gəncin

“...dövrün gencler siyaseti: Azərbaycanın gələcəyi etibarlı əllərədir” mövzularında məruzələrlə çıxış ediblər.

Odur ki, görkəmli dövlət xadimi-nin irləri qoruyub saxlamaq və gələcək nəsillərə ötürmək hər bir azərbaycanlı-nın şərəfi və önəmli vəzifələrindən-dir. Əsas missiyalarından biri Vətəna və dövlətə layiqli mütəxəssis kadrları hazırlamaq olan Mingəçevir Dövlət Universitetində (MDU) bu zəngin irlərin öyrənilməsi və gənclər arasında təbliğat diqqət mərkəzində saxlanılır. “Heydər Əliyev İli” çərçivəsində universitetdə geniş tədbirlər planı təsdiq olunub. Ümummülli Liderin şərəfi ömür yolu-na və titanik dövlətçilik fəaliyyətinə həsr edilən tədbirlər planı çərçivəsində 2023-cü ilin yanvar-aprel ayları ərzində MDU-da coxsayılı fəaliyyətlər hə-yata keçirilib.

da Monitoring Mərkəzinin "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində ali təhsil müəssisələrinin filologiya və jurnalistika fakültələrinin tələbələri arasında elan etdiyi "Heydər Əliyev və gencliyimiz" adlı esse müsabiqəsində fərqlənərək fəxri fərmanı lajıq görünlüb.

Fevralın 28-də MDU və Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mingəçevir şəhər təşkilatının birgə təşkilatçılığı ilə Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərliyinin birinci dövrünə həsr olunan “Ümummilli Lider: tarix yaradan Heydər Əliyev nümunəsi” mövzusunda elmi-praktik konfrans keçirilib. Konfransda Mingəçevirin öneminin və potensialının Heydər Əliyev tərəfindən hər zaman yüksək qiymətləndirildiyi bildirilib və Ümummilli Liderin şəhərin hərtərəfli inkişafına göstərdiyi böyük diqqət və qayğıdan bəhs edilib. Elmi tədbirin müstəqil Azərbayca-

linin qurucusu olan dañın şəxsiyyətin zəngin irlsinin öyrənilməsi və gənc nəsil arasında təbliğ məqsədi daşıdıgı vürgulanıb. Ulu Önderin zəngin irlsinin öyrənilməsi və təbliği ilə bağlı MDU-da çoxsaylı tədbirlərin təşkil edildiyi diqqətə çatdırılıb və son dövrə universitetdə bu istiqamətdə formalasılmış müvafiq elmi potensialın və təcrübənin şəhərin ictimai-siyasi həyatına da əhəmiyyətli töhfə verməsindən məmənluğunu ifadə olunub. Sonra, "Qələblərə və xatirələrdə əbədiyətə Ümummilli Lider Heydər Əliyev" adlı videoçarx izlənilib. MDU emekdaşları "Heydər Əliyev: Azərbaycanda milli oyanışın xarakteri və müstəqilliyyət doğru böyük qayıdırının başlanması", "Azərbaycan Respublikasında nefəs sənayesinin berpası və inkişafı sahəsində Heydər Əliyevin misilsiz xidmətləri", "Azərbaycan Respublikasının maliyyə sisteminin formalasmasında və inkişaf etdirilməsində Heydər Əliyevin möhtəşəm tarixi rolü" və "Heydər Əliyevin Azərbaycana birinci rəhbərliyi dövründə iqtisadiyyatın aqrar sektorunun inkişaf tendensiyaları" mövzularında məruzələrlə çıxış etmişlər.

Martin 30-da MDU və YAP Mingoçevin şəhər təşkilatının birgə təşkilatlılığı ilə Heydər Əliyevin müstəqil Azərbaycana rehberlik etdiyi dövrə həsr olunan "Ümummilli Lider: tarix yaradan Heydər Əliyev nümunəsi" mövzusunda elmi-praktik konfrans keçirilib. "Dahi şəxsiyyət, uzaqqorən lider: Heydər Əliyev" adlı vi-

laskarı: Heydər Əliyev”, “Milli mədəniyyətimizin zənginləşməsində Heydər Əliyevin tarixi xidmətləri”, “Heydər Əliyev və Azərbaycanın milli təhlükəsizlik siyaseti”, “Heydər Əliyev və ana dilimiz” və “Qurtuluşdan başlanan intibah yolu və müasir ekoloji siyaset” mövzularında məruzələr dirlənilib.

Heydər Əliyev və sosial siyaset

Martin 2-de MDU-da "Azərbaycanın sosial siyasetinin inkişaf tendensiyaları və prioritətləri" mövzusunda elmi seminar keçirilib. Seminarada qeyd edilib ki, Ulu Önder Heydər Əliyevin müəllifi olduğu Azərbaycanın iqtisadi inkişaf modelində əhalinin sosial maraqlarının təminatı prinsipinə hər zaman prioritet əhəmiyyət verilib. Ölkdə aparılan siyasetin mərkəzində məhz insan amilinin, vətəndaşların sosial rüfahının davamlı yaxşılaşdırılmasının dayandığı vurgulanib. Ümummilli Liderin layiqli siyasi varisi Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə hazırda Azərbaycanda sosial islahatlar proqramının uğurla icra olunduğu bildirilib. Diqqətən çatdırılıb ki, sosial siyasetin müxtəlif aspektlərinin tədqiqi universitetin əsas elmi fəaliyyət istiqamətlərindən birini təşkil edir və hazırkı seminar sözügedən mövzuda universitetin akademik heyət üzvləri tərəfindən aparılmış elmi aşadır - maların nticələrinin təqdimatı və müzakirəs məqsədi daşıyır. Sonra MDU əməkdaşlarının müvafiq aktual mövzularda elmi məruzələr dənlənilib və müzakirələr aparılıb.

Heydər Əliyev və Azərbaycanda
mühəndisliyin inkişafı

Martin 6-da MDU və "Azərbaycan İES" MMC-nin birgə təşkilatlılığı ilə "Azərbaycanda mühəndisliyin inkişafında Ulu Öndər Heydər Əliyevin rolu" mövzusunda elmi-praktik konfrans keçirilib. Qeyd edilib ki, həm sovet dönməndə, həm də müstəqillik illərində Heydər Əliyevin ölkəmizə rəhbərliyi dövründə sənaye-nin çoxşaxəli inkişafı, elecə də peşəkar milli kadrların yetişdirilməsi istiqamətində atulan müüm addımlar və əldə olunan nailiyyətlər Azərbaycanda mühəndisliyin inkişafına da əhəmiyyətli töhfələr verib. Bildirilib ki, mehz Ulu Önderin uzaqgörən və qətiyyətli siyaseti sayəsində respublikamızda ictimai həyatın bütün sahələri davamlı və dinamik inkişaf yoluna qədəm qoyub, Azərbaycan hazırda bölgədə söz sahibi-nə və lider dövlətə çevirilib. Əbədiyəşar liderin əsasını qoymuş uğurlu siyasi xəttin hazırladı. Prezident İlham Əliyev tərəfindən layiqli şəkil-də davam etdirildiyi diqqətə çatdırılaraq, carilin fevralın 13-də Mingəçevirdə müstəqillik dövrünün ən böyük İstilik Elektrik Stansiyasının təməlinin qoyulmasının böyük sevinc və qürur-la qarşılılığı bildirilib. Yeni elektrik stansiyasının Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyindəki mövqeyini gücləndirməsindəkən önəmündən danışılıb. Azərbaycanda mühəndislik, sənaye və energetika sahələrinin inkişafında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müstəqili-

Heydər Əliyev və milli intibah dövrü

Heydar Əliver və Azərbaycan təhsil

Aprelin 20-də MDU, Mərkəzi Aran Regional Təhsil İdarəsi (RTİ) və Yevlax Şəhər İc. Hakimiyyətinin (ŞİH) birgə təşkilatlılığı ilə

əsasıdır”, “Heydər Əliyev - uşaqları məhəbbətlə sevən lider” və “Ulu Önderin əsasını qoymuş idmanaya qayğı siyasəti bizi yeni qələblərə çağırır” mövzularında məruzələr təqdim edilib. Sonra Heydər Əliyevin keçdiyi həyat yolu və Azərbaycan təhsilinin inkişafında göstərdiyi xidmətləri eks etdirən videoçarx nümayiş olunub.

Mart ayında MDU-nun mühəndislik, təhsil, iqtisadiyyat ve idarəetmə fakültələrinin tələbələrinin "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində 3 elmi konfransı keçirilib. Konfranslarda MDU tələbələri maruzələrlə çoxş edərək Azərbaycanda təhsilin, mühəndisliyin inkişafında Ulu Öndərin müstəsnə rolundan və dahi liderin müəllifi olduğu uğurlu sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasından bəhs ediliblər.

Bununla yanaşı, mart ayında MDU-da gənc əməkdaşların və tələbələrin iştirakı ilə "Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycanda müstəqil enerji sisteminin yaradıcısıdır" mövzusunda elmi-praktik seminar, "Heydər Əliyev İll" çərçivəsində doktorant, dissertant və gənc tədqiqatçıların elmi seminarı və magistrantların elmi-nəzəri konfransı, aprelədə isə "Heydər Əliyev irsi: rəqəmsallaşma və texnologiyalar sahəsində gənclər" mövzusunda elmi-praktik konfrans keçirilib.

Eyni zamanda, Ümmümilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi ilə əlaqədər MDU-da ağacəkmə aksiyası keçirilib. Aksiyada MDU-nun professor-müəllim və tələbə heyəti, universitetin şəhid məzunlarının ailə üzvləri, MDU-nun İctimai Nəzarət Şurasının üzvləri iştirak ediblər.

Aprel ayında MDU və Mingoçevir şəhər Gənclər və İdman İdarəsinin təşkilatçılığı ilə voleybol üzrə qızlar arasında şəhər çempionatı keçirilib. "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində keçirilən idman yarışı şəhərdə idmanın töbliği və kütləvişdirilməsi, gənclərin asude vaxtlarının səmərəli təşkili və sağlam həyat tərziinin təmin edilməsi işinə töhfə məqsədi daşıyıb. MDU-nu təmsil edən voleybol komandası yarışın qalibi olub.

“Heydər Əliyev İji” və növbəti fəaliyyətlər

Azərbaycanda 2023-cü ilin “Heydər Əliyev İli” elan edilməsi ilə bağlı MDU-da müvafiq Tədbirlər Planı çərçivəsində fəaliyyətlər hazırlada davam edir. Növbəti aylarda da Ulu Öndərə həsr olunan mühazirələr, “deyirmi masa”lar, seminarlar və konfranslar təşkil ediləcək, ağacəkmə aksiyaları, ekskursiyalar, idman yarışları və digər tədbirlər həyata keçiriləcək. Əməniki, universitetdə reallaşdırılan bu kompleks tədbirlər gənclərin hərtərəfli inkişafı və vətənpərvərlik ruhundada yetişdirilməsi işlərinə misilsiz töhfələr verəcəkdir.

Şahin BAYRAMOV,
Mingacevir Dövlət Universitetinin rektoru

Bizim həyatımızda müəllimlik ən hörmətli peşədir. Müəllim cəmiyyətimizdə görkəmli yer tutur. Müəllimə hamı hörmət edir və hörmət etməlidir. Çünkü sizi də və keçmişdə bizi də həyata hazırlayan, böyüdən və bu günlərə çıxaran müəllimlər olubdur. Mən öz müəllimlərimə daim minnətdar olmuşam, bu gün də minnətdaram və ümid edirəm ki, siz də müəllimlərinizi sevəcəksiniz, müəllimlərinizə hörmət edəcəksiniz. Müəllimlərinizdən maksimum bilik almağa çalışacaqsınız. Ancaq müəllimlər də sizə böyük qayğı ilə yanaşacaqlar. Sizə yaxşı təhsil verəcəklər, dərs saatlarını səmərəli keçirəcəklər. Beləliklə, məktəb öz nəticəsini verəcəkdir”.

Heydər ƏLİYEV

Ulu Öndər müəllimlərə xüsusi hörmətlə yanaşırdı

Bəli, dahi şəxsiyyət Heydər Əliyev müəllimləri, uşaqları çox sevirdi. Böyük mərkədə olan gənc nəslin tərbiyəsi ilə bağlı, onların yüksək bilik və bacarığa sahib olması üçün hər zaman təhsil işçilərinə öz dəyərli tövsiyələrini verir, bütövlükdə Azərbaycan təhsilinin, elminin inkişafına xüsusi diqqət və qayğı ilə yanaşırdı. Hər ilin ilk dərs, "Bilik günü"ndə Ümummilli Liderin orta ümumtəhsil məktəblərinin birində olması müəllim-şagird kollektivlərinin və valideynlərin böyük sevincinə

səbəb olurdu. Müəllimlər və şagirdlər axı niyə də sevinməsin? Ulu Öndər Heydər Əliyev məhz onların məktəbinə, onları təbrik etməyə gelirdi. Dahi rəhbəri yaxından görmək, onunla ünsiyyətdə olmaq, hər bir müəllimin, şagirdin, valideyinin ən böyük arzusu idi. Bu dəfə, həmin seçilmişlərdən olan - Bakı şəhəri 275 nömrəli tam orta məktəbin iki müəllimi dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin təhsil ocağına gəlişi ilə bağlı xatirələrini "Azerbaijan müəllimi" ilə bölüşüb'lər.

Bir görüşün xatırəsi...

Danışmaq üçün adımı eşidəndə yenidən həyəcanlandım

Səma HÜSEYNLİ,
informatika müəllimi

- Mən 1997-ci ildən informatika fənnini şagirdlərimə sevə-sevə tədris edirəm.

Məktəbimizin direktoru zəng edib deyəndə ki, Ümummilli Lider bizim orta ümumtəhsil müəssisəsinə gələcək, bu xəbər məni həm sevindirdi, eyni zamanda həyəcanlandırdı. Məktəbimiz tarixi hadisə yaşayacaqdı. Əlbəttə, məktəbimiz və kollektivimiz adına çox qürurlandım. Heç ağlıma da gəlməzdi ki, mən də o tarixi hadisənin bir parçası olacağam. O zaman mənim 26 yaşım var idi. Gənc müəllim olaraq təhsilli bağlı “Azərbaycan müəllimi” qəzetində məqalələrim çıxırdı, həm də o dövrde “İlin gənc müəllimi” seçilmişdim. Mənə deyəndə ki, Ulu Öndərin qarşısında çıxış edəcəksən, çox həyəcanlandım. Əslində o zamanlar gənc müəllim kimi Azərbaycan Dövlət Televiziyanın tədrislə bağlı verilişlərinə tez-tez dəvətlər alırdım, yəni məni o çıxışlar düzünü desəm o qədər həyəcanlandırmırırdı, amma Heydər Əliyev kimi bir şəxsiyyətin önünde çıxış etmək... Bu, mənim üçün ən həyəcanverici və təmərəcici hadisə idi.

rici və qırurverici hadisə idi.
Ulu Önder önce məktəbimizin sınıf otaqlarını gəzdi. Mənim otağımın yanından keçəndə sevgiyə, təbəssüm-lə doğma şagirdlərimə nəzer saldı, əslində bəlkə də elə bu baxışları həyəcə-nimi bir az yenməyə kömək oldu.

Ümmümmillî Liderin çıkışı biten kimi danışmaq için adımı eşidəndə yeniden boyacağolandım. Hardasa varım

saat önce şagirdlərimi sevgiyələ izlədiyi anda məni saran rahatlıqdan əsər-əlamət qalmadı. Təsəvvür edin, Azərbaycanın ən gözəl natiqindən - Ulu Öndərdən sonra mən necə danişa biləcəyəm? Çıxışım o dahi insanların çıxışından sonra necə olacaq? Səsim titrəyətitrəyə bu məsuliyyətli işin öhdəsindən gəlməyə çalışdım.

Çıxışında qeyd etdim ki, məhz Ümummilli Liderin müstəsna xidmətləri nəticəsində Azərbaycan dünya miqyasında həm siyaseti, iqtisadiyyatı, həm də elmi və mədəniyyəti ilə tanınmağa başlamış, özünə layiq yer tutmuşdur. Heydər Əliyevin hədsiz qayğısının nəticəsidir ki, yüksəlşər ölkəmizin tehsilinə də sirayət etmiş, bu sahədə son illər xeyli uğurlu nəticələr əldə olunmuş, islahatlar geniş vüset almışdır. Bu gün Azərbaycan gənclərinin səsi dönyanın ən nüfuzlu təhsil ocaqlarından gəlir, şagirdlərimiz mötəbər dünya olimpiadalarında ölkəminin şərəfini uca tutur, yüksək mükafatlar əldə edirlər.

Daha sonra bildirdim ki, məhz Heydər Əliyevin göstərdiyi diqqətin nəticəsidir ki, məktəbimiz yüksək səviyyədə təmir edilmiş, dərs vəsaitləri, informasiya-kommunikasiya texnologiyaları ilə təmin olunmuş, müəllimlərin keyfiyyətli fəaliyyəti üçün hər bir şərait yaradılmışdır. Dahi şəxsiyyətin göstərişi ilə bütün məktəblilər yeni dərs ilinə latin qrafikali Azərbaycan əlifbası ilə müasir tələblər səviyyəsin-də hazırlanmış və çap edilmiş yeni dərsliklərlə başlamışdır.

nin gənc nəslin təlim-tərbiyəsinə göstərdiyi böyük diqqətdən irəli gəldiyini söylədim. Hər yeni dərs ili başlayarkən məktəblərdə olmasını, pedaqoji kollektivlə, şagirdlərlə görüşməsini, dəyərli tövsiyələrini, müəllimlərin əməyinə verdiyi yüksək dəyərin bizi həmişə ruhlandırdığını, daha böyük əzmlə çalışmağa sövq etdiyini qeyd etdim. Azerbaycan təhsilinə verdiyi qıymətə görə müəllimlər adından ona dərin təşəkkürümüz bildirdim.

Bilirisiniz, dahilik Allah vergisidir. Bəli, Heydər Əliyev dahi idi. Onun qarşısında ən peşəkar siyasetçilər belə özlərini itirildilər. Azərbaycan dövlətçiliyinin xilas olması məhz Ulu Öndərin sayəsində oldu.

Yadimdadır, valideynlərim həmişə deyirdilər ki, onların Azərbaycannı tənqimmiş universitetlərini bitirmələri Heydər Əliyevin təhsilə bağlı apardığı siyasetin sayəsində olmuşdur. Atam Tibb Universitetinə məhz Heydər Əliyevin Azərbaycan Respublikasına rəhbərlik etdiyi dövrə qəbul olmuş, sonralar həmin universiteti bitirib peşəkar həkim kimi fəaliyyət göstərirdi. Eyni ilə anam da, o zamanlar ali təhsil alaraq müəllimim kimi çalışmışdı.

Heydər Əliyevin Azərbaycana verdiyi ən böyük hədiyyə Prezident İlham Əliyev oldu. 44 günlük Vətən müharibəsi məhz Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin siyasi iradəsi, düzgün ordu quruculuğu sayesində məntiqi sonluqla - Qələbəmizlə bitdi. Bu gün də inanrıq ki, İlham Əliyev nəyi nə zaman etməyi çox gözəl bilir. Bu da dövlətimizin etibarlı əllərdə olması deməkdir.

Bəli, çox fəxr edirəm ki, bu gün mənə Ulu Öndərlə bağlı xoş xatirələrimi paylaşmaq müyəssər oldu. Ümummilli Liderin müslülmə münasibəti təqib etdi.

Ümummilli Lider üzünü XI sınıf öğrencilerinə tutaraq tövsiyələrini verdi

Kifayət MƏMMƏDOVA, tarix müəllimi

- 2002-ci il sentyabrın 2-si, yeni dərs ilinin ilk günü... Həmin gün 275 nömrəli tam orta məktəbin müəllim və şagirdlərinin yaddaşında ən unudulmaz gün kimi qalıb. Ümummilli Lider Heydər Əliyev məhz bizim məktəbə gəlmışdı. 43 illik pedaqoji fəaliyyətimin ən əlamətdar, yaddaşalan hadisəsi də məhz Ulu Öndərin bizim məktəbə gəlişi idi. Gözümüzün önündə həmin gün yenidən canlanır: "Bilik günü" və yeni dərs ilinin başlanması münasibətlə Bakının Yeni Günsəli yaşayış sahəsindəki bayramsağlığı bəzədilmiş məktəbimizin həyətinə yüzlərlə şagird, müəllim, valideyn toplaşmışdı. Hami böyük sevinc və həyəcanla dahi səxsiyyatı gözlavırdı.

Mərasimə toplaşanlar Prezident Heydər Əliyevi hərarətli alqışlarla qarşıladılar. Şagirdlərimiz dahi şəxsiyyətə gül-ciçək dəstələri təqdim etdilər. Məktəbimizin direktoru tədris ocağı haqqında geniş məlumat verdikdən sonra Ulu Önder sinif otaqlarına və müxtəlif fənn kabinetlərinə daxil olaraq yaradılan sarılağın təmsilçisi oldu.

Şəratlı tanış oldu.
Heydər Əliyevin növbəti daxil olduğu tarix kabinetində mən XI "b" sinfində tarix fənnini tədris edirdim. Ulu Öndərə mənim haqqımda məlumat verilərək X sinif üçün "Azərbaycan tarixi" dərsliyi-nin müəlliflərindən biri olduğum söylenildi. Mən respublika üzrə keçirilən pe-daqoji mühazirələr müsabiqəsində o dövrdə müəllimlər arasında "Ən yaxşı mühazirəçi" nominasiyası üzrə qalib olmuşum.

Ümummilli Lider dərs keçdiyim siftdə XI siniflər üçün "Azərbaycan tarixi" dərsliyini vərəqləyərək soruşdu ki, "Bu dərsliyi bu il almışınız?". Mən deyə "Bəli" - deyə söylədim. Dahi şəxsiyyət dərslikdə Azərbaycan tarixinin hansı dövrünün əhatə olunması ilə maraqlandı. Ona 1917-ci ildən 2000-ci ilə qədər olan dövrün burada əhatə olunduğunu bildirdim. Ulu Öndərin 2000-ci ildən sonrakı dövrü ilə bağlı sualına isə həmin dövrün dərsliyin növbəti nəşrində əlavə ediləcəyini dedim.

Bilirsiniz, mən gördüm ki, dahi şəxsiyyət Azərbaycanın tarixinin bütün dövrlərinin dərsliklərdə tam öz əksini tapması ilə bağlı necə həssaslıq nümayiş etdirir. Azərbaycanın istər ədəbiyyatını, tarixini, mədəniyyətini, istərsə də ince-sənətini onun qədər mükəmməl bilen ikinci insan tanımırıam. Şagirdlərlə ünsiy-yətində, müəllimlərə yanaşma tərzində özünəməxsusluq var idi. Ümummilli Lider üzünü XI sinif şagirdlərinə tutaraq “Siz hamınız xoşbəxtsiniz. Ona görə ki, müstəqillik dövründə yaşayırsınız. Canınız sağlam olsun, yaxşı oxuyun, məktəb illərini səmərəli keçirin. Yaxşı təhsil alıñ ve gələcəkdə Azərbaycanın etibarlı, də-yerli vətəndaşları olun” - söyləyərək öz tövsiyələrini verdi. Ulu Öndərin böyü-məkdə olan gənc nəslı Azərbaycanın gə-ləcəyini təmin edəcək, ölkəmizi daha irəli aparacaq bir qüvvə kimi görməsi bir müəllim kimi qəlbimi qürurlandırdı.

Dahi şəxsiyyət müəllimlərə, müəllimlik pəşəsinə xüsusi hörmətlə yanaşırdı. Və biz müəllimlər həmin görüşdə bunun bir daha canlı şahidi olduq.

Samira KƏRİMÖVA

“ Hesab edirəm ki, müstəqil Azərbaycanın müəllimlər qurultayı uğurla başa çatır, qurultayın qarşısında duran vəzifələr yerinə yetirilir. Müəllimlər qurultayında sərbəst, tam demokratik şəraitdə geniş və gözəl müzakirə, fikir mübadiləsi keçirildi. Bu, məni çox sevindirir”.

Heydər ƏLİYEV

Heydər Əliyev Azərbaycan təhsilinin inkişaf etdirilməsinə, onun tarixinə, məktəbdə esas sima olan müəllimin təhsildəki roluna və şəxsiyyətinə dair coxsayılı fikirlər irəli sürmüştür. Biz bu məqalədə Ulu Öndərin yalnız 1998-ci il sentyabrın 25-də Respublikə Sarayında müstəqil respublikamızın ilk müəllimlər qurultayındakı (Azərbaycan Müəllimlərinin XI qurultayı) nitqində söylediyi fikirləri diqqət mərkəzinə getirmek istəyirik. Heydər Əliyev bu qurultayı təhsilimizin geleceyi və ümumiyyətə, Azərbaycanın geleceyi üçün mühüm bir mərhələ hesab edirdi. O, müstəqil respublikamızın ilk müəllimlər qurultayının iştirakçılarından olduğunu özünü xoşbəxt hiss edərək, sevincini salondakılara bölmüşdür. Ümummilli Lider qurultay iştirakçılarına müraciət etmişdir: “Azərbaycanda təhsilin qədim və zəngin tarixi vardır. Bu gün bu barədə məlumatlar verildi. Biz tarixin bütün mərhələlərində Azərbaycanda müəllimin, təhsilin rolunu qıymətləndiririk”.

Heydər Əliyev bütün varlığı, keçdiyi həyat yolu ilə həmişə məktəbə, müəllimlər bərcələr oldığını, bütün hayatı boyu təhsil sistemi ilə bağlılığını bildirirdi. Eyni zamanda bütün bunların heç də təsadüfi olmağının qurultay nümayəndələrinin nəzərinə çatdırırırdı.

Ümummilli Lider onu böyük müəllim kimi dəyərləndirənlərin sözlerinə qüvvət verərək dedi: “Siz məni de müəllim hesab edirsiniz. Siz menim təhsilimə asaslanaraq buna deyirsiniz. Men pedaqoq texnikumu bitirəndən sonra Bakıda ali məktəb qəbul olundum. Pedagoqji texnikumun sonuncu kursunda bize pedagoqji təcrübə dərsi verildi. Biz həftədə 2-3 dəfə gedib məktəblərin 2-ci, 3-cü, 4-cü siniflərində dərs deyirdik. Ona görə de menim o vaxt bir az dərs vermək təcrübəm olubdur. O günlər menim xatirimdədir. Xatirimdədir ki, nə qədər həyəcan keçirirdim. Əvvələc bizi o siniflərə aparırdılar, oturub baxırdı ki, müəllimlər necə dərs verirlər. Bir müddət belə idi. Ondan sonra isə deyirdilər ki, gedib filan gün, filan sinifdə filan dərsi vermişən. Nə qədər hazırlanlaşmış lazım idi. Nə qədər hazırlanlaşdaydım, 2-ci, 3-cü, 4-cü sınıf uşaqları qarşısında böyük həyəcan keçirirdim. Men həmin günləri indi də xatırlayıram”.

Ümummilli Lider ister respublikamızda, istərsə də keçmiş ittifaqda yüksək vəzifələrde çalışmış, Azərbaycana rəhbərlik etmiş, eyni zamanda SSRİ dövlətinin rəhbərlərindən biri olmuşdu. Heydər Əliyev həmin vəzifədə isləməsindən asılı olmayaq, həmişə məktəblərin inkişafına kömək göstərmış, təhsil, müəllimin şərəflə emiyino yüksək qiymət vermişdir. Bu barədə müstəqil Azərbaycanın ilk müəllimlər qurultayında demişdir: “1969-cu ilə qədər bir çox dövlət işlərində işlədiyim zaman mən daim məktəbə, ali məktəblərə maraqlı göstərməşəm və onların fəaliyyətindən müəyyən xidmətlərim olubdur. Ancaq men 1969-cu ildə respublikanın rəhbəri seçiləndən sonra fəaliyyətimin şübhəsiz ki, bütün sahələrini qıymətləndirərək, Azərbaycanda məktəbin, orta, ali təhsilin, texniki peşə təhsilinin inkişaf etməsinə öz fəaliyyətimin əsas hissəsi hesab etmişəm, bununla ciddi məşgül olmuşam. Bu gün iftخار həissi keçirə bilərəm ki, o illər mən Azərbaycana rəhbərlik etdiyim zaman saysız-hesabsız məktəblər yaranıb, ali məktəblərin sayı, onların fakültələri, kafedralları artırıb, yüksək soviyyəli müəllim kadrları, universitələrdə dərs deyən ali kadrları hazırlayıb və bunların hamisində mənəm xidmətlərim olubdur”.

Heydər Əliyev SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin I müavini vəzifəsində çalışarkən bir çox istiqamətdə fəaliyyət göstərirdi. Bir sıra nazirliklər (Ali Təhsil Nazirliyi, Maarif Nazirliyi və Texniki Peşə Təhsili Komitəsi)

“Siz fəxr etməlisiniz ki, müəllimsiniz”

Ulu Öndərin Azərbaycan müəllimlərinin XI qurultayındakı nitqinin işığında

İş adamları məscid tikirlər, - o da lazımdır, mən bunu çox əhəmiyyətli hesab edirəm, - ancəq bir məscid tikende, bir dənə də məktəb binası tikmek lazımdır. Ona görə də mən burada deyilən fikirlərə şərık çıxaraq üzümüz tuturam Azərbaycanda fəaliyyət göstərən iş adamlarına, şirkətlər və müraciət edirəm ki, onlar bu sahəde təşəbbüs göstərənlər. Bayan edirəm ki, kim bu sahəde təşəbbüs göstərsə, hansısa bir məktəbi yaxşı temir edil müraciət etməyi salmağı öz üzərinə götürsə, şübhəsiz ki, o, dövlət tərəfindən müəyyən qayğı altında olacaqdır”.

Ümummilli Liderin qurultayda nitqində bütün bu məsələlər diqqət mərkəzində dayandı. Heydər Əliyev Müəllimlər Qurultayına bir gün qalmış, yen 24 sentyabr 1998-ci ilə də bərədə tədbir məktəb dətvanlaşdırıldı. Məktəb təbrik karakterli idi, qurultayın keçirilməsi təqđid olundur. Təbrikdə müəllimin rolü xüsusilə deyərləndirildi. Diqqət yetirək: “Azərbaycan müəllimlərinin cəmiyyəti həyatında oynadığı rol müstəsna əhəmiyyətli malikdir. Müəllimlərin xalqımızın on çox hörmət etdiyi, on çox aziz tutduğu bir peşədir. Təsədüfi deyil ki, cəmiyyətinin on layiqli nümayəndələri sənətindən, işləndən asılı olmayaq müəllim adlandırılır. Tariximiz bütün dövrələrində bu ada məhəbbətlə yanaşılmış və onun daşıyıcılarına xüsusi ehtiram bəslənmiş, diqqət göstərilmişdir”.

Təbrikdə eyni zamanda qurultayın böyük əhəmiyyəti qeyd olundur. Fikir verək: “Sizin bu qurultayınız müstəqil respublikamızın ilk müəllimlər qurultayı olsa da, Azərbaycanda müəllimlər qurultaylarının içtimai-siyasi hadisə kimi tarixi qədim, əhəmiyyəti dənənləndir”.

Ulu Öndərin Müəllimlər Qurultayında nitqində diqqətde saxladığı məsələlərdən biri də müəllim şəxsiyyəti, müəllimin şərəfli peşəsi ilə bağlı idi. Bu xüsusədə deyirdi: “Men bayan edirəm ki, bizim müstəqil respublikamızda, Azərbaycan cəmiyyətində müəllim bərədə, gələcəkdə də on hörməti insan kimi qəbul edilməlidir və müəllimlərin peşəsi on yüksək qiymətə layiq olan peşədir. Heyatımız müəllimliyə hörmət edən insanların həqiqətən fədakar, xalqına, millətinə sədاقətli və eyni zamanda qohrəmanlıq göstərən insanlardır. Müəllimlərin peşəsi asan peşə deyil. Bəziləri hesab edirlər ki, hər adam müəllim ola bilər. Bəzən olur ki, müəllimliyə layiq olmayan adam da müəllimlik edir”.

Heydər Əliyev Azərbaycanda təhsilin, o cümlədən orta, texniki peşə, orta ixtisas və ali məktəblərinin fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması və təkmilləşdirilməsi istiqamətində ciddi tədbirlərin görülməsini zəruri hesab edirdi. Bildirirdi ki, ölkəmizdə məktəb, təhsil bundan sonra da onun diqqət mərkəzində dayanacaqdır.

Ulu Öndər respublikamızda yeni təhsil müəssisələrinin təmirini və təkliməsini vacib hesab edirdi. Ötən əsrin 90-ci illərində yenidən müstəqillik əldə etdi. Müstəqilliyyət ilk illəri idi. Maddi çətinliklərimiz vardı. Məktəblərin təklimi və əsaslı təmirinde problemlər vardı. Odur ki, Heydər Əliyev şirkətləri, iş adamlarını təhsilə vəsait sərf etməye və təhsilin inkişafına qoşulmağa çağırırdı: “Burada tamamilə düzgün fikir söyləndi ki, bizim iş adamları, ayrı-ayrı şirkətlər ya məktəb binası tike, yaxud da mövcud məktəblərin temirini öz üzərinə öhdəsinənən vəcədlə gələn müəllimlər bilərlər. Burada doğru deyildi, bəzi

Heydər Əliyev öz işinə məsuliyətə yanaşan, şagirdlərin, tələbələrin təlim və tərbiyəsi ilə yaxından məşğul olan, öz vəzifəsinin öhdəsinənən vəcədlə gələn müəllimlər bilərlər. Burada doğru deyildi, bəzi

müəllimlər həmişə maddi çətinlik içərisində yaşamalıdır. Yox, sadəcə, bu sözlərimənən özünü müəllimlik peşəsinə həsr edən insannı hemin peşəyə sadıqlılığını subut etmək istəyirəm. Ola bilər, o müəllimlər gedib başqa bir işlə maşğul olsayırlar, bir neçə qat artıq fayda götürü bilərdilər və maddi vəziyyətləri de yaxşı olardı. Ancaq onlar müəllimlik peşəsinə seviblər, siz müəllimlik peşəsinə seçmişsiniz. Buna görə də men sizə “afərin!” deyirəm, sizin qarşınızda, müəllimin qarşısında baş ayırmə”.

Ulu Öndər qurultayda müəllim-təhsilən münasibətinə də toxunmuşdur. O, müəllimin sağdırı öz əvələdən kimi sevməsini lazımlılığı kimi, eyni zamanda sağdırı öz müəllimlərin hörmət etməsini, onun nüfuzunu qorumasını da vacib hesab edirdi.

Heydər Əliyev Müəllimlər Qurultayına bir gün qalmış, yen 24 sentyabr 1998-ci ilə də bərədə tədbir məktəb dətvanlaşdırıldı. Məktəb təbrik karakterli idi, qurultayın keçirilməsi təqđid olundur. Təbrikdə müəllimin rolü xüsusilə deyərləndirildi. Diqqət yetirək: “Azərbaycan müəllimlərinin cəmiyyətinin həyatında oynadığı rol müstəsna əhəmiyyətli malikdir. Müəllimlərin xalqımızın on çox hörmət etdiyi, on çox aziz tutduğu bir peşədir. Təsədüfi deyil ki, cəmiyyətin on layiqli nümayəndələri sənətindən, işləndən asılı olmayaq müəllim adlandırılır. Tariximiz bütün dövrələrində bu ada məhəbbətlə yanaşılmış və onun daşıyıcılarına xüsusi ehtiram bəslənmiş, diqqət göstərilmişdir”.

Ümummilli Liderin nitqindəki aşağıdakı sözler diqqətimizi celb edir: “Biz müəllimlərin cəmiyyətindən, hörmətindən, universitetlərdən, müəllimlərdən, sizden almışq. Men müəllimlərimi həmişə böyük hörmət və ehtiramla xatırlaşırımdır. Əziz dostlar, siz fəxr etməlisiniz ki, müəllimləriniz və müəllimlik peşəsinə sadıqsınız”.

Ulu Öndər qurultayda müəllim-təhsilən münasibətinə də toxunmuşdur. O, müəllimin sağdırı öz əvələdən kimi sevməsini lazımlılığı kimi, eyni zamanda sağdırı öz müəllimlərin hörmət etməsini, on nüfuzunu qorumasını da vacib hesab edirdi.

Ümummilli Liderin nitqindəki aşağıdakı sözler diqqətimizi celb edir: “Biz müəllimlərin cəmiyyətindən, hörmətindən, universitetlərdən, müəllimlərdən, sizden almışq. Men müəllimlərimi həmişə böyük hörmət və ehtiramla xatırlaşırımdır. Əziz dostlar, siz fəxr etməlisiniz ki, müəllimləriniz və müəllimlik peşəsinə sadıqsınız”.

Heydər Əliyev öz nitqində diqqət yetirdiyi məsələlərdən biri də Təhsil Şurasının yaradılması məsələsinə aid idi. Təhsil Şurasının üzvlərinin kimlərdən ibarət olması barədə müxtəlif fikirlər səsləndirildi. Ulu Öndər məsələyə öz münasibətini tamam forqlı şəkildə və çox da düzgün olaraq bildirdi. Diqqət yetirək: “Təhsil Şurası ictimai təşkilatdır, müəllimlərin, təhsil işçilərinin təşkilatıdır. Ona görə də belə bir təşkilatda yalnız müəllimlər, bilavasita təhsilə məşğul olanlar olmalıdır. Əminəm ki, bura formal bir təşkilat yox, işlək təşkilat olacaq və təhsilin, müəllimin, məktəbin problemlərini həll etmək üçün həmişə fəal olacaqdır. Azərbaycan Prezidenti kimi menin tərafimden iso bura həmişə destək ala biləcəkdir”. Yuxarıda diqqət mərkəzində gotirdiyimiz məsələlərdən görünür ki, Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin müstəqil Azərbaycanımızın ilk Müəllimlər Qurultayında iştirakı və nitq həm bu möhtəşəm tədbirdə böyük önem vermiş, həm də təhsilimiz qarşısında duran vəzifələri daha aydın işıqlandırılmışdır.

**Akif ABBASOV,
Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstiututunun elmi katibi,
pedagoqika elmləri doktoru, Əməkdar müəllim**

Təhsil sistemi sosial institutlardan biri olduğundan onun inkişafı elmi-texnik ve sosial təraqqinin məhiyyətine və naiyyətlərinə görə cəmiyyətin deyişən təhsətlərinə əsasən əvvalcədən müəyyən edilir. Müasir icimai inkişafın dinamikası insan hayatının və fəaliyyətinin bütün sahələrində - elm və texnika, iqtisadiyyat və siyaset, təhsil və mədəniyyət, istehsal təşkili və onun idarəetməsi sahələrində sürəti və derin deyiqliklərlə səciyyələnir. Təhsil en müüm sosial institutlardan biri kimi həm de cəmiyyətin deyişən məqsəd və təhsələrin uyğun olaraq, yüksək texnologiyaların işlənilib hazırlaması və tətbiqi ilə daim inkişafə təbədil. Azərbaycan təhsili şagirdlərin naiyyətlər əldə edə bilməsi üçün onlara lazım olan bilik, bacarıq və vərdişləri əldə etmələrinə, mənimsənilənlərin həyatda tətbiq edilməsinə yönəlmüşdür. Respublikada uzun illərdür ki, heyata keçirilən təhsil islahatlarının noticasında dünya təhsil sistemini integrasiya çərçivəsində gənclərin hərtərəfli biliyə malik olması, tədqiqatçılıq bacarıqlarının formallaşması, əldə olunan informasiyanı möqsədəyən tətbiq etmələri təbədil olunur. Gənclərinin respublikamızda və onun hüdudlarından kenarda naiyyətlər qazanmasında, her şeyden öndə olan mənəvi-exlaqi deyərlərimizə sahiblənməsində, əyrənməyə, arasdırmagə, tətbiq etməyə, bir sözə, voteninə, millətinə daim naiyyətlər bəxş edən bir votendə, şəxsiyyət kimi formallaşmasında təhsilin rolü avəzənsidir. 1960-ci illərin sonlarından başlayaraq elminimiz və təhsilimiz inkişafı müasir məstəqil Azərbaycanın banisi Ümummülli Lider Heydər Əliyev adı ilə bağlıdır. Dahi şəxsiyyət Azərbaycanın təraqqisinin yeganə yoluñ məhz xalqın yüksək təhsil almاسında, mərafətnəməsindən görür, ister Azərbaycan SSR-ye, ister də məstəqil Azərbaycana rəhbərliyi dövründə bütün digər sahələrə yanaşı, elmə, təhsilə yüksək qiymət vermekle bu istiqamətdə bütün gücünü sefərər etmiş, özündən də qeyd etdiyi kimi, ona verilən minimum imkanlarından belə Azərbaycan üçün maksimum seviyyədə istifadə etmişdir.

Ulu Öndərin təhsil siyasəti tədqiqat obyekti kimi

Kəndlə MƏHMUDOVA,
Azərbaycan Dövlət Pedagoji
Universiteti, pedaqogika üzrə
falsafə doktoru, dosent

lərənən biridir. Yüksek intellektli gənclər yetişdirən universitetimiz Heydər Əliyev insini aşaşdırmaq üçün müxtəlif istiqamətlərdə işlər görməkdədir. Müsbət hallardan biridə ki, universitetimizin əksər fakültə və ixtisaslarında, ister bakalavr, isterdən magistratura seviyəsində Ulu Öndərin hayat və fəaliyyəti öyrənilir, araşdırılır, elcə də tədqiq edilir. Universitetimizin "Biologiya və onun tədrisi texnologiyası" ixtisası üzrə təhsil alab məğistrantlarına ayrıca "Heydər Əliyev və Azərbaycan elm" fonni tədris edilir ki, bu da Ümummülli Liderin elm və təhsil sahəsindən gəldiyi işlər, ölkəde bu sahədə əldə olunan naiyyətlərlə bağlı gənc tədqiqatçıların mərafətnəməsi və bu istiqamətdə araşdırılmalara cəlb olunması, yetişen gənclərin Heydər Əliyev siyasiyətə sədəqət nümayiş etdirilməklə elmin, təhsilin, mədəniyyətin inkişafında yaxından iştirak etmələri, Azərbaycanın müstəqilliyinin möhkəmlənməsi, qüdrətinin daha da artması yolunda əllərindən gələnə etmələri üçün təqdirəlayiq bir addımdır.

Məhz fənnin tələbələrdə odatlılığı maraqlı onları daha geniş araşdırılmalara cəlb olunmasına, Heydər Əliyevin 100 illiyinə həsr edilmiş "Heydər Əliyev və Azərbaycan təhsili" mövzusunda elmi-praktik konfransın təşkilinə şərait yaratıldı. Magistrantlarının yüksək tədqiqatçılıq fəaliyyətinin noticəsi olaraq Ulu Öndərin sovet hakimiyəti illərindən başlayaraq təhsil və elm sahəsində gəldiyi işlər sistəmi şəkildə araşdırılarəq tədbi iştirakçılarının diqqətindən keçirildi. Magistrantların Heydər Əliyevin rəhbərliyi dövründə ümumtehsil, texniki peşə, ali təhsil, təhsilin infrastrukturunu sahəsində əldə olunan naiyyətlər, gənclərin respublikadən kenarda təhsil, respublikada hərbi kadr hazırlığı, AMEA-nın fəaliyyətində əldə olunan uğurlar, elm xadimlərinin tətbiq olunması ilə bağlı araşdırımları və Heydər Əliyev siyasi kursumun laylı davamçısı möhtətorum Prezidentimiz İlham Əliyevin bu siyasi uğurla davam etdirilməsi mövzularında məruzələrə tədbir iştirakçıları tərəfindən maraqla qarşılındı. Bu, onu deməyə əsas verir ki, Ümummülli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycanda elm və təhsilə bağlı siyasi özünün müsbət ettimadınən bərəsənədir.

Ulu Öndərin gənclərə diqqəti, onların elmə dərinəndən yiyələnməsinən qayğısı Azərbaycan Dövlət Pedagoji Universitetində də yüksək qiymətləndirilir. Bu gün Ulu Öndərin 100 illiyi ilə bağlı həm ölkəde, həm də ölkə hədudlarından kenarda müxtəlif mövzularda tədbirlər həyata keçirilir ki, Azərbaycan Dövlət Pedagoji Universiteti de bu silsilə tədbirlərin təşkilini reallaşdırır.

Ulu Öndərin gənclərə diqqəti, onların elmə dərinəndən yiyələnməsinən qayğısı Azərbaycan Dövlət Pedagoji Universitetində də yüksək qiymətləndirilir. Bu gün Ulu Öndərin 100 illiyi ilə bağlı həm ölkəde, həm də ölkə hədudlarından kenarda müxtəlif mövzularda tədbirlər həyata keçirilir ki, Azərbaycan Dövlət Pedagoji Universiteti de bu silsilə tədbirlərin öz təhsilini verir.

Gənclərin tədqiqata cəlb olumması, onların araşdırma bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi üçün göstərilən söylər bilavasitə universitetimiz rəhbərliyi, müəllim və professor heyətinin üzərinə düşən əsas məsuliyyət-

yolunda dərindən yiyələnməsinən qayğısı Azərbaycan Dövlət Pedagoji Universitetində də yüksək qiymətləndirilir. Bu gün Ulu Öndərin 100 illiyi ilə bağlı həm ölkəde, həm də ölkə hədudlarından kenarda müxtəlif mövzularda tədbirlər həyata keçirilir ki, Azərbaycan Dövlət Pedagoji Universiteti de bu silsilə tədbirlərin öz təhsilini verir.

Gənclərin tədqiqata cəlb olumması, onların araşdırma bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi üçün göstərilən söylər bilavasitə universitetimiz rəhbərliyi, müəllim və professor heyətinin üzərinə düşən əsas məsuliyyət-

Azərbaycan xalqının dahi övladı, Ümummülli Lider Heydər Əliyev respublikaya rəhbərlik etdiyi dövrə coğrafiya elminin inkişafına, onun tətbiqi rolinə aratmasına, əsas istiqamətlər üzrə tədqiqatların daha effektif aparılması, müsər dövrün çağırışlarında cavab verən elmi işlərin genişləndirilməsinə önəm verirdi. Coğrafiya alimlərimiz məhz Ulu Öndərin diqqət və qayğısı sayəsində elmi işlərin səmərəliliyini artırıqla, en yeni istiqamətlər üzrə uğurlar qazanmışlardır. Azərbaycanda bir çox sahələrə yanaşı, elmin və təhsilin tərəqqisi de Ümummülli Lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Xüsusi ilə də rəhbərin coğrafiya elmine göstərdiyi qayğı və sahənin qonşu ölkələr məqəyisədə yüksəlməsinə, xüsusi kadrların hesabına faydalı işlərin görülməsinə zəmin yaradı. Məhz elmin inkişafı ilə əksər sahələrdə ciddi uğurlar qazanmış alimlərimizi dərəcədən tanımağa başladılar. Təkcə bir faktı diqqətə çatdırıq: 1975-ci ilde Coğrafiya İnstitutunun alımları 8 elmi problem üzərində işə başladılar. Buralar fiziki coğrafiya, iqtisadi coğrafiya, su ehtiyatları, konstruktiv coğrafiya, atmosferin və okeanın fizikasına və suya aid problemlər idi.

1974-1976-ci illərdə Qəbələ, Oğuz, Şəki, Qax, Zaqatala, Balakən, 1977-1978-ci illərdə Şərqi Qobustan və Abşeron yarımadası (Bakı soveti, Abşeron rayonu, Sumqayıt şəhər soveti) üzrə elmi tədqiqat işləri aparılıb. 1979-1980-ci illərdə Mil-Qarabağ zonası, 1979-cu ilde Ağdam, Ağcabədi, Füzuli, 1980-ci ilde isə Berdə, Tərtər, Beyləqan, İmishli rayonları toponişlərinin tədqiqatı başa çatdırılıb.

Ümummülli Liderin respublikaya rəhbərlik etdiyi illərdə coğrafiya alimlərimiz xidmətləri layiqince qiymətləndirilib.

- 1993-cü ilde "Azərbaycan Respublikasının aqroiqlim Atlası"na görə Ə.C.Əyyubov, X.S.Rehimov Respublika Təhsil Cəmiyyətinin təbiət emləri üzrə birinci mükafatını qazanıblar.

- 1995-ci ilde akademik B.Ə.Budaqov "Cənub-şərqi Qafqazın geomorfologiyası və yeni tectonikası" monoqrafiyasını görə SSRİ Coğrafiya Cəmiyyətinin N.M.Prijevalski adına qızıl medalı təltif edilib.

- 1997-cü ilde "Azərbaycan SSR iqliminin bonitirovkası" əsərindən görə Ə.C.Əyyubov SSRİ Coğrafiya Cəmiyyətinin P.F.Litke adına qızıl medalı təltif edilib.

- 2001-ci ilde İnstiut əməkdaşlarından R.M.Məmmədov və Ş.B.Xəlilov AMEA-nın müxbir üzvü seçilib.

- 2003-cü ilde akademik B.Ə.Budaqov Prezidentin saroncamı ilə Azərbaycan coğrafiya elminin inkişafındakı xidmətlərinə və respublikanın icimai-siyasi hayatına feal iştirakına görə "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilib.

Həydar Əliyevin elm adamlarına göstərdiyi diqqət, verdiyi qiymət onların daha böyük uğurlar qazanmasına stimul verib. Məhz Ulu Öndərin qayğısı sayəsində Azərbaycan coğrafiyasında sistemli şəkildə aparılan işlər öz bahşısını verməyə başlayıb.

İndi Azərbaycan coğrafiyalarının əsas möqsədi Ümummülli Liderin inkişafında şəhərəsi qayğı və destəyi ilə yaradılmış möhkəm teməl üzərində bəynelxalq məqyasda tutduqları mövqeyi dəha da inkişaf etdirməkdir.

Natiq BABAYEV,
ETN Coğrafiya İnstitutunun
böyük elmi işçisi, coğrafiya
üzrə falsafə doktoru

Azərbaycan coğrafiyasının mayakı

- 1971-ci ilde "Azərbaycanın iqlimi" monoqrafiyasına görə Ə.A.Mədətzadə, Ə.M.Şixlinski, Ə.C.Əyyubov elm sahəsində ilk dəfə Dövlət Mükafatına layiq görünlər.

- 1976-ci ilde B.Ə.Budaqov Azərbaycan SSR EA-nın müxbir üzvü seçilib.

- 1978-ci ilde Azərbaycanın təbii ehtiyatları xəritələrinə görə H.Ə.Əliyev, Ə.V.Məmmədov, N.Ş.Sirinov Azərbaycan Dövlət Mükafatına layiq görünlər.

- 1979-cu ilde B.Ə.Budaqov "Cənub-şərqi Qafqazın geomorfologiyası və yeni tectonikası" monoqrafiyasını görə SSRİ Coğrafiya Cəmiyyətinin N.M.Prijevalski adına qızıl medalı təltif edilib.

- 1980-ci ilde "Azərbaycan SSR iqliminin bonitirovkası" əsərindən görə Ə.C.Əyyubov SSRİ Coğrafiya Cəmiyyətinin P.F.Litke adına qızıl medalı təltif edilib.

- 1982-ci ilde Akademik B.Ə.Budaqov "Cənub-şərqi Qafqazın geomorfologiyası və yeni tectonikası" monoqrafiyasını görə SSRİ Coğrafiya Cəmiyyətinin P.F.Litke adına qızıl medalı təltif edilib.

- 1983-cü ilde "Azərbaycan SSR-in istilik balansı Atlası"na görə Ə.M.Şixlinski, Q.Ə.Hacıyev və b. SSRİ XTNS-nin günümüz və bürünc medalları qazanıblar.

- 1984-cü ilde Akademik B.Ə.Budaqov SSRİ XTNS-də "Azərbaycan təbiəti" fotoalbomuna görə böyük medalla təltif edilib.

Azərbaycanın iqtisadi potensialı homişə güclü olub. Sadəcə, əsas məsələ bu potensialdan bacarıqlar və uzaq-örlenliklə istifadə etməkdir. Bu üstün keyfiyyətlər Ulu Öndərin siyasi cəmləsindən sonra qazanılmışdır. Azərbaycanın landschaftına, geomorfolojiyasına, iqlimine, torpağına, sosial-iqtisadi coğrafiyasına dair müxtəlif mövzularda əsərlər nəşr olunaraq oxucuların ixtiyarına verilib.

Azərbaycanın iqtisadi potensialı homişə güclü olub. Sadəcə, əsas məsələ bu potensialdan bacarıqlar və uzaq-örlenliklə istifadə etməkdir. Bu üstün keyfiyyətlər Ulu Öndərin siyasi cəmləsindən sonra qazanılmışdır. Azərbaycanın landschaftına, geomorfolojiyasına, iqlimine, torpağına, sosial-iqtisadi coğrafiyasına dair müxtəlif mövzularda əsərlər nəşr olunaraq oxucuların ixtiyarına verilib.

Həydar Əliyevin respublikaya rəhbərlik etdiyi dövrə coğrafiya elminin inkişafında əldə olunan naiyyətlərlə qisa nəzər salaq:

Müsəir dövrde peşə təhsilinin ölkənin sosial-iqtisadi inkişafına təkan verən əsas amillərdən biri olması danılmazdır. Keyfiyyətli peşə təhsili fərdin peşəkar sahədə elmi-texnoloji biliklərini genişləndirir və onun mütəxəssis kimi formalaşmasına təkan verir. Bununla əlaqədar dövlət səviyyəsində peşə təhsilinin inkişafına istiqamətlənmiş tədbirlər əhalinin fəali hissəsinə yerli və beynəlxalq əmək bazarında dəyişikliklərə sürətlə reaksiya vermək imkanı yaradır.

Pesə təhsilinin 180 illik tarixinə nəzər salsaq, 1843-cü ildə Şəkidə "Təcrübə ipəkçilik məktəbi" ilə əsası qoyulan texniki-pesə təhsili hazırkı dövrümüzdə də təhsilimizin ayrılmaz tərkib hissəsi olaraq inkişaf edir. Azərbaycanda əsaslı pesə təhsili və təlimi islahatlarının aparılması sosial-iqtisadi inkişafın təməli, gələcək potensialdan yarananma üçün rəqabətqabiliyyətli əmək bazarının formalasdırılması, insan kapitalının yetişdirilməsinə yönəlmüşdür. Ölkəmizdə pesə təhsili və təlimi sisteminin inkişafının tarixini dövrlərlə şərh etsək, iqtisadi canlanma və pesə təhsili siyasetinin paralel şəkildə həyata keçirildiyini müşahidə etmiş oluruz.

Azərbaycanın strateji geosiyası vəziyyəti, zəngin təbii sərvətlərə malik olması və dünya ölkələrinin diqqət mərkəzində qalması tarix boyu ticarət əlaqələrinin inkişafına, sənətkarlığın yayılması və məktəblərin formallaşmasına səbəb olmuşdur. XIX əsrдə təsərrüfat formasından iri inhisarçılığa kecid, neft bumu dövrlərində xeyriyyəçilərimizin təhsilə sərmayə qoymaları, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranması peşə təhsili sisteminin formallaşmasında vacib rol oynamışdır və tarixi əhəmiyyətli proseslər baş vermişdir.

Sovet İttifaqı dövründə peşə təhsili sisteminin ilk inkişaf mərhələsi başladıqdan sonra fabrik-zavod şagirdliyi məktəbləri açıldı ki, bu da hazırda “dual təhsil modeli” kimi tətbiq olunan prosesin ilk formalarından idi. O cümlədən 40 yaşına kimi texnik-peşə təhsilinə icbari status verən və hərbi mükəlləfiyyətdən azad edən normativ-hüquqi baza yaradılmışdır.

Heydər Əliyevin milli təhsilin inkişafına göstərdiyi qayğı və diqqət hər zaman göz önündə olmuşdur. Ulu Öndərin “Təhsil millətin gələcəyidir” kəlamı təhsil quruculuğunun inkişafının təməl məqsədi idi.

Respublikamızda təhsil sisteminin tərkib hissəsi olan peşə təhsilinin yüksəlisi də məhz Heydər Əliyevin Azərbaycanda hakimiyyətdə olduğu illərə təsadüf edir.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin “Təhsil sahəsi həyatımızın ən gərəkli, ən mühüm sahəsidir. O milli məktəblər, mənafelər əsasında qurulmalıdır... Dünya təcrübəsindən Azərbaycanın milli xüsusiyətlərinə uyğun olan prinsiplər, qaydalar təhsil sistemimizə tətbiq edilməlidir. Biz dünyanın bütün ölkələrində - Qərbdə də, Şərqdə də əldə olunmuş nailiyyətləri dərindən öyrənməli və onlardan Azərbaycan üçün müsbət xarakter daşıyan cəhətləri ölkəmizin təhsil sisteminde tətbiq etməli yik...” məntiqi fikirləri təhsilin, eləcə də peşə təhsili sahəsinin əsaslı inkişaf etdirilməsi üçün baza rolini oynadı.

Ümummüllü Lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə texniki-peşə təhsilinin təkmilləşdirilməsinə, inkişafına dair strategiya hazırlanmış və uğurla həyata keçirilmişdir. Peşə təhsilinin inkişafının yüksəlmiş dövrü Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərliyinin birinci mərhələsinə təsadüf edir. Həmin illərdə peşə məktəblərinin sayı 1965-ci illə müqayisədə 1.7, təhsilalanların sayı isə 2.5 dəfə artmışdır. Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 1971-1975-ci iller üçün texniki-peşə təhsilinin təkmilləşdirilməsi və inkişafı üzrə strategiya müəyyənləşdirilmiş, həmin illərdə 54 yeni texniki-peşə təhsili müəssisəsi fəaliyyətə başlamışdır. 1970-82-ci illərdə respublikada texniki-peşə məktəblərinin sayı 76-dan 184-ə, onlarda təhsil alan şagirdlərinin sayı 40,9 mindən 109 minə çatmışdır. 1978-1987-ci illərdə Azərbaycanda 5276 yerlik texniki-peşə təhsili kompleksləri, 2400 yerlik

Azərbaycanda pəşə təhsilinin inkişafı: tariximiz və gələcəyə baxış

Pesa təhsilinin yüksəlis dövrü

tədris binaları, 2800 yerlik təcrübə korpusları, ümumi sahəsi 15559 kv.m. olan yataqxana binaları tikilib istifadəyə verilmiş, 194 tədris istehsalat emalatxanası, 786 tədris kabineti və laboratoriyası yaradılmışdır.

Ümumi tohlil gösterir ki, Ulu Önder Heydər Əliyevin 1982-1987-ci illərdə keçmiş SSRİ kimi böyük dövlətin təhsil siyasetinə, təhsil islahatlarına rəhbərlik etmesi bütün Sovetlər birliliyində, o cümlədən Azərbaycanda ümumilikdə təhsilin inkişafına, keyfiyyət dəyişikliklərinə getirib çıxarmışdı. 1984-cü ilde keçmiş SSRİ-də ümumi təhsil və pəşə təhsili üzrə islahatların əsas istiqamətlərinin müənsəbələndirilməsi və surətin yekunlaşdırılması

Sovet hakimiyətinin peşə təhsilinin inkişafında rolü və təsirinin güclü olmasına baxmayaq, bu sistem Sovet İttifaqının dağılmasından sonra çökdü. Bir çox zavodlar fealiyyətini dayandırdı, əlaqələr qırıldı, siyasi proseslərlə əlaqədər olaraq iqtisadi böhran vəziyyəti yarandı ki, bu da peşə təhsilində idarəetmə, məzmun və tədris bazasının ziifləməsinə gotrib çıxardı. Respublikada hökm sürən hərc-mərclik nəticəsində bir sıra texniki-peşə məktəbləri bağlandı, bir çoxunun maddi-texniki bazası dağıdıldı. Mövcud təhsil ocaqlarının yetərinə maddi-texniki baza ya malik olmaması, uzummüddətli perspektiv və hesablanmış təhsil strategiyasının bitkin şəkildə reallaşdırılmaması bu zəruri sferanın vəziyyətini bir qədər də ağırlaşdırılmışdı. Lakin ölkənin bütün sahelerində olduğu kimi, təhsil sferasında da inkişaf prosesi Ulu Önder Heydər Əliyevin hakimiyətə gəlmişindən sonra müsibədə olumğa başladı.

sonra müşahidə olunmağa başladı.
Müstəqilliyyin ilk illərində iflic hala düşmüs Azərbaycan iqtisadiyyatında tərəqqiyə nail olunması, zəif dövlət siyasetinin güclü və aparıcı mövqeyə yüksəlməsi, qədim tarixi və zəngin mədəniyyəti olan millətimizin bütün dünyada tanıdlaması istiqamətində xalqımızın böyük dövlət xadimi Ulu Önder Heydər Əliyevin yorulmaz fealiyyətinin nəticələri özünü

telit dövrlərde müyyən etdiyi və həyata keçirdiyi strategiya bütün sahələrdə olda ediləcək uğurların əsasını təşkil edirdi. Dahi rəhbər inanısan kapitalının yetişdirilməsinə həm xaricdəki nüfuz dairemizin genişləndirilməsi baxımında və əsas siyaset, həm də yumşaq gücün artırılması vasitəsi kimi yanaşırıdı. Bu, peşə təhsili siyasetində də özünü göstərirdi. Onun siyasi iradəsi ilə təhsil islahatları həyata keçirilərək lirdi ki, bu da peşə təhsilinin inkişafı nəticəsində tələbə sayının artmasına səbəb oldu. Təhsil islahatlarının aparılmasını zəruri hesab edən Ümummilli Lider Heydər Əliyev deyirdi: "Təhsil sistemimizin hazırkı vəziyyətinə onun problemlərini dərinlənmiş öyrəndikdən

“İqtisadiyyatı güçlü olan dövlət hər şey qadirdir” deyərək gələcəyə baxış düzgüçiyimətləndirən Ümummilli Lider iqtisadiyyatın liberallaşması, bazar iqtisadiyyatına keçidi təmin etmək məqsədilə iqtisadi islahatların yolunu seçmiş, ölkənin potensialından istifadə edərək həm beynəlxalq eləşələri gücləndirmiş, həm də bu istiqamətdə misilsiz işlər görmüşdür. Onun təhsil siyaseti cəxçəhəl dəyişkən və çevik olmaqla nəinki iqtisadiyyatın, həm də sosial, siyasi və mədəni həyatımızın bütün sahələrini əhatə etmiş və burada o bizim üçün çox faydalı bir irs qoyub getmişdir. Ulu Öndərin siyasi kursunun layiq davamçısı Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə “Qara qızılın insan kapitalına çevriləsi” ni qarşısına missiya olaraq qoymuş ölkəmizdə insan kapitalının inkişaf etdirilməs məşğulluğun təmin edilməsi və keyfiyyətəmək bazarının formalasdırılması üçün ixти

Şəhər bazarnıñ formasiyasınıñ üçün ixtilaslı işçi qüvvəsinin hazırlanması sahəsində müüm tədbirlər həyata keçirilməkdədir. Baxımdan peşə tehsili iqtisadiyyatın real sektoruna və əmək bazarına ən yaxın təhsil piləsi olmaqla ixtisaslı kadrların hazırlanmasında, səriştəli işçi qüvvəsi hesabına istehsal potensialının yüksəldilməsi yolu ilə idxlarda asılılığın aradan qaldırılmasında və sahibkarların yaxından cəlb olunması ilə regionda iqtisadi qüdrətin artırılmasında müstəsna əhəmiyyətə malikdir.

prioritet istiqamətləri üzrə qarşıya qoyulma-
məqsədlərin reallaşdırılması sahəsində pe-
təhsilimin rolü artmışdır. İlk dəfə olaraq, pe-
təhsilinin məzmununun fəhlə kadrları hazırlamağa deyil, sahibkar ola biləcək müasir b-
cariq və səriştələrə malik mütəxəssis səviyyə-
yəsində insan kapitalı yetişdirməyə doğ-
tekmilləşdirilməsinə başlanıldı.

Təhsilin strateji sahə kimi tərəqqisi üç hər il büdcədən artımlı maliyyə ayırmalarının verilməsi və müvafiq addımların atılması təhsilin keyfiyyətini günü-gündə yüksəldirdi. 1993-cü ildən 2003-cü ilə qədər bu sahə ciddi irəliləyişlər baş versə də, lakin həlli zəruri olan müəyyən problemlər hələ də mövcud idi. 2003-cü ildən başlayaraq, ümumiyyətlə, Azərbaycanda başlanmış modernləşdiriciliyi təhsil sektorunun da inkişafına əlavə təkan verdi. Əsasən 2015-ci ildən etibarən peşə təhsil sisteminin inkişaf etdirilməsi, ölkədə müasir tələblər səviyyəsində qurulmuş peşə təhsili müəssisələrinində təhsil xidmətinin göstərilməsini təmin edə bilecək maddi-texniki, təşkilatlı-hüquqi və tədris metodu ki şəraitin yaradılması və bu zəmində peşə təhsil sisteminin yüksək sosial-iqtisadi sərvətliyinə nail olunması, eləcə də bu sahənin infrastruktur işlərinin başa çatdırılması güclü maddi-hüquqi baza formalasdırılmasının üçün ölkəmizdə strateji əhəmiyyətli dövlət proqramları höyətə keçirilməkdədir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci 2 fevral tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişaf dair Milli Prioritetlər”ə əsasən göləcək illərdə dünyada artan rəqabətə hazır olmaq üçün ölkənin prioriteti yüksək rəqabətli insan kapitalını formalasdırmaq və müasir təhsil, inovasiyalarını təşviq edən münbit şərait yaratmaq əsas şart kimi qoymulmuşdur.

Hazırda tehsilimizin bu pilləsində dünən yanın en qabaqcıl ölkələrinin təcrübələri örnənilərək onlardan bəhrələnilir və bu istiqmətdə ardıcıl işlər görülür. Artıq informasiyə ösri, rəqəmsal texnologiyaların yaratdığı iqadlılıq sadıyyat platformaları, süni intellekt və "Dördüncü Sənaye İnqilabı" dövründür və bu çağda

müxtəlif layihələr çərçivəsində əməkdaşlıq həyata keçirilir və pedaqoji heyətin bacarıqlarının tekniləşdirilməsinə dəstək verilir.

Bu gün peşə təhsilinin prioritət istiqamətlərdən biri olan dövlət-özel əməkdaşlığı və işəgötürənlərin peşə təhsilinin təşkilinə integrasiyası, eləcə də peşəyönümü işi və peşə təhsilinin imicinin yüksəldilməsidir. Peşə təhsili ilə bağlı hədəflər ölkənin ümumi iqtisadi inkişaf strategiyasının tərkibində vacib kriteriya kimi özünü göstərir. Belə ki, peşə təhsilinin əhatəsi hazırkı tələbə sayı müqabılində 11000 artırılması hədəf olaraq qoyulmuşdur. Bu, bizim üçün çağırışdır, yeni resurslar, maddi-texniki baza, mühəndis-pedaqoji heyət və həmcinin işəgötürənlər, ümumilikdə bir növ kompleks şəkildə həcmi artırılması və yeni islahatlar, innovativ baxış deməkdir.

Son illər əvvəller də mövcud olmuş, həzirdə təkmil şəkildə bərpa olunan bir çox təşəbbüs lər var. Belə təşəbbüs lərdən biri Almaniyanın dual təhsil modelinə əsaslanan iş yerində öyrənmənin əhatə dairəsinin artırılmasıdır. 2015-ci ildən etibarən müxtəlif işə götürənlərin iştirakı ilə turizm, kənd təsərrüfatı, xidmət, emal, sənətkarlıq, İKT və sahələrdə tətbiq edilən bu modeli uğurlu hesab etmək olar. 2022-2023-cü tədris ilində isə 9 region üzrə 756 tələbə dual təhsil modelinə əsaslanan programda peşə təhsili alır ki, burada 60-dan çox işə götürən tərəfdəş təcrübə keçməyə dəstək verir.

Hazırda ölkə rəhbərliyinin həyata keçir-
diyi təhsil siyasətində peşə təhsilinin rolunu
və statusunun artırılması mühüm yer tutur. Bu
gün XXI əsrin dəyişən əmək bazارının tele-
batına çəvik uyğunlaşan, sürətlə inkişaf edən
sənaye üçün yeni bilik, bacarıq və kompeten-
siyalara malik insan kapitalı yetişdirən peşə
təhsili sistemi qurulur. Bizim təhsil müəssisə-
lərimizdəki tədrisin beynəlxalq standartlara
uyğunluğunu təmin etmək, iqtisadiyyatın
prioritet sahələri üçün kadr yetişdirmek, in-
novativliyi və dövlət-biznes əməkdaşlığı ilə
irəli getmək və əlverişli tədris şəraiti yarat-
maq üçün məzmun və təhsildə keyfiyyət ba-
xımından əsaslı tödbirlər həyata keçirilir. Ye-
ni sosial-iqtisadi inkişaf mərhələsində peşə
təhsili müəssisələri şəbəkəsinin rasionallaş-
dırılması, müasir təminatlı və beynəlxalq təc-
rübə əsasında təsis edilmiş peşə-tədris mər-
kezlərinin və komplekslərinin yaradılması
məqsədilə peşə təhsilli müəssisələrinin opti-
mallaşdırılması və rasionallaşdırılması proses-
si həyata keçirilmiş, onlara publik-hüquqi
şəxs statusu verilməyə başlanılmışdır. Artıq
bu gün tələbələrimiz “WorldSkills Internatio-
nal” və “Technofest” kimi beynəlxalq festi-
vallarda yarışır və iri şirkətlərdə təcrübə ke-
çərak geleceyin tələbinə uyğun mütəxəssis
kimi formalasırlar.

Prezident İlham Əliyev bu məsələyə böyük önəm verərək qeyd edir: “Əlbəttə, qarşı mizda duran bütün vəzifələri gerçəkləşdirməyə nail olmaq üçün bizə ilk növbədə, peşəkarlar lazımdır. Bütün sahələrdə peşəkarlar lazımdır. Hansısa mühüm bir istiqamətə peşəkar kadrlar gələn kimi biz o saat müsbət dəmənika görürük... Müasir dünyada ölkənin uğurunu biliklər, elm, texnologiyalar və təhsil müəyyən edir...”. Artıq bu günün reallıqları sübut edir ki, Heydər Əliyevin siyasi kursuna uyğun aparılan islahatlar müsbət nəticələr venir və Azərbaycan dövlətimi bütün dünyada layiqince təmsil etməyə, eləcə də ölkənin hərtərəfli inkişafında yaxından iştirak etməyə qadir olan gənc nəslin yetişməsinə şərait yaradır.

Nigar İSMAYILZADƏ,
Elm və Təhsil Nazirliyi yanında
Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin
İşəgötürənlərlə iş və innovativ layihələr

"Bu istedadlı balalar Azərbaycanın parlaq gələcəyini təmin edəcəklər"

“Uşaq xeyalların, arzuların ümidi tumurcuğu, ailə qalasının misilsiz sevinc qaynağı, cənnetin qoxusunu dünyada yayan yeganə gül, milletin övladı və ilahi emanətdir”. Nəcə də dahiyane deyilən fikirdir. Bütün dünyada sülhün bərqərər olmasını insanlıq üçün vacib amil sayan dahi Heydər Əliyev dünyadanın gələcəyini gözəlləşdirməye yalnız bugünkü uşaqların qادır ola biləcəyini əminlikle ifadə edib. Deyib ki, dünyada aparılan bütün müharibələr olduqca ağır fəsadlar törendir və bu fəsadlardan ən çox eziyyət çəkən, ən çox məhrumiyyətlərə düşər olan da ələ günahsız fidan balalar olur. Bəli, bu fəlsəfə ilə Heydər Əliyev dənisiqlər masası arxasında dəfələrlə qarşı terəfləri mehərətə susdurmağa nail olub. Eyni vətənpərvərlik prinsiplərini əsas tutaraq insanlıq olan hədsiz məhəbbət hissini öne çəkən siyasi varis, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev də dənisiqlər masası arxasında qarşı tərəfə hər dəfə bu vacib amili anlatmış, mənfur düşməni saysız insan qırğıınına səbəb ol a biləcək, günahsız uşaqları ata-anasız qoya biləcək müharibə iddiyasından el çəkməye çağırılmışdır.

Ulu Önder Heydər Əliyevi doğma xalqına sevdirən bütün amillərlə bərabər onun uşaqlara daim hədsiz məhəbbət hissi aşılması oldu. O, vəzifə başında sərt, ciddi göründüyü qədər də uşaqlar arasında o qədər mehriban, həlim xasiyyətli, güllərz olurdu. Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrlərdə Ulu Öndərin imzaladığı fərman və serəncamlar sırasında uşaq və yeniyetmələrin firavan böyülmələrini, dövlət hesabına pulsuz təhsil almalarını, hətta xərici ölkələrdə belə dövlət hesabına müxtəlif ixtisaslara yiyələnmələrinə zəmanət verən məqamlar kifayət qədər idi.

Mayın 10-da Azərbaycan xalqı öz böyük oğlunun, dünyaşöhrəti şəxsiyyətin, beynəlxalq aləmdə xilaskarlıq missiyası ilə tanınan dövlət xadimi Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyini ürəkəçiqligi ilə qeyd edir. Həmişə xalqının taleyi yanan, dövlətinin gündən-günə möhkəmlənməsi, çıxəklənməsi yolunda əzmlə çalışıran,

“Bu gün sizə baxaraq on, on beş, iyirmi il sonrakı Azərbaycanı görürəm. Bizim nə qədər gözəl gələcəyimiz var. Azərbaycanın necə parlaq gələcəyi var, bizi nə qədər gözəl günlər gözləyir! Çünkü Azərbaycanın gələcəyini təşkil edən sizin kimi istedadlı balalarımız var. Bu istedadlı balalar Azərbaycanın parlaq gələcəyini təmin edəcəklər”.

Heydər ƏLİYEV

fədakarlıq nümayiş etdirən bu müdrik və dahi insanın təvəllüdünü balalarımız da böyük coşqu hissi ilə qarşılayırlar. Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrlərde Ulu Önder daim uşaqlara böyük sevgi ilə yanaşırı. Onlara keçirilən ənənəvi görüşlərdə, bayram şəhəklərində uşaqlar bir növ dövlətimizin rəhbərini öz işləri, təhsilləri, uğurları barədə hesabat verir, vətənə, xalqa, görkəmli şəxsiyyətə sənsuz məhəbbətlərini, sevgilərini söylədikləri şeirlərlə ifadə edirdilər. Bu duyguların təzahürü olaraq Ümummülli Lider Heydər Əliyev uşaqlarla görüşlərində öyüd və nəsihətlərini, eləcə də arzu və istəklərini onlara belə söyləyirdi: “Mən çox məmənuman ki, sizinle bir yerdeyəm, sizin aranızdayam, mən bu salonda sizinlə birləkə, şəhərlikdə iştirak edərkən təsəvvür edirəm ki, bütün Azərbaycan uşaqları, bütün Azərbaycan gəncləri bizim ətrafımızdadır. Mən siz, bütün uşaqları, gəncləri qucaqlıram, bağırma basıram, öpürəm. Mən həmişə faxr etmişəm və bu gün də faxr edirəm ki, bizim xalqımız, Azərbaycan xalqı, millətimiz, yəni hər bir Azərbaycan övladı bütün xərici və daxili aləmi ilə çox gozəldir”.

Ulu Önder Heydər Əliyev uşaqlara, gəncləre həmişə bu fikri tekrar-təkrar xatırladı: “Siz müstəqil Azərbaycanın övladlarınız. Siz müstəqil Azərbaycan vətənində doğulmuşunuz, dünyaya gəlmisiniz və indi ilk addımlarınızı atırsınız. Bu, böyük bir xoşbəxtlikdir. Çünkü siz bu dövlətin müstəqilliyi şəraitində dünyaya gəlmış övladlarınız, Azərbaycanın gələcək vətəndaşlarınız. Azərbaycanın gələcəyi, bu müstəqilliyyin əsrlər boyu yaşaması sizin, gənclərin üzərinə düşür. Sizi görərək, sizin bu ağıl, zəka potensialınızı hiss edərək, sizdə xalqa, Vətənə məhəbbəti görərək, Azərbaycanın Prezidenti kimi men bu gün tam

arxayınam. Biz Azərbaycanın sükanını sizin əllərinizə verəcəyik. Siz Azərbaycanı irəliyə aparacaqsınız”. Bu müdrik sözlər Ümummülli Liderin Azərbaycan uşaqlarına, ölkə gənclərinə bir növ nəsihəti və tövsiyəsi idi.

Heydər Əliyev dədə-baba torpaqlarımızdan didərgin düşmüş, çadır şəhərciliklərində yaşayan balalarımız haqqında uşaqlarla görüşlərdə həmişə iftخارla deyirdi: “Siz gənclər, uşaqlar bilməlisiniz ki, bizim torpaqlarımızın bir qismi Ermenistanın işğalı altındadır. O torpaqlardan zorla çıxarılmış soydaşlarımız çadırlarda yaşayırlar. Həmin çadırlarda 8-10 il bundan sonra doğulmuş, indi isə sizin yaşımıza golib çatmış

“Mənə ilham verən ən böyük qüvvə Azərbaycanın uşaqlarıdır”

tapşırıq idi. O, həmişə deyirdi: “Öziz uşaqlar, vəllah, mən sizin aranızda olanda qədər rahat oluram ki, heç ayırmalı istəmərim. Siz bilirsiniz ki, mənim də nəvələrim var. Ancaq mənim üçün fərqi yoxdur, mən nəvələrimi, öz uşaqlarımı, öz övladlarını sevdiyim kimi, sizi də sevirəm, bütün Azərbaycan uşaqlarını sevirəm”.

1994-cü il sentyabrın 27-də Birleşmiş Milletlər Təşkilatında YUNİSEF-in qəbul etdiyi sonədi imzalayanda Ulu Önder Heydər Əliyev ölkəmizdə uşaqların hüquqlarının qorunmasının teminatçısı olduğunu dünyaya bir daha bəyan etmişdi. Elə həmin gündən hər il respublikamızda Uşaqların Beynəlxalq Televiziya və Radio Günü keçirilir. Azərbaycan uşaqları ənənə halını almış bu bayramı hər il sebirsizliklə gözlöyür, ilboyu həmin şənliyə hazırlaşırlar.

Ulu Önder Heydər Əliyevin 1999-cu ilin dekabr ayında Uşaqların Beynəlxalq Televiziya və Radio Günü müsabiblə “Uşaqlar dünyannın sevincidir” devizi ilə keçirilən şəhərlik tədbir iştrikçiləri qarşısında söylədiyi son dərəcə əhemməyyətli müdrik kelamlar gəncəliyə sonsuz məhəbbət hissini ifadəsi idi: “Öziz uşaqlar, sevimli balalar! Sizin hamınızı-Azərbaycanın uşaqlarını, gənclərini, qızlarını, oğlanlarını bu bayram müsabiblə təbrik edirəm, Sizə xoş həyat, sevinc, sədət və gözəl gelecek arzulayıram. Uşaqlar cəmiyyətin ən gözəl hissəsidir... Mənim üçün hər bir uşaqın hayatı bizim ümumi cəmiyyətin hayatıdır. Ona görə də mən bu gün sevinc hissi ilə sizin görünüşünüzə gəlmişəm. Hər bir insanın ilhamverici qüvvəsi var. Mənə ilham verən on böyük qüvvə Azərbaycanın uşaqlarıdır. Azərbaycanın gələcəyidir, Azərbaycanın gələcəyidir”.

Sifai SƏFƏROVA

“AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ”

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktor
Sarvan İbrahimov 538-21-55
Mühəsibatlıq 539-67-74
Reklam və elanlar 539-20-77

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Yasamal rayonu,
Mətbuat prospekti 23 L, 5-ci mərtəbə
Qəzet “Azərbaycan müəllimi”nin kompüter
mərkəzində yığılır və “Azərbaycan nəşriyyatı”
MMC-də çap olunur
Qəzet hər həftənin cümə günü çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı Şərifzadə filialı
Kodu: 805142
VÖEN: 9900001881
M/h: AZ 03 NABZ 0135010000000002944
S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

“Azərbaycan müəllimi” qəzeti redaksiyası
Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350
VÖEN: 1300397831
Lisenziya № 022327, İndeks: 0003,
Tiraj 4303 Sifariş 1201
Məsul növbətçi: O.Mustafayev

“Vətəni, xalqı qarşısında misil-siz xidmətlər göstərmis Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100-cü ildönümü ölkəmizdə və onun hüdüdlərindən kənarda hər bir azərbaycanlıının yüksək ehtiramı və dərin minnətdarlıq hissi ilə geniş qeyd olunur. Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının tarix boyu yetişdirdiyi nadir və bənzərsiz şəxsiyyətlərdən olaraq milyonlarla insanın qəlbində əbədi yaşayır. Heyatının menasını xalqa və dövlətə xidmətdə görən dahi şəxsiyyət bu müqəddəs amal uğrunda ən çətin maneələrə, problemlərə mərdliklə sına gələn millet fedaisi kimi daim böyük ehtiramla, rəğbətlə xatırlanır.”

“Azərbaycan müəllimi” qazetinə verdiyi müsahibəsinə bu fikirlərlə başlayan Olimpiya rekordçusu, Olimpiya çempionu, dəfələrlə dünya və Avropa çempionatlarının qızıl medalçısı, Daxili İşlər Nazirliyinin İdman Cəmiyyətinin söđri, polis polkovniki Zemfira Meftahətdinova Ulu Öndər Heydər Əliyevin müştəqil Azərbaycanın çıçəklənməsi namənə gördüyü işlərdən danışır: “Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölkəmizə rəhbərlik etdiyi dövrlərdə idmanın və bədən tərbiyəsinin inkişafı dövlət siyasetinin prioritet istiqamətlərindən biri olub. Xalqı və Vətəni qarşısında misilsiz xidmətlərinə və müstəsna tarixi roluna görə Ulu Öndəri dünənin görkəmli dövlət xadimləri, siyaset nəhəngləri arasında birincilər sırasında dayanır. Çünkü o, Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri və xilaskarı kimi şərflü missiyani böyük əzmlə yerinə yetirmişdir. Müstəsna xidmətlərlə ilə əbədilik qazanan Ulu Öndər Heydər Əliyevin mənalı hayat yolu, zəngin və coxşaxəli ırsı tükənməz böyük bir nümunə məktəbidir. Öten illər nezər salarken Azərbaycan xalqının öz müdrik liderinin rəhbərliyi ilə qazanmış olduğu mühüm tarixi naliyyətlərin bir daha şahidi olur. İntibah və milli şurun oyanışı Heydər Əliyevin hakimiyətə golisi ilə başlamış, müdrikkiliyimiz möhz onun sayəsində əbədi və dönməz xarakter almışdır. Ölkəmiz dünyada layiq olduğu mərtebəye Ulu Öndərin uzagqrənliliyi, müdrikkiliyi, qotiyəti, dəmir iradesi, zəngin dövlətçilik tacribəsi sayəsində yüksəlmişdir. Mən həmişə bunu deyrəm ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının çətin anında yanında olmasayı, indi xalqımız hansı vəziyyətdə idi onu tövəvvür etmək çətin deyil.”

- Zemfira xanım, çox şanslı insanlardanınız ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevlə bir neçə dəfə görüşünüz olub. İstərdik həmin görüsələr bağılı təssüratlarınızı bizimlə bəllişəsiniz.

- Ulu Öndərimizlə mənim ilk görüşüm 1995-ci ildə oldu. Həmin ilin martın 5-de yüksək naliyyət əldə etmiş idmançılarla Əl Oyunları Sarayında (indiki Bakı İdman Sarayında) möhtəşəm görüş keçirildi. Görüşdə hom veteran idmançılar, hom da gənc idmançılar iştirak edirdilər. Heydər Əliyev tədbirdə idmançılarımızla səmimi bir səhəbat etdi. Ümummilli Lider və idmançılarımız böyük ruh yüksəkliyi yaşadı. Daha rəhbər çıxışında bir daha qeyd etdi ki, bütün sahələrlə yanşı idman sahəsinə de diqqət artırlaçq və dünyada Azərbaycan idman sahəsindəki uğurları ilə öz sözünü deyəcək. Həmin görüşdən sonra dövlət tərafından dünya, Avropa və olimpiya çempionatlarında naliyyət əldə edən idmançılarımıza fəxri adlar, ordenlər və mükafatlar verildi. Mən də Ulu Öndərimiz tərəfindən “Tərəqqi” medalı ilə təltif olundum.

Heydər Əliyev xalq üçün yaşayan bir şəxsiyyət olub. Ümummilli Lider Heydər Əliyev Azərbaycana hələ birinci rəhbərliyi dövründə ölkənin bütün sahələrində olduğunu kimi, bədən tərbiyəsi və idmanın da inkişafına xüsuslu diqqət yetirib, onun inkişaf perspektivləri ilə bağlı genişməgyəsi tədbirlər həyata keçirib. Həmin dövrə yeniyetmə və gənclər arasında idmanın kütləviyyətinin təmİN olunması vacib istiqamətlərindən biri kimi qiymətləndirildi. Respublikamız şəhər və rayonlarında idman komplekslərinin, qurğuların, zalların tikintisi, meydançaların inşası, böyük idman-sağlamlıq mərkəzlərinin yaradılması əhalinin, xüsusən gənclərin bu sahəyə maraqlanmasında hələddici rol oynadı.

Azərbaycan ilk dəfə 1996-ci ildə Atlanta Olimpiadasında 23 idmançı ilə iştirak etdi və 197 ölkə arasında 61-ci yeri tutdu. Bu, beynəlxalq Olimpiya hərəkatında ilk naliyyətimiz idi. Ulu Öndər qeyd edirdi ki, idman sahəsində, beynəlxalq yarışlarda olədə olunan naliyyətlərin qiyməti Azərbaycan xalqının təkəf fiziki cəhdəndə yüksək

“Ulu Öndərimizlə ilk görüşüm 1995-ci ildə oldu”

TANITIM

Zemfira Meftahətdinova Azərbaycan idmanında xidmətinə görə Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin sərəncamlarına əsasən, 1995-ci ildə “Tərəqqi” medalı, 2000-ci ildə “Şöhrət” ordeni, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamına əsasən, 2004-cü ildə “Tərəqqi” medalı ilə, 2022-ci ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fəxri diplomu, daxili işlər orqanlarında xidmətlərinə görə isə 2018-ci ildə “Vətən uğrunda” medalı ilə təltif edilib.

Bu möqamda bir şeyi da icazonzlo qeyd etmək istədim ki, idmançılarla keçirilən görüşlərin birində həndbol üzrə olimpiya çempionumuz, mənim yaxın rəfiqəm Lüdmila Şubina ilə çox maraqlı bir səhəbat olub Ulu Öndərimizin. Heydər Əliyev o qədər diqqətə onun yarışına baxıb ki, Lüdmiladan soruşub ki, son niyə bu möqamda onu eləmedin? Heydər Əliyevin dahiliyi bu idi. O bütün idman növlərinin sırlarını biliirdi. Bu istedad her kesdə olmur. Şükkür olsun ki, Ümummilli Liderin layiqli davamçısı möhtərom Prezidentimiz canab İlham Əliyev Azərbaycana bacarıqla rəhbərlik edir, öz pragmatik və müdrik siyaseti ilə ölkəmizi irəli aparr. Dövlətin sükanının etibarlı əllərdə olduğunu görən xalq öz Prezidentinə daim dostək verir və onun araxasında inamlı gedir. Son illərdə ölkəmizdə nüfuzlu beynəlxalq turnirlər, dünya və Avropa çempionatları teşkil edilib. İlk Avropa Oyunları, IV İsləm Həməriyli Oyunları, Formula 1 kimi mötəber yarışların Azərbaycanda böyük uğurla təşkil edilmişdir.

Büyük qürur hissi ilə dey bilərik ki, möhkəm bünövşə üzərində formalılmış Azərbaycan dövləti özünün yeni müasir inkişaf dövrünü yaşayır. Hər birimiz Heydər Əliyevin dövlətçilik amallarına sadıq qalaqaya yüksək inkişafını yaşatmaq və inkişaf etdirmek, Azərbaycan tarixinə yeni şanlı sehifələrini yazmaq naminə möhtərom Prezidentimiz İlham Əliyevin ətrafında daha six birşərək, əlimizdən gələni osrugəməməli, dövlət başçısının yüksək etimadına uyğun olaraq ölkəmizin hərəkətli təraqqisi üçün öz vezifələrimizi layiqinçə yerinə yetirməli və daha əzmkarlılıq çalışmalıyıq.

Azərbaycan xalqı xoşbəxtidir ki, onun Heydər Əliyev kimi Ulu Öndəri, dünənin böyük hörmətə yanaşı və qəbul etdiyi Ümummilli Lideri var. Və bu gün hər birimiz dərk edirik ki, müştəqil Azərbaycan dövləti bütün həyatı və fealiyyəti tariximizdə qızıl hərflərlə həkk olmuş Heydər Əliyevin şah əsəridir. Xalqımız onun müəllifini özünün tarixində və qəlbində əbədi yaşıdadıq, Azərbaycan və Heydər Əliyevin adı əsrər boyu bütün dünyada qoşa seslenəcəkdir.

Bu günlərdə qədirbilen Azərbaycan xalqı Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyini qeyd edir. Bütün sahələrdə dinamik inkişaf edən, dünyada söz-nüfuz sahibinə çevrilən və qabaqcıl ölkələr arasında layiqli yerini tutan qüdrəti Azərbaycan dövlətinin uğurları getdikcə artır. Bütün bunlar dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin müəllifi olduğu uğurlu inkişaf strategiyası sayəsində mümkün olub. Bu güz ölkəmizin idman içtimaiyyəti əmindir ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin layiqli varisi Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanın daha da inkişafına xidmət edən siyasi xətti idmanımızın təraqqisində böyük töhfələr verəcək. Azərbaycan xalqı Ulu Öndərin siyasi kursuna sadıq qalmalıq Prezident canab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə bundan sonra da öz tarixinin yeni, şanlı sehifələrini yazacaq, da yüksək zirvələr fəth edəcəkdir.

Rəşad ZİYADOV